

**T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

EVANJELİZM VE TÜRKİYE PLANI

Yasin YAYLAR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

**KIRŞEHİR
TEMMUZ 2011**

**T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

EVANJELİZM VE TÜRKİYE PLANI

Yasin YAYLAR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Deniz ALTINBAŞ**

**KIRŞEHİR
TEMMUZ 2011**

ÖZET

Amerika Birleşik Devletlerinde son zamanlarda etkisini artıran evanjelizm mezhebi, Türkiye'yi de Mesih planı çerçevesinde tehdit etmektedir. İlk ortaya çıktığında özellikle Orta ve Güney Amerika'da çiftçi kesiminden büyük destek gören mezhep, zamanla Amerikan Başkanlarının dış politikasını belirleyecek seviyeye gelmiştir. Bu politika, kayıtsız şartsız İsrail'in desteklenmesini ve bölgenin Eski Ahit'in tasvir ettiği şekilde yeniden yapılandırılmasını öngörmektedir. İşte bu noktada Türkiye, evanjelizm planı ve dolayısıyla ABD ve İsrail ile karşı karşıya gelmektedir. Çünkü evanjelizmin kıyamet senaryosunda Türkiye'nin toprak bütünlüğüne saygı gösterilmediği anlaşılmaktadır. Bu plan uyarınca Kürtlerin kışkırtıldığı, bunu yaparken PKK ve Barzani'nin kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Evanjelizm, Eski Ahit, Mesih Planı, Türkiye, ABD, Kürtler, Barzani, PKK

ABSTRACT

Evangelism, which has become more effective in USA nowadays, has been threatening Turkey as a part of Messiah Plan. Evangelism, which was widely supported especially by the farmers of the Middle and the Southern regions of the USA when first emerged, has become so powerful to determine the foreign policies of the American presidents through time. This policy offers to support Israel under any circumstances and reshape the region according to the Old Testament. And at that point, Turkey confronts evangelism and consequently USA and Israel. It is understood that in the apocalypse scenery of evangelism, Turkey's sovereignty is not respected. It is also understood that according to this plan Kurds have been incited, and while doing this PKK and Barzani have been used.

Keywords: Evangelism, Old Testament, Messiah Plan, Turkey, USA, Kurds, Barzani, PKK

TEŞEKKÜR

Bu tezin meydana çıkmasında emeği bulunan Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Leyla HARPUTLU' YA, Uluslararası İlişkiler Anabilim dalında Yüksek Lisans programının açılmasını sağlayan Prof. Dr. Türel YILMAZ ŞAHİN'E ve tez yazımında bana gösterdiği katkılardan ve sabrından dolayı tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Deniz ALTINBAŞ'A teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLO VE ŞEKİLLER	vi
GİRİŞ.....	1

BÖLÜM I EVANJELİZM

1.1.HİRİSTİYAN İNANCI.....	7
1.1.1.KATOLİK MEZHEBİ	7
1.1.2.ORTODOKS MEZHEBİ.....	7
1.1.3.PROTESTAN MEZHEBİ	7
1.2.HİRİSTİYAN SİYONİZMİ.....	9
1.2.1.EVANJELİZM’İN AMERİKA’YA GELİŞİ.....	9
1.2.2.HİRİSTİYAN SİYONİZM’İ.....	14
1.3.AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNDE EVANJELİZM	16
1.3.1.AMERİKAN HALKINA ETKİSİ	16
1.3.2.EVANJELİZM VE MEDYA	20
1.3.3.MODERN ÇAĞIN ÖNDE GELEN EVANJELİSTLERİ.....	25
1.3.3.1.TELEVANJELİSTLER	26
1.3.3.2.ABD BAŞKANLARI VE EVANJELİZM.....	38
1.4.BİLİMSEL VERİLERLE EVANJELİZM.....	46
1.4.1.GALLUP ANKET SONUÇLARI	48
1.4.2.EVANJELİZM VE İSRAİL SEMPATİSİ ANKETİ.....	50

BÖLÜM II
EVANJELİZM'İN TÜRKİYE PLANI

2.1.NİL VE FIRAT İDDİALARI.....	54
2.2.İSRAİL LOBİSİ.....	59
2.2.1.İSRAİL LOBİSİNİN FAALİYETLERİ.....	60
2.2.2.MALİ YARDIMLAR	62
2.2.3.GÜVEN SORUNU	65
2.3.KÜRT – YAHUDİ İLİŞKİSİ.....	68
2.3.1.YAHUDİ KÜRTLER.....	69
2.3.2.KÜRDİSTAN YAHUDİLERİ	70
2.4.İSRAİL'İN KÜRTLERE DESTEĞİ.....	73
2.4.1.İSRAİL - PKK İLİŞKİSİ	74
2.4.2.İSRAİL – BARZANİ İLİŞKİSİ	77
SONUÇ	87
KAYNAKÇA.....	90
ÖZGEÇMİŞ.....	97

TABLO VE ŞEKİLLER

TABLO 1: İSRAİL'E SEMPATİ DUYMA ORANI..... 50

ŞEKİL 1: GALLUP ANKET SONUÇLARI, İSA'YI KURTARICISI OLARAK GÖREN VE
DİĞERLERİNİ DE BUNA DAVET EDENLERİN YILLARA GÖRE ORANLARIDIR.
..... 48

ŞEKİL 2: GALLUP ANKET SONUÇLARI, YENİDEN DOĞMUŞ OLDUĞUNU KABUL
EDENLERİN YILLARA GÖRE DAĞILIMIDIR..... 49

GİRİŞ

Realizm; menfaat anlayışını, uluslararası ilişkilerde alınan kararları etkileyen en etkili faktör olarak kabul eder. Menfaat kelimesine sadece maddi çıkarlar değil, buna alet edilen manevi unsurlar da dâhil edilmelidir. Bu tezde de görüleceği üzere alınan bazı kararlar ülke çıkarlarını hedeflerken bazıları da siyasi liderlerin inançları çerçevesinde şekillenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde son yarım asırdır gittikçe güç kazanan ve zamanla siyasi bir hareket haline gelen evanjelizm mezhebi ve bu mezhebin Ortadoğu planı çerçevesinde Türkiye'yi ilgilendiren yönleri tezde incelenmiştir. Böyle bir konunun incelenmiş olma nedeni ABD'de ortaya çıkan bir mezhebin, nasıl olup da zaman içinde Türkiye'nin toprak bütünlüğünü tehdit eden bir harekete dönüştüğünü gözler önüne sermektir. Bu tezin amacı, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının adını dahi duymadıkları, ABD'nin en etkin mezhebi evanjelizmi ve Türkiye'ye dokunabilecek muhtemel zararlarını ortaya koymaktır. Tezin konusu evanjelizmin başlangıcı olarak kabul edilebilecek 19. yüzyıldan günümüze kadar olan dönemi kapsamaktadır. Tezin kapsamı dâhilindeki ülkelere Türkiye, Irak, İsrail ve ABD'dir. Tezin iddiası: evanjelizm mezhebi, siyonistlerin de desteğini alarak İsrail'in Nil ve Fırat arası olarak tanımlanan "vaat edilmiş topraklar" emelini gerçekleştirmek istemektedir. Bu yolda ilerlerken de bölgede bulunan Kürt halkı da egemenlik vaatleriyle istismar edilmektedir. ABD'de "Yeni Muhafazakârlar" (Neo-Con) olarak nitelendirilen bu mezhebin takipçileri, Eski Ahit'te Mesih'in yeniden dünyaya gelmesi için bazı şartların yazdığına inanmaktadırlar. "dispensalizm" olarak adlandırılan bu inanca göre, en önemli şart İsrailoğulları'nın vaat edilen topraklara dönerek yeniden Kudüs başkentli bir Yahudi devleti kurmalaradır. Bu şartın gerçekleşmesi için; kamuoyu desteği sağlamak, İsrail'e maddi destekte bulunmak ve Amerikan Dış Politikasını bu yönde etkilemek gibi bazı yöntemler izlemektedirler. Tam da bu noktada siyonizm ile aynı kulvarda koşmaya başlamaktadırlar.

Başlangıçta Hıristiyanlığı Birleşik Devletlerin kırsalındaki halka yaymak gibi dini bir amaçla başlayan akım, zamanla liderlerinin zenginleşmesini sağlayan bir gelir kapısına dönüşmüştür. Diğer yandan mezhep liderlerinin takipçileri olan insanlar da siyasilerin dikkatinden kaçmamış; seçim dönemlerinde oy için gönülleri alınması gereken öncelikli kitlelerden biri haline gelmiştir. Bu durum evanjelist liderlere siyasi bir güç sağlamış ve sadece iç politikada değil dış politikada alınan kararlarda da etkin olmaya başlamışlardır. Amerikan iç politikasında ahlakçı bir anlayış izleyerek liberal Yahudilerden ayrı düşseler de Eski Ahit çerçevesinde savundukları “vaat edilmiş” topraklar anlayışı nedeniyle onlarla birlikte hareket etmektedirler. Evanjelistlerin Eski Ahit esaslarına göre takip ettikleri bu politika, bazen uluslararası hukuku hiçe sayarak insan hakları ihlallerine sebep olmakta, bazen daha da ileri giderek ABD'nin milli menfaatlerine dahi ters düşen adımların atılmasına neden olmaktadır. Mezhebin izlediği bu bağnaz politika ülke içinden ve dışından tepki toplamasına rağmen siyasi liderler büyük bir ağırlığı olan evanjelist ve Yahudi seçmeni kaybetmemek uğruna mezhepçe dikte edilen kararlara uymak durumunda kalmaktadır.

Mezhebin bir diğer destekçisi ise Yahudi Lobisi'dir. Sadece finansal destekle yetinmeyip Amerikan Kongresi'nde alınan kararları da etkileyerek mezhebe destek vermektedir. İşte çıkar ilişkisi tam da bu noktada gözler önüne serilmektedir. Evanjelistler, aslında cehennemlik olduklarını düşündükleri Yahudileri Eski Ahit inancı nedeniyle desteklerken, Yahudiler de evanjelistlerin tüm bu ikiyüzlülüklerini bilmelerine rağmen kendi vaat edilmiş topraklarına kavuşmak amacıyla evanjelistleri desteklemektedirler. Bu iki grubun izlediği politika ise Türkiye'nin egemenliğini hiçe saymaktadır.

Tezin ilk bölümünde evanjelizmin terim anlamı tarih boyunca beslendiği veya kendisinden ayrı düştüğü Hıristiyan mezhepleriyle birlikte anlatılmıştır. Mezhebin Eski Ahit'i

asıl kitap kabul etmesiyle birlikte Hıristiyanlıktan ziyade Yahudiliği öne çıkarır bir duruma gelmesi ve Hıristiyan siyonizmi terimi ele alınmıştır. Ardından mezhebin daha çok insana ulaşmak için kullandığı yöntem ve araçlar tarihi gelişimi içinde anlatılmıştır. Medyanın her kolunu kullanarak kitleleri nasıl etki altına aldığı açıklanmıştır. Mezhebin önde gelen liderleri ve Amerikan Dış Politikasına etkileri gözler önüne serilmiştir. Mezhebe bağlı olan ya da bağılymış gibi görünen Amerikan Başkanları da bu bölümde yer almaktadır. Son olarak ise mezhebin etkinliğini göstermek adına, tamamlanmış bazı anketlere yer verilmiştir. Anketler Amerika’da mevcut bulunan tahmini evanjelist sayısını vermesinin yanında bu kesimin İsrail sempatisini göstermesi açısından da kayda değer bilgiler içermektedir.

Tezin ikinci bölümünde ise, mezhep mensuplarının siyonistlerle birlikte hareket ederek Türkiye’nin egemenliği için doğurdukları tehditler ortaya konmuştur. Mezhebin dispensalist esaslar gereği gerçekleşmesini istediği “vaat edilmiş” topraklar, Irak ve Suriye gibi komşu ülkelerin yanı sıra Türkiye’nin güneydoğu topraklarını da içermektedir. Bu çerçevede kimilerince şehir efsanesi olarak değerlendirilen Nil-Fırat iddialarına yer verilmiştir. Hıristiyan siyonistlerin, Mesih’in yeniden dünyaya dönmesi için temel bir şart olarak kabul ettikleri bu toprakların Yahudilere iade etme gayretleri, evanjelist ve siyonist kaynaklar gösterilerek kanıtlanmıştır. Evanjelistlerin, siyonistlerle birlikte yürüttükleri bu politika bağlamında, Kürt halkını istismar ede geldikleri vurgulanmıştır. Siyonistlerin, bölgedeki Kürt halkıyla neden bu kadar ilgili olduklarını açıklamak için bazı kaynaklarda “Kürdistanlı Yahudi” bazılarındaysa “Yahudi Kürtler” olarak ele alınan Kürt grupları hakkında bilgiler verilmiştir. Bu çerçevede bölge Kürtlerini temsil ettiğini iddia eden Barzani ve PKK’nın, evanjelistler ve siyonistlerle birlikte hareket ettikleri iddia edilmiştir. Bu ilişkiyi göstermek için İsrail’in PKK ile olan ilişkisinin yanında Barzani ile olan ilişkisi de ele alınmıştır. Evanjelist ve siyonist işbirliğinin Irak Savaşında Kürtlerin bağımsızlığı için

gösterdiği gayretin de aslında Yahudilerin lehine yapılan bir hareket olduğu öne sürülmüştür. Kürtlerin neden böyle bir işbirliğine gittikleri ise uluslararası ilişkilerdeki Realist kuram ile açıklanabilir. Öyle ki Yahudiler “vaat edilmiş toprakları” ele geçirme telaşındayken, Kürtler de kendilerine “vaat edilen toprakları” ele geçirmenin telaşındadırlar.

Özellikle klasik realizm, uluslararası politikayı insan doğası ile açıklama eğilimindedir. İnsanda egemen olan objektif yasalar anlaşılmadıkça, uluslararası politikanın da anlaşılamayacağını iddia eder. İnsan doğuştan kötü, aç gözlü ve hırslıdır.¹ Bu kuramın öncülerinden Hans Morgenthau ve Reinhold Niebuhr'a göre bireylerin ilişkilerinde gücü ön plana alması ve güç ile çıkara dayalı bir ilişkiyi benimsemesi gibi devletler de dış politikada güç ve çıkar peşindedirler. Morgenthau'ya göre devletlerin politikaları üç temel amaç için vardır: gücünü korumak, gücünü artırmak ya da gücünü göstermek.²

Realistler diğer bir devletin, şayet bu devlet aynı zamanda potansiyel bir düşman ise, güçlenmesine seyirci kalmaktansa onu önlemek için savaşa başvurmayı meşru saymaktadırlar. Bunun en önemli örneği Thucydides'in çalışmasında görülmektedir. Thucydides, Atina'nın güçlenerek güç dengesini bozma ihtimaline karşı Sparta ve müttefiklerinin savaşa başvurmasını bir zorunluluk olarak görmektedir. Çünkü bu anlayışa göre vücudun herhangi bir yerinde varlığı tespit edilen bir tümörün henüz küçükken bertaraf edilmesi ne kadar gerekliyse bu da o kadar gereklidir. Bu yaklaşıma Machiavelli'de de rastlanmaktadır. Macchiavelli haklı ve haksız savaş gibi kavramlar üzerinde durmaz çünkü bu kavramlar aynı zamanda saldırı ve saldırgan kavramlarını da tanımlamayı gerektirir. Dolayısıyla bunlar üzerinde kafa yormaya gerek yoktur. Bir savaş ulusal çıkarın korunması için gerekliyse yapılmalıdır. Bu yönüyle realizm açıkça emperyalizme meşruluk tanımaktadır. Zira tehdit

¹ Keith L. Shimko, “Realism, Neorealism and American Liberalism,” *The Review of Politics*, Cilt 54, Sayı 2, Bahar 1992, s. 296

² Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations*, Knopf, New York, 1954, s. 36.

açıkça algılanabiliyorsa karşının saldırısını beklemeye gerek duymadan başlatılacak bir savaş meşrudur.³

Realistler soyut nitelikli ahlaki standartların siyasal eylemlere uygulanamayacağını öne sürerler. Zira karar verici durumundaki devlet adamı, bütün devletlerce kabul edilmiş ilkelerin bulunmadığı bir uluslararası ortamda faaliyet göstermektedir. Dolayısıyla devlet adamı devletin çıkarını gözetmek durumunda olduğundan bireysel ilişkilerinde uyduğu ahlaki standartlara uymayabilir, çünkü öncelikle devleti dış tehditlerden ne pahasına olursa olsun korumak zorundadır. Devrimci, yayılmacı ve revizyonist davranışlara sık sık rastlanan bir uluslararası sistemde devleti düşmanlarından korumak zorunda olması, devlet adamını medeni bir toplumda bireyler ve gruplar arasındaki ilişkilerde hakim olan ahlaka aykırı ve çirkin olarak kabul edilen bir takım yöntemleri benimsemek mecburiyetinde bırakmaktadır. Machiavelli'ye göre de bir prensin iyi yürekli, sözünün eri ve dindar olması iyidir, ancak bazen zafere ve güce ulaşmak için bunlardan taviz vermek gerekir. Bir prens, mümkün oldukça iyilikten ayrılmamalıdır ama gerektiğinde kötülüğe sapmayı da bilmelidir.⁴

³ Steven Forde, "International Realism and the Science of Politics: Thucydides, Macchiavelli and Neorealism," *International Studies Quarterly*, Cilt 39, Sayı 2, Haziran 1995, ss. 141-159.

⁴ Niccolo Machiavelli, *Prens*, Bordo Siyah Yayınları, İstanbul, 2004, ss. 133, 134.

BÖLÜM - I

EVANJELİZM

Dünyanın şu anki süper gücü olan Amerika Birleşik Devletleri (ABD), sosyal hayatta her ne kadar tüm dinlere hoşgörüyüyle yaklaşıp halkını kendi dinini yaşamada özgür bıraksa da, bazı din veya inanç gruplarının diğerlerinden daha özgür ve dış politikada daha etkin olduğu görülmektedir. Yapı itibariyle ABD tek Tanrı'ya inanan, hatta bunu resmi bir ideoloji olarak dile getirmekten çekinmeyen bir ülkedir.

Bu yapısına örnek olarak Amerikan başkanlarının göreve başlama törenlerinde, Yüce Mahkemenin her oturumundan önce “Tanrı bu şerefli mahkemeyi korusun” sözünü, şükran ve milli dua gününü, sadakat yeminindeki “Tanrı'nın çatısı altında” ifadesini, paraların üzerindeki “Tanrı'ya güveniyoruz” sözünü ve hükümet binalarındaki İncil alıntılarını gösterebiliriz.⁵

Ülkedeki dini yapıyı daha iyi anlayabilmek için, en geniş inanç grubunu oluşturan ve evanjelizmi daha iyi anlamamızı sağlayacak olan Hıristiyan mezheplerini incelemekte fayda vardır.

⁵ Derek H. Davis, “Civil Religion as a Judicial Doctrine”, *Journal of Church&State*, 40:1, s. 53.

1.1. HİRİSTİYAN İNANCI

1.1.1. KATOLİK MEZHEBİ

Merkezi Vatikan olan ve Roma kilisesi kaynaklı Hıristiyan mezhebidir. Kardinaller tarafından seçilen Papa, Hz. İsa'nın vekili olan Petrus'un temsilcisidir ve yanılmazdır.⁶ “Evrensel” manasındaki Katolik, kendini tüm Hıristiyanlığın üst makamı olarak görür. Başlangıçta evanjelizm, Hıristiyanlığa Katolik inancından farklı yorumlar getirdiği için ortaya çıkmış olsa da günümüzdeki evanjelizm anlayışı, Katoliklikle çatışma içinde değildir.

1.1.2. ORTODOKS MEZHEBİ

İstanbul kilisesinin temsil ettiği Ortodoks mezhebi Roma kilisesine karşı siyasal ve kültürel bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.⁷ Sözlük manası itibariyle “dogmaya ve kilise öğretisine uygun olan”⁸ anlamına gelen Ortodoks kelimesi, bununla asıl hak olan mezhebin kendisi olduğunu iddia eder. Papa'yı lider olarak kabul etmeyen mezhebin Katolik inancındaki gibi hiyerarşik bir yapılanması yoktur. Fakat İstanbul Fener Rum Patrikliğinin saygın bir konumu vardır.⁹ Genel olarak Hıristiyan Slavlar tarafından kabul görülür. ABD'de neredeyse Yahudi nüfusu kadar kalabalık olan Ortodokslar, evanjelizm mezhebine mesafeli durmaktadırlar.

1.1.3. PROTESTAN MEZHEBİ

Öncülüğünü Martin Luther King (1483–1546) ve Johannes Calvin'in (1509–1564) yaptığı Katolik mezhebinin endüljans ile para kazanmasını, ayin dilinin Latince olarak kabul

⁶ Günay Tümer-Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ocak yayımları, IV. Baskı, Ankara, 2002, s. 299.

⁷ Tümer-Küçük, a.g.e., s. 70.

⁸ Türkçe Sözlük, Cilt II, TTK Basımevi, Ankara, 1988, s. 1119.

⁹ Ahmet Geçici, “Evanjelik Tanrı Anlayışının Kritiği”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hüseyin Aydın, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007) s. 46.

edilmesini ve Papa'nın yanılmaz olmasını eleştiren reformist mezheptir.¹⁰ Alman kökenli olan Luther, tövbenin kişinin kendisi ile Tanrı arasında olduğunu bunun için kiliseye para vermenin gerekmediğini, din adamlarının hatta Papa'nın da yanılacağına, bu yüzden dinde asıl kaynağın kutsal kitap olduğunu kabul etmektedir. Luther'in düşüncelerini temelde kabul eden Calvin ise Fransa'da ve İsviçre'de Protestanlığı yaymıştır.

Protestanlığı yorumlayan bu iki isim, evanjelik hareketin de ilham kaynağı olmuştur. Günümüzdeki anlamı değişmiş olsa da "evanjelik" terimi ilk kez Luther tarafından kullanılmıştır. Kelime itibariyle "müjde ya da iyi haber" manasında olan evanjelizm, evanjelist olarak da, İncil'de Hz İsa'nın havarileri olarak geçen Matthew, Mark, Luke ve John'a verilen unvandır.

Luther'in evanjelizmin doğuşuna katkısı ise kutsal kitap hakkındaki görüşüdür. Hıristiyanların İncil olarak kabul ettiği kitap, Eski Ahit (ahit: anlaşma) ve Yeni Ahit olmak üzere iki kitaptan oluşmaktadır. Yahudiler, Tevrat ve Zebur'dan oluşan Eski Ahit'i kutsal sayarken, Yeni Ahit'i uydurma kabul ederler. Bunun nedeni Yeni Ahit'in kabul etmedikleri Hz. İsa'yı konu etmesidir.¹¹ Luther'in de kutsal metnin Katolik kilisesi tarafından yanlış yorumlanması ve tahrif edilmesinden dolayı Eski Ahit'e daha çok ağırlık verdiği görülmektedir. İlerleyen dönemlerde Protestan mezhebi daha farklı inanç gruplarına ayrılmış, fakat buna rağmen inanç esasları ve Kitab-ı Mukaddes konusunda merkez görüşten uzaklaşmamıştır. Bu gruplardan bazıları Presbiteryenler, metodistler ve baptistlerdir. Kalvenci görüşten beslenen Presbiteryenler, kilise işlerine en çok önem veren gruptur.

¹⁰ Tümer-Küçük, a.g.e., s. 302.

¹¹ Geçici, s. 145.

Bir diğer Protestan grup ise 18. yy başlarında ortaya çıkan metodistlerdir. Grubun liderliğini bir ilahiyatçı olan John Wesley yapmıştır. Yine İngiltere’de kurulmuş olan mezhep Oxford niversitesi ğrencileri arasında kabul grmuştr.¹² Cemaat yaygın olarak ğrenci toplantıları, cezaevlerinde mahkmları ziyaret, bakıma muhtaç çocukların eğitimi ve korunması gibi faal yöntemler kullandığı için ‘‘yntemci’’ manasına gelen bu isimle adlandırılmıştır.

Suya batırılarak vaftiz edilmeyi savunan baptistlerse, İngiliz Protestanlığının tamamen Katolik inancından arınması gerektiğini savunan Pritenlerden etkilenmiştir.¹³ Baptistlerin konumuzla ilgisi, bu cemaatin milenyalist* ve Mesih ile ilgili inançlarından kaynaklanmaktadır. Hz. İsa’nın yeniden dünyaya ineceğine ve ona inananları kurtarıp diğerlerini cezalandıracağına kati bir inançları vardır.

1.2. HİRİSTİYAN SİYONİZMİ

1.2.1.EVANJELİZM’İN AMERİKA’YA GELİŞİ

18. yüzyıla kadar Avrupa’da doğmuş ve burada etkinlik göstermiş bu akımlar, bu tarihten itibaren sömürgecilik ile birlikte Amerika kıtasına geçmeye başlamıştır. İngiltere’de Anglikan bir papaz olan John Nelson Darby’nin 1870’lerden itibaren ABD’ye yaptığı seferlerden sonra evanjelik düşünce ülkede hız kazanmıştır.¹⁴ Darby, kurmuş olduğu *Plymouth Kardeşliği Hareketi* ile ülkeyi şehir-şehir, kasaba- kasaba gezerek verdiği etkileyici vaazlarla mürit toplamayı başarmıştır. Darby’nin takipçileri kendilerini dispensalist olarak da

¹² Ali İra Güngör, *Hiristiyankta Evanjelik Hareket*, Aziz Andaç Yayınlar, Ankara, 2005, s. 70.

¹³ Güngör, s. 54.

* Kiyametın kopacağı ve Mesih’in döneceği inancı. Buna göre bin yıl boyunca huzur ve mutluluk içinde geçecek olan Tanrı’nın krallığı dönemi(millennium) başlayacak.

¹⁴ İsmail Vural, *Evanjelizm*, Karakutu Yayınları, İstanbul, 2005, s. 10.

tanımlarlar. Dispensalizm inancına göre Tanrı, dünya hayatını yedi bölüme ayırmıştır.¹⁵ Son bölüm ise tahmin edilebileceği gibi kıyamet ve Mesih'in geri dönüşüdür. Gary Burge, dispensalizmi şu şekilde özetlemektedir:

“Anlaşma: Tanrı'nın İsrail ile sonsuz ve kayıtsız şartsız bir anlaşması vardır. Buna göre İbrahim'e verilen topraklar geri alınmayacaktır. Bu yüzden tüm arsızlığına rağmen bu ayrıcalıklar onlardan geri alınmadı.

Kilise: Tanrı'nın planı hep İsrail'i kurtarmaya yönelik olmuştur. Ama ne zaman İsrail İsa'ya karşı çıksa, kilise yedek plan olarak ortaya çıkmıştır. Bu yüzden Mesih'in dönüşünde kilise ortadan kalkacak ve İsrail yeniden Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi olacak. Şimdi, yakında sona erecek olan 'Gentile' (Yahudi olmayanlar) çağında yaşıyoruz. Bu demektir ki iki anlaşma var; biri Musa ile diğeri İsa ile. Ama bu yeni anlaşma eskisini geçersiz kılıyor.

Modern İsrail'i korumak: İsrail için “Seni koruyanı koruyacağım ve seni lanetleyeni lanetleyeceğim” diyen Genesis 12,3'ü harfi harfine anlamalıyız. Bu yüzden Hıristiyanların İsrail'i korumak ve Kudüs'ün selametini sağlamak için dini bir sorumlulukları vardır. Eğer İsrail'i politik olarak desteklemekte başarısız olunursa, ilahi azaba maruz kalınacaktır.

¹⁵ Clifford A. Kiracofe, “Christian Zionism: A Foreign Policy Challenge”, U.S. Senate Committee on Foreign Relations, Washington, 21.11.2003.

Kehanet: İncil'deki olaylar aslında o dönemi değil günümüzü tasvir etmektedir. Bu yüzden, mesela Daniel 7 pasajına baktığımızda, gerçek bir yorum becerimiz varsa gözlerimizin önünde modern tarihin sayfalarının açıldığını göreceğiz.

Modern İsrail ve Eskatolya*: İşte modern İsrail bu geri sayım kehanetindeki katalizördür. Eğer bunlar son günlerse, medeniyetlerin dağılmasını, kötülüğün artmasını, uluslararası barışın ve eşitliğin bozulmasını, Deccal'ın gelmesini ve İsrail'e olan imanımızın sınanmasını beklemeliyiz.”¹⁶

Darbyistler bu görüşlerini yine Darby'nin bir müridi olan C. I. Scofield'in yazdığı, Scofield İnciline dayandırmaktadırlar.¹⁷ Darbyistlerin kendilerini “Hıristiyan siyonistler” olarak adlandırmalarının temel nedeni de Kitab-ı Mukaddes'i ele alış tarzlarından kaynaklanmaktadır. Nasıl ki Yahudiler Filistin topraklarında İsrail'in kurulmasını savunuyorlarsa, Darbyistler de aynı şeyi onlardan daha ateşli savunmaktadırlar. Çünkü dispensalizm inancına göre Mesih'in dünyaya yeniden gelmesi için bazı şartlar vardır. Bunlar:

1. Yahudilerin Filistin'e geri dönmeleri ve kendilerine ait toprağı olan bir devlet kurmaları,
2. Kudüs'ün başkent yapılması,
3. Mescid-i Aksa'nın yıkılıp yerine Süleyman tapınağının inşa edilmesi,
4. Tüm insanlara İncil'in vaaz edilmesi,

* Kehanet inancı.

¹⁶ Gary Burge, “Christian Zionism, Evangelicals and Israel”, Erişim: <http://www.hcef.org/hcef/index.cfm/ID/159>(15 Ekim 2010).

¹⁷ Burge, s. 5.

5. Tribölasyon*: Yahudiler ve iman edenlerin eziyet görmesi,
6. Armagedon savaşı,
7. İnananların (Hiristiyanların) semaya yükseltilmesi.¹⁸

Sayılan maddelerden ilkinе bakıldığında, Siyonizm'in ilk siyasi hareketi olarak Theodor Herzl'in öncülüğünde 1897'de Basel'de toplanan 1. Siyonist Kongre gösterilebilir.¹⁹ Sultan 2. Abdülhamit'le de görüşüp Yahudilere Filistin topraklarını satmasını istediği iddia edilen Herzl, esasında Yahudi devleti konusunda siyonist bir yaklaşımdan çok milliyetçi bir tavır sergilemektedir. İlk kez işte bu kongrede, Yahudilere bir toprak verilmesi fikri ortaya atılmıştır. Başlangıçta Tevrat'ta da geçen Babil ya da diğer adıyla Irak düşünölmüşse de İngiltere'nin muhalefetiyle karşılaşmıştır. Sonraları Uganda ve Kıbrıs gibi bazı yerler önerilmiş olsa da siyonistler, kitaplarında geçen Kudüs'ü talep etmişlerdir.²⁰ Gerçi İngiltere'de de evanjelik inançları nedeniyle Yahudileri destekleyen kimseler olmuştur. Shaftesbury Kontu Lord Anthony Ashley Cooper –ki kendisi ateşli bir dispensalisttir– dönemin dışişleri bakanı Lord Palmerton'un aklını Yahudilere bir devlet kurulması hususunda çelmeyi başarmıştır. Ne var ki daha önceden de yaşadıkları bazı olumsuz tecrübelerden dolayı İngiliz Yahudiler, Avrupalıların kendilerinden kurtulmaya çalıştıklarını düşünmüşlerdir.²¹

Aynı yıllarda Amerika'da Darby'nin müritlerinden biri olan ve dönemin çok satan kitabı “İsa Geliyor” u yazan William Eugene Blackstone, Başkan Benjamin Harrison'a mektup yazmış ve Filistin'de bir Yahudi devleti kurulması konusunda desteğini istemiştir.

* Kargaşa dönemi.

¹⁸ Vural, s. 29.

¹⁹ Nuh Gönöltaş, *Bush ve Evanjelizmin Mesih Planı*, Q-Matris, İstanbul, 2003, s. 41.

²⁰ Vural, s. 89.

²¹ John Hubers, “Christian Zionism: A Historical Analysis And Critique”, Erişim: <http://images.rca.org/docs/synod/ChristianZionism.pdf> (18 Şubat 2010).

Blackstone, J. P. Morgan ve John D. Rockefeller gibi 413 etkin isimden konuyla ilgili destek imzası toplamıştır.²²

Herzl'in ölümünden sonra Siyonist Kongrenin başına 1895 yılında Chaim Weitzman geçmiştir. Weitzman ise muhafazakâr parti lideri Lord Arthur James Balfour'a ulaşmayı başarmış ve onun Siyonizm'e destek vermesini sağlamıştır. Bu çok da zor olmamıştır, lakin Balfour da çocukluğunda dispensalist öğretilerle yetişmiştir.²³ 11 yıl sonra Balfour'un dışişleri bakanıyken yayınladığı Balfour deklarasyonu, Siyonizm için milat olmuştur. Söz konusu deklarasyon metninde şu ifadelere yer verilmiştir:

“Majesteleri hükümeti Filistin topraklarında Yahudilere yurt olacak bir devletin kurulması hususunda elinden gelen çabayı gösterecektir. Ancak mevcut Yahudi olmayan halkın inanç ve kamu hakları gözetilecektir.” 2 Kasım 1917

Lord Balfour, büyük bir mutlulukla çıkarttığı kararı dönemin Siyonist Kongre başkanı Lord Rothschild'e de göndermiştir.²⁴ Bu deklarasyondan sonra Avrupa'dan Filistin'e göçler başlamış ve bu olay Amerikan basınında takdirle karşılanmıştır. 11 Haziran 1922 tarihli *New York Times*, göçmenleri *New England* ve *Jamestown* gibi Amerikan şehirlerini kuran ilk Amerikalı yerleşimcilere benzetmiştir. Gazete, Yahudilerin de bu topraklara refah ve medeniyet getireceğini yazmıştır.²⁵

²² Paul Charles Merkley, *The Politics of Christian Zionism, 1898–1948*, Frank Cass, London, 1998, s. 68.

²³ Don Wagner, *Anxious for Armageddon*, Herald Press, Scottsdale, 1995, s. 93.

²⁴ Donald M. Lewis, *The Origins of Christian Zionism: Lord Shaftsbury and Evangelical Support for a Jewish Homeland*, Cambridge University Press, UK, 2009, s. 2.

²⁵ Lawrence Davidson, *America's Palestine*, University Press of Florida, Florida, 2001, s. 46.

Deklarasyon, Lloyd George'un başbakanlığı döneminde imzalanmıştır. Lloyd George bununla ilgili olarak deklarasyonu hem milli çıkar düşüncesi hem de Siyonizm sempatanlığından ötürü yaptığını açıklamıştır.²⁶ Çocukluğunun baptist bir ortamda geçtiğini Pazar okullarının kendisinde Yahudi davasına karşı doğal bir sempati yarattığını itiraf etmiştir. Hatta daha da ileri giderek kendi tarihinden daha fazla İbrani tarihini bildiğini ifade etmiş, sadece birkaç İngiltere kralı sayabilecekken İsrail krallarının tamamını sayabileceğini iddia etmiştir. Diğer yandan Lloyd George'un "kısmen milli menfaatler" itirafından yola çıkarak aslında İngiltere'nin Siyonizm'e tüm desteğinin, Amerikalı Yahudilerin sempatisini kazanarak ABD'yi 1. Dünya Savaşına kendi saflarında dâhil etmek olduğu iddiası da göz ardı edilmemelidir.²⁷ Nitekim o yıllarda Siyonizm, tüm Yahudiler arasında yaygın bir düşünce değildi. Hatta İsrail'in ilk başkanı olan David Ben Gurion, Britanya'ya karşı savaşmak üzere Osmanlı Devleti adına bir bölük kurma telaşındadır.²⁸ Öyle anlaşılıyor ki İngilizler hem ABD'yi kendi yanlarına çekmeyi başarmışlar, hem de Yahudilere şirin gözükmek başlarına bela olabilecek bir Osmanlı bölüğünün daha hiç kurulmadan dağılmasını sağlamışlardır.

1.2.2. HIRİSTİYAN SİYONİZMİ

Siyonizm, tüm dünya Yahudilerinin esasında Filistin'de devlet sahibi olması gerektiğini iddia eden ve bu konuda siyasi mücadele veren harekettir. Hıristiyan siyonistler de aynen bu düşüncede olan Hıristiyanlardır. Onların bu düşüncede olmasının nedeni ise evanjelik inançlarından kaynaklanmaktadır. Bu da Mesih'in gelmesi için kıyametin kopması gerektiği inancından kaynaklanmaktadır. Kıyametin kopmasıysa yukarıda bahsedilen Filistin'de bir Yahudi devleti kurulması şartına bağlıdır. Hıristiyan siyonistler bazen bu

²⁶ Lewis, s. 3.

²⁷ Lewis, a.g.e., s. 6.

²⁸ Tom Segev, *One Palestine, Complete: Jews and Arabs under the British Mandate*, Henry Holt, New York, 2000, s. 33.

düşünceyi siyonistlerden daha ateşli savunmaktadırlar. Theodor Herzl'in 1897'de topladığı 1. Siyonist Kongreden sonra, yine aynı yerde 2. Siyonist Kongre toplanmıştır. Bu sefer dikkat çekici olan katılanların hemen hepsinin Hıristiyan olmasıdır. Zaten adı da bu yüzden 1. Hıristiyan Siyonist Kongresi olarak geçer. Kongre sonunda alınan kararlardan biri de İsrail'in işgal ettiği Batı Şeria bölgesini resmen ilhak etmesidir.²⁹ Hıristiyan siyonistler, İsrail'in gevşek davrandığını ellerini biraz daha çabuk tutmaları gerektiğini ima etmektedir. Bu düşünceyi biraz abartılı bulan Yahudi bir katılımcı, bunun İsraililer tarafından dahi tepki toplayacağını dile getirince, Uluslararası Hıristiyan Elçiliği temsilcisi Van der Hoeven, "İsraililerin ne düşündüğü umurumuzda değil. Biz Tanrı'nın ne söylediğine bakarız ve Tanrı o toprakların Yahudilere ait olduğunu söylüyor." diye çıkarır.³⁰ Görüldüğü gibi Hıristiyan siyonistler, Filistin'deki Yahudi yerleşimine karşı sempaticizmandan öte hesap sorar hale gelebilmektedirler.

Başka bir açıdan bakıldığında Hıristiyanların ve Yahudilerin yakınlaşmasının 2. Dünya Savaşından sonra başladığını söylenebilir. İngiltere'nin aktif rol aldığı İsrail'in kuruluşu sürecinde görüldüğü üzere, Amerika Birleşik Devletleri bu süreçte çok da etkin olmamıştır. Fakat 2. Dünya Savaşı yıllarında Almanya'yı düşman benimseyen ABD, Almanya'nın düşman bellediği Yahudileri de dostu görmeye başlamıştır. ABD'de yaşayan Yahudi diasporası da bu dönemde daha kenetlenmiş ve Amerikan gücünü Almanya'daki Yahudi halkı lehine kullanmak için siyasi olarak örgütlenmiştir.

Belirtilen 7 şarttan ilki bu şekilde gerçekleşirken, ikinci şart olan Kudüs'ün başkent ilan edilmesi ise 1967'de gerçekleşmiş ve evanjelistler bunu mucizevî bir olay olarak

²⁹ Vural, s. 102.

³⁰ Vural, a.g.e., s. 103.

değerlendirmişlerdir. Çünkü bu yeni kehanetin habercisidir ve bunlar sırasıyla tamamlandığında Mesih dönecektir.³¹

1.3. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNDE EVANJELİZM

Kitab-ı Mukaddesi esas alan evanjelistler, kitapta bahsedilen kehanetlerin gerçekleşmesi için kendilerini sorumlu bilirler. Mesih'in dönmesini istiyorlarsa, Tanrı'nın buna zorlanması gerekmektedir. Şartları olgunlaştırmak insanların elindedir. Şartlar olgunlaştığıdaysa Tanrı zaten üzerine düşeni yapacaktır.

Amerikalı evanjelistler üzerine düşeni, yukarıda da bahsedildiği üzere, hakkıyla yapmakta, bunun için de siyaset ve medya kanalını etkin bir şekilde kullanmaktadırlar. Bu da evanjelizm hareketinin yapısından kaynaklanmaktadır. Çünkü evanjelizmin diğer mezheplerden asıl farkı da durağan olmamasıdır. Diğer mezhepler 'öz bilince ulaşma, iyi bir kul olma' gibi dini gayretler içindeyken, evanjelistler bunların yanında bu hasletleri diğer insanlara da yayma gibi aktif bir tutum içindedirler. Bu da, inancın misyoner kimliğini göstermektedir. *Saved* terimiyle dile getirilen "kurtarılmaya" ya da *convert* terimiyle dile getirilen "döndürmek" (inanç olarak) ifadeleri sıkça kullanılmaktadır. Daha çok insana ulaşmak, daha çok para ve daha çok oy demektir ve bu yüzden çok önemlidir.

1.3.1. AMERİKAN HALKINA ETKİSİ

İnsanları dine çağırma bilincine sahip evanjelizm mezhebinin etki alanının her geçen gün Amerika'da daha da genişlediği görülmektedir. Rakamlarla göstermek gerekirse, İç Savaş dönemi (1861–1865) Amerika'sında evanjelik kilise mensubu sayısı sadece dört milyonken,

³¹ David D. Grafton, *The Use of Scripture in the Current Israeli-Palestinian Conflict*, Word & World, Volume 24, Number 1, Winter 2004, s.32.

bugün bu rakamın Jerry Falwell tarafından 70 milyon olduğu iddia edilmektedir.³² Gallup'un resmi sitesindeki verilere göreyse 2005 anketine göre Amerikan halkının %42'si kendini evanjelist olarak tanımlamaktadır.³³

Evanjelistlerin fikirlerini yaymada kullandıkları en etkin ve en eski yöntem kiliseler ve dolayısıyla vaazlardır. Hıristiyanlığın yayılmasında çok büyük bir payı olan Pavlus'un dahi yöntemi budur. Pavlus da gezgin bir vaizdir. ABD'de evanjelizmin yayılmasını sağlayan ve bunu bir sistematige oturtan Darby'nin de aynı yöntemi izlediği bilinmektedir. Modern çağda da evanjelistlerin aynı yöntemi kullandığı görülmektedir. Pazar ayinleri inananlara ulaşmanın hala en önemli yoludur. Vaazların konusu genellikle aile hayatı ve toplumsal ahlak ile ilgilidir. Evanjelizm, ahlaka büyük önem verir. Öyle ki mezhebin *Moral Majority* "Ahlaki Çoğunluk" adında bir kolu bile mevcuttur. Kuruculuğunu Jerry Falwell'in yaptığı bu kol, kürtaj, homoseksüellik, evlilik dışı cinsel ilişkiye karşı ciddi bir tavır almış, hatta sigara ve kâğıt oyunlarının dahi toplum ahlakına zarar verdiğini öne sürmüştür.³⁴ Hareket, okullarda din dersi okutulması için de mücadele vermiş, fakat kürtaja karşı verdiği mücadele şiddetli eleştiri ile karşılanmıştır. Üniversitelerde de evanjelik bazı öğrenci grupları her gün toplanıp dua ettikten sonra evleninceye kadar temiz kalacaklarına yemin ederler. Hatta bu insanlar içinde "Gerçek Aşk Bekler" (True Love Waits) yüzüğü takarak bakire kalacağına söz verdiğini çevresindeki insanlara da gösteren, onları bir şekilde uyarılar da mevcuttur.³⁵ Homoseksüel eğilimleri olanların aslında hasta oldukları ve bunların ilahi ıslah ile tedavi edilebilecekleri düşünülmektedir. Kuvvetli bir örgütlenme yapısı bulunan evanjelizmde hata yapan cemaat

³² Mary Jayne McKay, "Zion's Christian Soldiers", Erişim:

<http://www.cbsnews.com/stories/2002/10/03/60minutes/main524268.shtml> (22 Kasım 2010).

³³ Albert L. Winseman, "U.S. Evangelicals: How Many Walk The Walk?", Erişim:

<http://www.gallup.com/poll/16519/US-Evangelicals-How-Many-Walk-Walk.aspx> (14 Kasım 2010).

³⁴ Güngör, s. 164.

³⁵ Heather Hendershot, *Evanjelizm: Medya ve Muhafazakârlık*, Çev. Güneş Ayas, Bora Çağlayan, Salyangoz Yayınları, İstanbul, 2005, s. 155.

üyeleri ihtar edilir ve hatasından vazgeçmesi sağlanır. Israrcı olması durumundaysa kiliseyle ilişiği kesilir.

Üniversitelerde de etkin bir yapısı bulunan mezhebin *Bob Jones, Oral Roberts* ve *Liberty Üniversiteleri* gibi kendi kurmuş olduğu üniversiteler de mevcuttur.³⁶ Bu üniversitelerde gerici denebilecek kadar katı disiplin kurallarının uygulandığı görölmektedir. Kız ve erkek yatakhanelerinin ayrı olduğu bu üniversitelerde, kampus içinde sarmaş dolaş olmamak koşuluyla el ele gezmek serbesttir fakat öpüşmek yasaklanmıştır. Evlilik dışı cinsel ilişkiye giren öğrencilerse okuldan atılmaktadır.³⁷

Devlet üniversitelerindeyse evanjelik öğrenciler birbirlerini çok sıkı bir şekilde takip ederler. Bu sayede mahalle baskısı da denebilecek bir cemaat içi denetim sağlamış olurlar. Üniversitelerdeki Din Merkezleri (Religion Center) vasıtasıyla diğer öğrencilere ulaşmaya çalışırlar.

Bu yöntemlerin dışında evanjelistlerin Amerikan halkından öncelikle başkan ve yardımcıları gibi siyasi karar alıcıları, sanatçıları ve seçkin gazetecileri düzenledikleri gezilerle İsrail'e götürdükleri bilinmektedir. Seçkinlerin katıldığı bu gezilerin rehberliğini bizzat evanjelist Jerry Falwell yapmaktadır. Orta sınıf evanjelistler için de geziler tertiplenmekte ve bu geziler epey talep almaktadır. Gezilere katılanların tamamının Hıristiyan olmasına rağmen hiçbir Hıristiyan mabedinin gezi programına dâhil edilmemesi dikkat çekicidir. Geziler, adeta Yahudi kültürünü tanıtmaya ve sevdirmeye yöneliktir. Yahudi mabetlerinin ve Eski Ahit'te ismi geçen yerlerin tanıtıldığı gezilerde Yahudilerden başka hiç kimseden alışveriş yapılmaması ve hiç kimseyle temas kurulmamasına özen gösterilmektedir.

³⁶ Gilles Kepel, *Tanrı'nın İntikamı*, Çev. Selma Kırmız, İletişim Yayınları, İstanbul, 1992, s. 155.

³⁷ Kepel, a.g.e., s. 166.

Eğer Amerika'dan evanjelist bir rehber getirilmemişse, rehberler her zaman İsrailidir. Bu gezilerden birine katılan *Tanrı'yı Kıyamete Zorlamak* kitabının yazarı Grace Halsell, kitabında gezide tanıştığı eski asker Clyde'in Megiddo* ovasını gördüğünde yaşadığı heyecandan bahseder. Clyde'a göre bu ova aslında tüm insanlığı ilgilendiren bir yerdir, çünkü kıyamet burada kopacaktır.³⁸ Halsell'in birkaç defa katıldığı bu gezilerde dikkatini en çok çeken noktaysa Hz. İsa'nın doğduğu, büyüdüğü, öldüğü yerlerin kesinlikle programda olmamasıdır.³⁹

Tüm bu çalışmalarına rağmen evanjelistlerin ulaşamadığı bazı gruplar vardır.: Mesela Afro-Amerikalılar. Beyazlara karşı tutumlarından dolayı ve beyazların da kendilerine karşı özellikle geçmişteki tutumlarından dolayı mezhebe büyük ölçüde uzak kalmışlardır. Mezhep daha ziyade *WASP* olarak adlandırılan Beyaz Anglo-Saxon Protestanlara hitap etmiştir. Lakin gün geçtikçe yelpazesini genişleten mezhebin artık Asya kökenli Amerikalılara dahi ulaştığı görülmektedir.

Mezhebin ileri gelenleri genelde iyi eğitim görmüş beyaz Amerikalılardır. Ulaşmaya çalıştıkları kesimse ailevi sorunları olan, uyuşturucu kullanan, maddi sıkıntılar yaşayan kimselerdir. Bu nedenlerle mezhebin aslında bu tür kimselerin zayıf durumlarını istismar ettiği de iddia edilmektedir. Gerçekten de çok önceden beri fakir çocukların eğitimi ile ilgilenen cemaat bunu kiliselerde yapmakta, dersler haricindeki zamanlarda ise öğrencileri evanjelik anlayışa göre yetiştirmektedir. Ülkenin hemen her yerine yayılmış *Baptist Okullarında* (Baptist College*) da durum farklı değildir. İdarecilerin aynı zamanda din adamı

* Eski Ahit'te Mesih ile Deccal'ın savaşaacağı ova. Bahsi geçen yer Akdeniz'e açılan sahile 20 km uzaklıktadır.

³⁸ Grace Halsell, *Tanrı'yı Kıyamete Zorlamak*, Çev. Mustafa Acar, Hüsnü Özmen, Kim Yayınları, Ankara, 2003, s. 26, 28.

³⁹ Halsell, a.g.e., s. 72.

* Lise sonrası eğitim veren okullar. Türkiye'de Yüksek Okulların ve Üniversitelerin karşılığı sayılabilir.

olduğu bu okullarda asıl amaç İncil ahlakına göre öğrenci yetiştirmektir. Okulların bu misyonunun tanıtım kitapçıklarında da açıkça dile getirildiği görölmektedir.

Harold Comer'in 1997 yılında yazdığı *İncil Evanjelizmi* (Biblical Evangelism) adlı kitapta öncelikle ulaşılması gereken kimseler açıkça belirtilmiştir. Buna göre önce çocuklar, ardından da değişim ve arayış içinde olan üniversite öğrencileri gelmektedir. Küçük çocuk sahibi genç ailelerin dine daha düşkün olduğu için ulaşılmaya elverişli oldukları belirtilmektedir. Bunlardan başka ülkeye yeni gelmiş ve bir çevre sahibi olmayan, bu nedenle de tanışacak yeni kimselere ihtiyaç duyan Asyalı ya da orta sınıf siyahî göçmenler gelmektedir. Hayatında ciddi değişiklikler olmuş kimseler, mesela eşini yeni kaybetmiş dullar, boşanmış kişilerdir. Kitap cemaat üyelerine, sokaklarına yeni taşınan kimselerin elverişli olduğunu hatırlatmaktadır. İlginç bir şekilde kitap, yakın zamanda kaza ya da hastalık nedeniyle ölümlle yüz yüze gelmiş kimselere de çok kolay ulaşılabileceğini düşünmektedir.⁴⁰ Kitabın ilerleyen sayfalarında ilgilenilen kişiye karşı kullanılacak dilden, toplantı merkezlerinin park yerlerine kadar her detay açıkça tasvir edilmiştir.

1.3.2. EVANJELİZM VE MEDYA

Modern çağ ile birlikte mezhebin halka ulaşma yolları da çeşitlenmiş ve medya kullanımı olmazsa olmaz hale gelmiştir. Şehir şehir gezerek vaazlar veren evanjelistler, önce radyo ardından da televizyondan seslerini Amerikalılara duyurmaya başlamışlardır. Televizyon vaazcılığı o kadar başarılı olmuştur ki bu hareket İngilizceye *Televanjelizm* terimini kazandırmıştır. Bu kelimeyle vaazlarını televizyon aracılığıyla ileten evanjelistler ifade edilmektedir. Mezhebin binlerce radyo, yüzlerce uydu ve kablolu olmak üzere yayın

⁴⁰ Harold Comer, *Biblical Evangelism*, 1997, s. 25.

yapan ulusal ve uluslararası televizyon kanalı, aylık ve haftalık dergileri, web siteleri ve günümüze kadar binlere ulaşmış kitabı vardır. Sadece Michigan’da dokuzdan fazla ulusal kanal ve 43 radyo istasyonu, Kaliforniya’da yirmiden fazla evrensel yayın yapan radyo istasyonu bulunmaktadır. Mezhep aynı zamanda *Spacenet*, *Satcom*, ve *Galaxy* evrensel uydular üzerinden de yayın yapmaktadır. *Trinity Broadcasting Network (TBN)* de tüm dünyaya mezhebin görüşlerini yaymak üzere yayın yapmaktadır.⁴¹ *Christianity Today* mezhebin ilk dergilerinden biri⁴², *Calvin Theology Forum* ve aile kurumuna verdiği önemle dikkat çeken *Focus on the Family* de mezhebin diğer etkili dergileridir. Gazeteye ise *Countdown News Journal*’ı örnek verilebilir. Ağırlıklı olarak Hıristiyan müzik kliplerini yayınlayan evanjelist Lowell White Paxton’ın sahibi olduğu *PAX-TV* ise gençlere yönelik yayın yapan evanjelik kanala örnek gösterilebilir. Bu kanallarda orta sınıf Amerikan halkına İncil vaazlarının yanında ince siyasi göndermeler de göze çarpmaktadır. Şüphesiz ki bu yayın organlarının hepsi, İsrail devletini açıkça desteklemekte ve bunları destekleyen Amerikalı siyasetçilerin de yanında olduklarını açıkça ifade etmektedirler. 2004 seçimlerinde başarısız ekonomi politikalarına rağmen evanjelistlerin desteğini alan George Bush, ikinci kez seçilmeyi bu şekilde başarmıştır.

Bu medya örgütleri, gençlere yönelik *Edge TV* gibi programlar sayesinde evanjelik görüşlerini iletmeyi başarmıştır. Kanalın programlarında, gençlere uygun kıyafetler moda programlarıyla empoze edilirken, çok ciddi denetimden geçen klipler de yayınlanabilmektedir. Sadece rock müziğin değil, Hıristiyan müziğinin de ‘havalı’ (cool) olabileceği izlenimi verilmektedir. Çocuklara yönelik programlar olan *Mc Gee and Me* ve *Veggietales* gibi programlarda çocuklara anlatılan hikâyelerin Eski Ahit’te geçen hikâyeler

⁴¹ Halsell, a.g.e., s. 15.

⁴² Hendershot, s. 46.

olması dikkat çekicidir.⁴³ İlginç olan her programın sonunda İncil'i inceleyen çocukların görüntülerine yer verilir.⁴⁴ Her ne kadar ironik olsa da gücünü İncil'den alan *İncil Adam* (Bibleman) isimli kahramanın dizisi de mezhebin kanallarında yayınlanmaktadır.

Tüm bu medya mücadelesi sadece dini yayma amaçlı değildir. Yapılan yayınlarda yer alan reklâm gelirleri küçümsenecek bir oranda değildir. Ayrıca adı geçen *Mc Gee and Me*, *Veggietales* ve *Bibleman* gibi kahramanların tişörtleri, model oyuncakları, video CD'leri yok satmaktadır. Uydudan yapılan canlı yayınlarda milyonlarca dolar bağış toplanmaktadır. Jim Bakker'ın kanalı *Tanrı'ya Yalvaralım* (Pray The Lord- PTL), her programından sonra bağış için hesap numarası yayınladığından adı (pass the loot) '*Parayı Tosla*'ya çıkmıştır. Kanala para yardımında bulunanlar arasında devletten aldığı para yardımıyla geçinenler dahi vardır. 15 günde 162 dolar alan yaşlı bir işsiz kendisini ve ailesini İsa'nın korumasına almak için her ay uğurlu saydığı 7,77 doları kanala bağışlamaktadır.⁴⁵ Kanal, işsiz, umutsuz, hasta ve bağımlı olan kimselere de şifa ve umut dağıttığını iddia etmekte, bunun da kendilerine yapılacak bir miktar bağıştan sonra yapılan duayla mümkün olacağını iddia etmektedir. Fazla kilolarından şikâyetçi olan bir ev hanımı 6000 dolar bağışta bulunarak dua ettirmiş fakat hala bir mucize gerçekleşmediği için parasının iadesini istemiştir.⁴⁶ Gösteri havasında geçen televizyon vaazlarında herhangi bir hastalıktan muzdarip bir müridin sahneye çıkması ve tüm stüdyodakiler ve televizyonu başındaki izleyicilerle birlikte İsa'ya yakarması mutad bir olaydır. Birkaç yayın sonra bu hastanın bir mucizeyle iyileştiği görüntüleri yeniden yayınlanır. Stüdyodaki tövbe seansları sırasında vecd ile kendinden geçenleri görmek de şaşırtıcı değildir.

⁴³ Hendershot, a.g.e., s. 75.

⁴⁴ Hendershot, a.g.e., s. 84.

⁴⁵ Kepel, s. 129.

⁴⁶ a.g.e., s. 130.

Mezhebin takipçilerinin liderlerine son derece bağlı oldukları görülmektedir. Ünlü televanjelist Oral Roberts, eğer sekiz milyon dolar toplayamazsa Tanrı'nın kendisini yanına çağıracağını söylemiş, bunun üzerine müritleri parayı göndermişleridir. Yirmi altı bin üyeli Dallas kilisesi papazı ise kilisenin elektrik ve benzeri faturalarının olduğunu cemaatine söylemiş ve bir milyon doları bir tek Pazar ayininde toplamayı başarmıştır. Evanjelist Pat Robertson'ın sahibi olduğu *Hıristiyan Yayın Ağı* (Christian Broadcasting Network-CBN) sayesinde her yıl, vergiden muaf yedi milyon dolar toplamayı başarmıştır. Daha sonra kurduğu *Aile Kanalını* (Family Channel) ise 1997'de *Fox TV*'ye 1,9 milyar dolara satmıştır.⁴⁷ Elde edilen gelirlerin belirli bir kısmıysa İsrail'e yardım olarak ayrılmaktadır. *Haaretz* 1999'da çıkardığı baskısında televanjelistlerin 1997'de Yahudilerin İsrail'e göçü için yirmi milyon dolar bağış topladığını yazmıştır.⁴⁸

Hastalıklarına şifa bulmaktan başka evanjelist inançları nedeniyle televanjelistlere bağışta bulunanların oranı da azımsanmayacak kadar yüksektir. Yaptıkları bağışın kendilerine geri döneceğine kati inancı olanların aynı zamanda bağış miktarını da yüksek tutanlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu kişilerin yaptıkları yardımın bir şekilde İsrail'e ulaşacağına ve İsrail'in de kıyametin kopması için şartları olgunlaştıracağına olan imanları tamdır. Zaten inançlarına göre de kıyamet koptuğunda bu kişiler mükâfatlandırılarak Tanrı'nın katına yükseltileceklerdir. ABD'de yaptığı dini yayınlarla tanınan Dale Crowley'in bu insanlarla ilgili görüşleri şu şekilde:

“Amerika’da yeni bir mezhep var. Çılgın değil, yerleşik, orta ve orta-üst sınıfa mensup Amerikalılardan oluşuyor. Bu insanlar söz konusu mezhebin temel esaslarını anlatan TV vaizlerini dinliyorlar ve bunlara her

⁴⁷ Halsell, a.g.e., s. 17.

⁴⁸ Charles A. Sullivan, “The Alliance Between Israel and the New Evangelicals”, Erişim: <http://www.scribd.com/doc/8485655/The-Alliance-between-Israel-and-the-New-Evangelicals> (12 Ocak 2010).

hafta milyonlarca dolar aktarıyorlar. Hal Lindsey ve Tim LaHaye'i okuyorlar. Tek bir hedefleri var: Kendilerinin zahmetsizce, Armagedon Savaşını ve Dünya gezegeninin yok oluşunu izleyecekleri yere, bir diğer deyişle semaya yükseltilmeleri için Tanrı'nın elini çabuk tutmasını sağlamak. Bu doktrin, Güney Baptist, Bağımsız Baptist ve İncil kilisesi adı verilen sayısız kiliseler ve Mega Kiliseler yanında, Tanrı Toplulukları, Pentekostal^ψ ve diğer karizmatik kiliselere hâkimdir. Her on Amerikan kilisesinden birisi bu mezhebe bağlıdır. Bugün Hıristiyanlık içinde en hızlı gelişen dini hareket budur.”⁴⁹*

Esasında İsrail'e gönderilen yardımlar televizyon vaazlarıyla sınırlı değildir. Kiliselerde yapılan vaazlardan sonra bağış toplanması bir gelenek halini almıştır. Özellikle *Mega Kilise* (Mega Church) dedikleri çok fazla insanı alabilen vaazlarda inanılmaz yüksek meblağlar toplandığı bilinmektedir. Houston'da bulunan *Lakewood Church* 16.500 koltuklu devasa bir yapıdır. Kilise ABD'nin en büyük kilisesidir ve evanjelist Joel Osteen ve eşi tarafından yönetilmektedir. Kablolu yayında da vaazlarını canlı olarak yayınlayan kilise, bunun için yılda 30 milyon dolar harcadığını iddia etmektedir. Kilise yenileme ve ek binası içinse 120 milyon dolar gerektiğini, bunun 75 milyon dolarını temin ettiğini belirten Joel Osteen parayı nereden temin ettiği konusundaysa detaya girmemektedir.⁵⁰

Josh Pollack *Jewish World Review* adlı siteye *Birleşik Yahudi Haykırışı* (United Jewish Appeal) derneğine yapılan yardımların çoğunun Hıristiyanlar tarafından olduğunu

* Evanjelist vaizler.

^ψ Tanrı ve kul arasındaki ilişkiye önem veren Protestan mezhebinin bir koludur.

⁴⁹ Halsell, a.g.e., s. 16.

⁵⁰ Lilian Kwon, "Interview: Joel Osteen on the Future of America's Churches and Him Pastoring One", Erişim: <http://www.christianpost.com/article/20070215/interview-joel-osteen-on-the-future-of-america-s-churches-and-him-pastoring-one/> (09 Kasım 2010).

belirtmiştir.⁵¹ Pollack'ın burada 'Hıristiyan' olarak kastettiği kimseler evanjelistlerdir. Chicago'da kurulu olan Uluslararası Hıristiyan ve Yahudi Kardeşliği (*International Fellowship of Christians and Jews*) derneği 1997'de pek çoğu evanjelik Hıristiyanlar tarafından olan beş milyon dolar toplamayı başarmıştır. 2006'da ise bu rakam 39 milyon dolara fırlamıştır.⁵² Bunların haricinde ülke çapındaki küçük kiliselerden de muhtelif yardımlar İsrail'e tamamen inançsal nedenlerle aktarılmaktadır. Bunların içinde öğrenci bursları ya da yurt inşaatı giderleri devde kulak kalmaktadır. Tüm bu bağışları yapanların toplanan paraların evanjelik amaçlarla kullanılacağından şüphesi yoktur. Yardımda bulunan herkes, direkt ya da dolaylı olarak Siyonizm'i de desteklediğinin farkındadır.

1.3.3. MODERN ÇAĞIN ÖNDE GELEN EVANJELİSTLERİ

21. yüzyılın evanjelistleri seleflerinden farklı olarak sadece gezici vaizlik yapmamışlar, misyonlarında siyaseti de etkin bir şekilde kullanmışlardır. Bunun yanında modern çağın kendilerine sunduğu teknolojiyi de en iyi şekilde kullanmışlardır. Luther'den sonra evanjelist tanımına çok daha farklı bir anlam yüklenir hale gelmiştir. Luther döneminde 'Hıristiyanlıkta reform ve manevi temizleniş' gibi algılanırken 18. yüzyıl Amerikan kırsalında saf bir Hıristiyan inancının yanında Eski Ahit'e de saygı duyan kimseler akla gelmekteydi. Ancak günümüzde evanjelist dendiğinde, dispensalizme inanan ve kıyametin kendi dönemlerinde kopması için İsrail'i destekleyen Hıristiyan siyonistler akla gelmektedir. Evanjelistlerin bu İsrail tutkusu bazen İsraililer tarafından dahi yadırganmaktadır. *Jerusalem Post* gazetesi editörlerinden Zev Chafets kitabında İsrail'i ziyarete gelen bir Hıristiyan siyonist çiftten bahsetmektedir. Bir dükkânda alışveriş yaparken satıcı ve kendisi onlarla İngilizce konuşur ve onları takdir ederler. Fakat kendi aralarında İbranice konuşurken bu tip insanları garip

⁵¹ Josh Pollack, "The Dance of Symbols", *Jewish World Review*, Erişim: <http://www.jewishworldreview.com/010198/symbols1.html> (12 Kasım 2010).

⁵² Christiane Amanpour, "Christians, Jews in Holy Land Alliance", Erişim: <http://edition.cnn.com/2007/WORLD/meast/08/17/jews.christians/index.html> (26 Aralık 2010).

bulduklarını ima ederler. İsrail hükümetinde çalışırken ise “Hıristiyan siyonistler politik olarak çok işimize yarıyorlar ama bu aşırı samimiyetleri bazen insanı bezdiriyor” ifadesini kullanmıştır.⁵³

Modern çağda bu şekilde yadırganan evanjelistlerin önde gelenleri ise Oral Roberts, Billy Graham, Pat Robertson, Jerry Falwell ve Jim Bakker’dır. 20. yüzyılın evanjelistlerinin ortak özelliği, dönemin en önemli yayın araçlarından biri olan televizyonu etkin bir şekilde kullanmaları ya da diğer bir ifadeyle televanjelist olmalarıdır.

1.3.3.1. Televanjelistler

Oral Roberts: 1918 doğumlu Roberts, çağın en etkin evanjelistlerinden biridir. Daha 17 yaşında tüberküloz hastalığı atlatan Roberts, bunu Tanrı sayesinde atlattığını, Tanrı’nın kendisine; “Seni iyileştireceğim ama sen de diğer insanları iyileştirecek ve bana itaat eden bir üniversite kuracaksın.” diye seslendiğini iddia etmiştir.⁵⁴ Kekeleme sorunu olan Roberts, ilginç bir şekilde bundan da kurtulmuş ve gerçek bir hatibe dönmüştür. Diğer evanjelistlerden farkı, Roberts Amerika’yı gezerken sadece vaaz vermekle kalmamış aynı zamanda insanlara “şifa da dağıtmıştır”. Resmi sitesine göre iki milyon insanı iyileştirmiş ve –kendi ifadesiyle- “iyi olan Tanrı’ya” çevirmiştir. Mezhebe en büyük hizmeti 1947’de kurduğu ‘*Oral Roberts Evanjelizm Derneği*’dir. Her gün binlerce insan derneğin kapısında kuyruk oluşturup, Roberts’dan kendileri için dua edip şifa vermesini istemektedir. İlk televanjelistlerden biri olan Roberts daha 1954 yılında şifa dağıtma gösterilerini naklen yayınlamaya başlamıştır.⁵⁵ Dernek tüm bu talepler sayesinde 2300 kişiyi istihdam eden, yıllık 120 milyon dolar ciro lu bir

⁵³ Zev Chafets, *A Match Made in Heaven*, Harper Collins Publishers, New York, 2007, ss. 41, 10.

⁵⁴ Oral Roberts’ın resmi sitesi, Erişim: <http://www.oralroberts.com/oralroberts/> (28 Aralık 2010).

⁵⁵ Keith Schneider, “Oral Roberts, Fiery Preacher, Dies at 91”, *New York Times*, 15.12.2009.

şirkete dönüşmüştür.⁵⁶ Öyle ki Roberts artık Tanrı'ya verdiği sözü tutabilecektir.1965'te Oklahoma'da Tanrı'nın kurallarına uyan *Oral Roberts Üniversitesi*ni kurar. Üniversite öğrencilere verdiği el kitabında okulun amacının bilimle İncil'in kaynaştırılması olduğunu ve akademisyenlerin manevi değerlere sahip çıktığını belirtir. Öğrencilerin içki ve sigara içmesi, evlilik dışı ilişki yaşamaları yasaktır. Öğrencilerin Pazar ayinlerine katılmak gibi dini görevleri yerine getirmesi gerektir. Kız öğrenciler de kampus içinde elbise ya da etek giymek zorundadır.⁵⁷

Roberts Ortadoğu'daki gelişmeleri hep yakından izlemiştir. İsrail'in ortaya çıktığı daha ilk yıllardan itibaren aralıklarla ülkeyi ziyaret etmiş ve devlet başkanlarıyla görüşmüştür. Bu ziyaretlerinden dönüşünde cemaatine; "İsrail'e ne zaman ayak basmam, tüm bedenim Tanrı'nın varlığıyla sarsılıyor." diyecek kadar etkilenmiştir.⁵⁸ Yahudilerin İsrail'e dönüşünü (*the return to Zion*- İncil'deki ifadesiyle söyler), İncil'in kehanetlerinden birinin gerçekleşmesi olarak görmüştür. 1967 Altı Gün Savaşında* İsrail, elde ettiği zaferden sonra yine ülkeyi ziyaret etmiş ve bu zaferi Tanrı'nın planlarının gerçekleşmesi olarak gördüğünü ifade etmiştir.⁵⁹ Roberts sadece Ortadoğu'da değil, tüm dünyada gerçekleşen olayları evanjelist bakış açısıyla değerlendirmektedir. 11 Eylül saldırılarını da aynı bakış açısıyla değerlendiren Roberts; "Uçaklar bombaya dönüşmüş İkiz Kulelere çarpıyor. Halk korku içinde ama İsa döndüğünde Armagedon'da vereceği savaşın yanında bu nedir ki? İsa (metnin aslında *My Son*- Kutsal Ruh olarak ifade ediyor) Zeytin Dağına indiğinde ve havarileriyle Kudüs'e girdiğinde, işte o zaman Tanrı'nın Krallığı (Kingdom of God)

⁵⁶ Christopher Reed, "Oral Roberts Obituary", *Guardian*, 15.12.2009.

⁵⁷ Oral Roberts Üniversitesi resmi web sitesi öğrenci el kitabı, Erişim: <http://www.oru.edu/academics/catalog/pdf/catalog06-07.pdf> (19 Kasım 2010).

⁵⁸ Shalom Goldman, "Oral Roberts, Pioneering Christian Zionist", *Religion Dispatches*, Erişim: http://www.religiondispatches.org/archive/politics/2170/oral_roberts,_pioneering_christian_zionist (10 Ocak 2010).

* İsrail ile Mısır, Ürdün ve Suriye arasında meydana gelen savaş. Altı gün süren savaştan İsrail galip çıkmıştır.

⁵⁹ Goldman, a.g.m.

başlayacak.” demiştir.⁶⁰ Bu ifadeler milenyalist anlayışla birebir örtüşmektedir. Görüldüğü gibi 2009 yılında hayatını kaybeden Roberts hayatı boyunca İsrail’e olan ilgisini kaybetmemiştir.

Billy Graham: 1918 yılında doğan Graham, dindar bir aile ortamında yetişmiştir. Babası o kadar dindardır ki 1933’de ABD’de içki yasağı kaldırıldığında (Prohibition Period*) çocukları için endişelenmiş ve akıl almaz tedbirlere başvurmuştur. Genç Graham ve kız kardeşini içkiden korumak için kusuncaya kadar onlara bira içirmiş, böylece –aklıncı- içki konusunda çocuklarına bıktırma yöntemi uygulamıştır.⁶¹ Lise döneminde derslerinde çok başarılı olmayan Graham, o dönem bağlı olduğu kilisenin papazı Charley Young’dan çok etkilenmiştir. Hitap yeteneği daha genç yaşlarda dikkat çekmiştir. Üniversitede Antropoloji bölümünden mezun olduktan sonra bir süre papaz olarak çalışan Graham’ın ilk medya tecrübesiyse bu görev sırasında yerel radyoda verdiği vaazlardır. Onun vaizlikteki yeteneğini keşfeden evanjelistler, onu *Uluslararası Mesih Gençliği* (Youth For Christ International - YFCI) derneğine vaiz olarak davet etmişlerdir. Graham, bu görev sürecinde Birleşik Devletleri baştanbaşa gezerek vaazlar vermiştir.

Billy Graham’ı yerel vaizlikten dünyaca tanınır bir sima haline getirense medya devi William Randolph Hearst olmuştur. Milliyetçiliği ve komünizm karşıtlığıyla tanınan Hearst, Graham’ı ülküsüne uygun bir figür olarak görmüştür. Hearst’in “Graham’a Rüzgâr Verin” (Puff Graham) talimatıyla, önce radyoda ardından da televizyonda sesi en çok duyulan isimlerden biri haline gelmiştir.⁶² Mezhebe en büyük katkısı 1950’de kurduğu *Billy Graham Evanjelik Birliğidir* (Billy Graham Evangelistic Association - BGEA). *Christianity Today*

⁶⁰ Oral Roberts, “2000–2009”, Erişim: <http://www.oralroberts.com/oralroberts/biography/2000-2009/> (18 Aralık 2010).

* ABD’de 1919 ve 1933 yılları arasında uygulanan alkollü içecek yasağı dönemi.

⁶¹ Nancy Gibbs, Richard N. Ostling, “God’s Billy Pulpit”, *Time*, 15.11.1993.

⁶² Kepel, s. 141.

dergisini kurmuş, *passageway.org* gibi sitelerden ise gençlere evanjelizmi öğretmeyi amaçlamıştır. 1951’de *BGEA*’nın medya yapım organı olarak kurduğu *World Wide Pictures* 125’in üzerinde film üretmiş ve 38 dile çevrilmiştir.⁶³ Filmler evanjelizm temalı olup iyi ahlak derslerini kıssadan hisse yoluyla vermeye çalışan eserlerden ve evanjelizm ile ilgili belgesel filmlerinden oluşmaktadır.

Graham, “Ne sağda ne de solda durarak tüm insanlara ulaşamazsınız, tüm insanlara ulaşmak için ortada durmanız gerekir” diyerek hem demokratlara hem de cumhuriyetçilere eşit mesafede durmaya çalışmıştır.⁶⁴ Ne var ki devrindeki tüm Amerikan başkanlarıyla sıkı ilişkiler kurmayı başarmıştır.

Graham’ı en etkili evanjelistlerden biri yapan şey insanlara ulaşmadaki başarısıdır. Yüz yüze görüşüp ona ‘biat edenlerin’ (İsa’yı kurtarıcısı olarak kabul edenler) sayısı 2,5 milyondur. Televizyon - radyo yayınları ve toplu vaazlarla birlikte bu sayının 2,2 milyar insana ulaştığı iddia edilmektedir. Bu da onun en çok kişiye ulaşan vaiz olarak tarihe geçmesine neden olmuştur.⁶⁵

Dispensalizmi ve dolayısıyla Scofield İncil’ini esas alan Graham’ın düşünce yapısını daha önce Graham’ın yönetim kurulunda görev yapmış olan Dr. James R. Graham (akrabası değil) şu şekilde özetlemektedir: Bu öğretinin merkezinde İsa değil, İsrail ve Yahudiler vardır. Yahudiler dünyevi görevlerini yerine getirmedikçe (Yahudi devleti kurmak, Kudüs’ü başkent yapmak, Mescid-i Aksa’yı yıkmak gibi) Tanrı İsa’yı geri yollamayacaktır. İsa geri döndüğünde bir Yahudi krallığı kuracak üçüncü tapınaktaki bir tahta oturacak ve kırmızı düveler kurban edilecektir. Tanrı’nın Yahudiler için dünyevi, Hıristiyanlar içinse uhrevi

⁶³ Billy Graham resmi web sitesi: http://www.billygraham.org/biographies_show.asp?p=1&d=1 (12.02.2011).

⁶⁴ Barry M. Horstman, “Billy Graham: A Man with a Mission”, *The Cincinnati Post*, 27.06.2002.

⁶⁵ Horstman, a.g.m.

planları vardır.⁶⁶ Graham, Nixon döneminde İsrail'in ilk başbakanı Golda Meir ile de tanışma imkânı bulmuştur. Nixon bir yemek sırasında Graham'a İsrail başkonsolosluğunu önermiş, Graham ise "Eğer ben Ortadoğu'ya gidersem orası patlar" diyerek önerisini geri çevirmiştir.⁶⁷

Pat Robertson: 1930 Virginia doğumlu olan Pat Robertson, senatör olan babası sayesinde iyi bir eğitim alma fırsatı bulmuştur. Babası bir muhafazakâr olsa da, onu asıl etkileyen annesi olmuştur.⁶⁸ Kendi anlatımına göre Robertson, her şeye sahip olmasına rağmen mutsuz bir hayat sürmektedir. Annesi bunun nedenini, "Tanrı'nın senin için bir planı var ve sen buna uymadıkça mutluluğu yakalayamayacaksın"⁶⁹ şeklinde açıklamıştır. Annesinin bu çağrısı Yale Üniversitesinde hukuk eğitimi almış olmasına rağmen, Robertson'ın baroya girmekten vazgeçmesine ve papaz olmasına neden olmuştur. Bu karar arkadaşları tarafından şaşkınlıkla karşılanmıştır. Çünkü yine kendi ifadesiyle, Robertson biraz çapkındır ve gece âlemlerine düşkündür. Robertson tüm bunları bırakır ve *Güney Baptistleri Kongresinde* (Southern Baptist Convention) papazlığa atanır. Robertson'ın mezhebe en büyük katkısı 1960'da kurduğu *Hiristiyan Yayın Ağı* (Christian Broadcasting Network-CBN)'dir. Kapı kapı gezerek sattığı bu kablolu kanal, 1997'de *News Corporation*'a (Fox TV) 1,9 milyar dolara satılacak kadar değerlenmiştir.⁷⁰

1978'de medyadan kazandığı paralarla İncil öğretilerini esas alan ve Hiristiyan duygu ve düşüncesine sahip liderler yetiştirmek üzere *Regent Üniversitesini* kurmuştur.⁷¹ Üniversite öğrencileri, *Oral Roberts* Üniversitesindeki gibi katı bir disipline tabidir. Kampus sınırlarına sigara, alkollü içecek, uyuşturucu sokmak yasaktır. Evlilik öncesi ilişki ve İncil'e göre yasak

⁶⁶ Halsell, a.g.e., ss. 61, 62, 63.

⁶⁷ Gibbs, Ostling, a.g.m.

⁶⁸ Pat Robertson'ın resmi sitesindeki otobiyografisinden,
<http://www.patrobertson.com/SpiritualJourney/SomethingMissing.asp> (12.02.2011).

⁶⁹ Robertson, a.g.m.

⁷⁰ Halsell, a.g.e., s. 17.

⁷¹ David John Marley, *Pat Robertson: An American Life*, Rowman&Littlefield,Publishers Inc., USA 2007, s. 102.

olan homoseksüellik yasaktır. Müstehcen konuşmak hatta mesaj atmak disiplin suçu sayılmaktadır.⁷²

Siyaseti babasından öğrenen Robertson, 1988 başkanlık seçimlerinde cumhuriyetçilerin adayı olmuş fakat birkaç eyaletten aldığı başarısız sonuçtan sonra adaylıktan çekilmeye karar vermiştir.⁷³ Sonraki yıllarda bizzat siyasetin içinde olmaksızın, siyaseti dışardan etkilemeye karar vermiş ve 1,7 milyon üyesi olan, her eyalette temsilciliği bulunan *Hıristiyan Koalisyonu* (Christian Coalition) adlı hareketi kurmuştur. Hıristiyan sağına temsil eden hareketin Birleşik Devletler'deki en etkin siyasi grup olduğu iddia edilmektedir.⁷⁴ Hareket 1999 yılında yüz bin kişiyi görevlendirerek kendi gösterdikleri cumhuriyetçi adayın başkan seçilmesi kararını almıştır.⁷⁵ Profesör Kiracofe, koalisyonun AIPAC* ile paralel hareket ettiğini kaydetmiştir.⁷⁶ O kadar ki İsrail dışişleri bakanı Netanyahu 1998'de içinde Hıristiyan Koalisyonu liderlerinin de bulunduğu üç bin evanjeliğe seslenmiştir. Netanyahu, "Burada bulunanlardan daha büyük dostumuz ve müttefikimiz yok." diyecek kadar açık konuşmuştur.⁷⁷ AIPAC gibi Pat Robertson da eğer Müslümanlara toprak vererek savaş duracaksa, Ortadoğu'da huzurun hayal olduğunu düşünmektedir. Robertson daha da ileri giderek Müslümanların, Nazilerden beter olduğunu da iddia etmiştir.⁷⁸ Robertson savaşı o kadar sever ki İsrail 1982'de Lübnan'a saldırdığında bir İsrail askeri cipi içinde olanları memnuniyetle seyretmektedir. Ona göre İsrail Tanrı'nın isteğini yerine

⁷² Üniversite resmi web sitesinin Öğrenci El Kitabından, Erişim:
http://www.regent.edu/admin/stusrv/student_handbook.cfm#honor_code (24 Aralık 2010).

⁷³ Pat Robertson'ın resmi sitesindeki otobiyografisinden,
<http://www.patrobertson.com/Statesman/PresidentialBidEnded.asp> (23 Aralık 2010).

⁷⁴ Halsell, a.g.e., s. 18.

⁷⁵ Halsell, a.g.e., s. 136.

* ABD'nin etkili Yahudi lobisi, (The American Israel Public Affairs Committee – Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi).

⁷⁶ Kiracofe, a.g.m.

⁷⁷ Halsell, a.g.e., ss. 115, 116.

⁷⁸ Lawrence Davidson, "Christian Zionism as a Representation of American Manifest Destiny", *Critique: Critical Middle Eastern Studies*, Vol. 14, No. 2, 157–169, Summer 2005.

getirmektedir.⁷⁹ Robertson'ın İsrail tutumu dispensalizm ile birebir örtüşmektedir. 1967'de İsrail'in Kudüs'ü ele geçirmesini İsa'nın kehanetlerinden birinin daha gerçekleşmesi olarak görmüştür.⁸⁰ Bu, aslında bir yönüyle kıyametin yaklaştığının da bir habercisidir. Jimmy Carter'in Camp David başarısını her zaman takdir eden Robertson, Carter'i İncil'in kehanetlerini gerçekleşmesini sağlayan insan olarak görmüştür.⁸¹

Evanjelistlerin İsrail'i neden desteklediklerini anlamak için Pat Robertson'ın 2004 yılında yazdığı ve resmi sitesinde de yayınlanan makalesine bakmak gerekir. Bu makaleye göre Yahudiler Tanrı'nın bir mucizesidir. Yahudilerin dünyanın her yerinden tekrar eski topraklarına dönmesiye ayrı bir mucizedir. 1948, 1967 ve 1973* savaşları da birer mucizedir. İsrail'in tarımda ve modern silah geliştirmede elde ettiği başarılar Tanrı'nın bu dahi halkı gözettiğinin göstergesidir. Robertson yazının ilerleyen kısımlarında Eski Ahit'ten de ayetler göstererek bu halkın Tanrı tarafından yeniden birleştirildiğini ve onları nimetlendirdiğini anlatır. Robertson, Musa'ya inandıkları için İsrail'i desteklediklerini açıklar. Robertson daha samimi ifadelerle “Vahhabilerden, Mücahitlerden, Hizbullah'tan ya da Hamas'ın suikastçılarından korkmuyoruz. Gelin evanjelistler ve Yahudiler birlikte Antisemitizm'e ve Anti-Siyonizm'e karşı Tanrı için birlikte hizmet edelim” çağrısında bulunmaktadır.⁸² “Savaşımız para veya toprak için değil; savaşımız, Müslümanların Allah'ı mı yoksa İncil'de geçen Yehova Tanrısı mı daha büyük, savaşıdır”.⁸³

Jerry Falwell: 1933 Virginia doğumlu olan Falwell, aslında dindar bir ailede yetişmemiştir. Erkek kardeşini öldürdükten sonra kendisini içkiye veren ve sirozdan ölen

⁷⁹ Halsell, a.g.e., s. 112.

⁸⁰ Marley, s. 168.

⁸¹ Marley, a.g.e., s. 48.

* İsrail'in Arap Birliği ile yaptığı savaşlar. Bu savaşların hepsinden İsrail galip çıkmıştır.

⁸² Pat Robertson'ın resmi sitesinden, <http://www.patrobertson.com/Speeches/IsraelLauder.asp> (24 Aralık 2010)

⁸³ a.g.m.

babası bir agnostiktir^Ψ.⁸⁴ Dedesi ise alkol problemleri yaşayan bir ateisttir.⁸⁵ Dedesi içkiye o kadar düşkündür ki *Yasaklama Devrinde* (Prohibition Period) kaçak içki imal etmektedir.⁸⁶

Çevresindeki tüm bu insanlar Falwell'in her türlü ahlak dışı davranışa karşı tavır almasına neden olmuştur. Daha genç yaşlarında ailesinden ayrılarak *Baptist İncil Okuluna* gitmiş (Baptist Bible College) ve 23 yaşında papaz olarak memleketine geri dönmüştür. Falwell, başlangıçta papazlığı bir meslek olarak seçmiştir. İlk kurduğu kilise eski bir soda fabrikası mahzeninden dönüştürülen *Thomas Road Baptist Church*'dür. Ahlaki değerlerini kaybeden insanın sonunda kendini de tüketeceğini düşünen Falwell, yetişkinlere vaazlarla ulaşırken, çocuklara eğitimle ulaşmaya çalışmıştır. İlerleyen yıllarda işi üniversite kuracak kadar büyütecekse de ilk eğitim kurumu çocukları ahlaki değerlerle yetiştiren bir kreşir.⁸⁷ 1971'de kurduğu *Liberty* (Özgürlük) Üniversitesi, isminin aksine diğer evanjelik üniversiteler gibi katı disiplin kurallarına tabidir. Cinsellik, tütün ve alkol konusundaki kurallar aynen burada da geçerlidir. Kız öğrencilerin etek boyu dahi yönetmelikle belirlenmiştir.⁸⁸ Yine üniversitenin amacı İncil yolunda gençler yetiştirmektir. Üniversite Kitab-ı Mukaddes İncelemeleri gibi bölümlerin olduğu İlahiyat Fakültesinin yanında fen bilimleri eğitimi de vermektedir. Fakat tüm öğrenciler "Yaşamın Tarihi" adlı dersi almak zorundadır.⁸⁹ Dersin amacı ilk yaratılışla ilgili İncil temelli bilgiler vermektir. Dolayısıyla üniversitede yetiştirilen tüm öğrenciler Darwin teorilerine karşı korunur ve duyarlı hale getirilir.

Falwell, kilise ve eğitim hizmetlerinin yanında medyayı da başarılı bir şekilde kullanmıştır. Başlangıçta yerel radyoda vaazlar verirken, zamanla televizyona ilgi duymuş ve

^Ψ Tanrı'nın varlığının bilinemeyeceğini iddia eden inanç.

⁸⁴ Kepel, s. 157.

⁸⁵ Lloyd de Vries, "A Biography of Jerry Falwell" Erişim:

<http://www.cbsnews.com/stories/2007/05/15/national/main2806425.shtml> (14 Aralık 2010).

⁸⁶ Vries, a.g.m.

⁸⁷ Vries, a.g.m.

⁸⁸ Kepel, s. 166.

⁸⁹ Kepel, a.g.e., s. 159.

altmışlı yılların sonunda başladığı *Eskilerin İncil Saati* (Old Times Gospel Hour) programı çok tutulmuştur.⁹⁰ Televizyon programlarının haricinde yirminin üzerinde kitap yazmış ve pek çoğu satış rekorları kırmıştır. 1995’de çıkartmaya başladığı *Ulusal Özgürlük Dergisi* (National Liberty Journal) ve 2002’de kurduğu uydudan yayın yapan *Özgürlük Kanalı* (Liberty Channel), evanjelik perspektifle yayın yapmaktadır. Tüm haber yorumları ve eğlence programları Hıristiyan sağının görüşlerini yansıtmaktadır. Falwell sadece medya üretmemiş aynı zamanda medya ile çatışmıştır da. Kahramanın mor olması ve çanta taşımasından yola çıkarak *Teletubbies* adlı çocuk programının homoseksüel öğeler içerdiğini ileri sürmüş ve müritlerine çocuklarına bu programı izletmemelerini salık vermiştir.⁹¹

Falwell’in evanjelizme en büyük katkısı ise 1979’da kurduğu *Ahlaki Çoğunluk* (Moral Majority) adlı siyasi harekettir.⁹² Falwell’in diğer çağdaşı evanjelistlerden en temel farkı, daha militan olmasıdır. Hayatı boyunca eşcinsel evliliklere, kürtaja ve pornografiye karşı savaşmıştır. Ona göre Amerikanın en temel problemleri bunlar ve bunların ortaya çıkardığı ailenin yok oluşu problemdir.⁹³ Falwell, kürtaj yapmaya kalkışanları engellemek için hastaneleri ablukaya alacak kadar veya hamilelikleri boyunca bu kadınlara baktıracak ve çocuklarına aile bulduracak kadar da aktivisttir.⁹⁴ Ahlaki çoğunluk hareketi bunun gibi ve okullarda din dersinin okutulması gibi eylemlerde bulunsa da Pat Robertson gibi diğer evanjelik liderler tarafından eleştirilmiştir. Ne var ki hareket Hıristiyan sağdan o kadar geniş bir destek görmüştür ki Ronald Reagan’ın 1980’de başkan seçilmesini sağlamıştır.⁹⁵

⁹⁰ Kepel, a.g.e.,s. 157.

⁹¹ Vries, a.g.m.

⁹² Hendershot, s. 48.

⁹³ Kepel, s. 148.

⁹⁴ Kepel, a.g.e., s. 166.

⁹⁵ Kepel, a.g.e., s. 151.

Falwell, İsrail'e verdiği destek konusunda da diğer evanjelistlerden ayrılmaktadır. Oral Roberts ve Billy Graham daha yumuşak söylemlerde bulunurken Falwell'in söylemleri daha sert ve ayrıştırıcıdır. Billy Graham, ilerleyen yıllarda Yahudi davasından daha az bahsederken, 1967'den önce sadece İsa ile ilgilenen Falwell, İsrail'in resmen kurulmasından sonra tam bir siyonist kesilmiştir. Belki de bunu dispensalizme göre Tanrı'nın kehanetlerinden biri olduğunu düşünmüştür. Artık İsrail konusunda o kadar hassastır ki "Amerika İsrail'e sırtını dönerse ayakta kalmaz."⁹⁶ diyecek haldedir. Onun gözünde İsrail istediği zaman istediği şeyi yapmakta özgür olan bir ülkedir. 1967 savaşında İsrail, Gazze şeridi ve Doğu Kudüs'ü ele geçirdiğinde, İsrail'in uluslararası hukuku çiğnediği iddia edilmiştir. Fakat Falwell; "Bütün dünya ülkeleri uluslararası hukuka uymalıdır ama İsrail hariç." diyebilmektedir.⁹⁷ Falwell'in aynı görüşü İsraili liderlere de iletildiği iddia edilmektedir. Falwell ilk kez İsraili yetkililer tarafından İsrail'e davet edilmiş ve İsraili generallerle Golan Tepelerini gezmiş, buradaki ormana ağaç dikmiştir. Sonraki yıllarda İsraili yetkililer bu ormana Falwell'in ismini vermişlerdir.⁹⁸ Bundan daha dikkat çekici olansa daha önce Musevi olmayan hiç kimseye verilmemiş olan Jabotinsky* ödülünü almış olmasıdır.⁹⁹ Ödülü bizzat dönemin İsrail başbakanı Menahem Begin vermiştir. Siyonistler aynı dava için mücadele verdikleri Falwell'in ilgisini bu şekilde kazanmışlardır. Falwell'i yanına çekmek aynı zamanda ona saygı gösteren milyonları da yanına çekmek demektir. Bunu bilen İsrail yönetimi, 1981'de Irak'ta bir atom reaktörünü bombaladıktan sonra dönemin Birleşik Devletler Başkanı Reagan'dan önce Falwell'i aramış ve ondan bu durumu Hristiyan Amerikalılara açıklamasını istemiştir.¹⁰⁰ Falwell'in cevabı da İsrail tarafını ferahlatacak nitelikte olmuştur. Falwell'i tam da istedikleri bir figür olarak gören siyonistler, bunu

⁹⁶ Vural, s. 76.

⁹⁷ Halsell, a.g.e., s. 94.

⁹⁸ Halsell, a.g.e., s. 122.

* Vladimir Yevgenyevich Zhabotinsky (1880-1940) Rusya doğumlu gazeteci. İsrail'in kurulmasında büyük emeği geçen militan bir siyonisttir.

⁹⁹ Vural, s. 77.

¹⁰⁰ Mehmet Şahin, *Din Dış Politika İlişkisi*, Barış-Platin Kitabevi, Ankara, 2009, ss. 215, 216.

değerlendirmeyi bilmişlerdir. Falwell'i İsrail'e davetlerinden birkaç yıl sonra bu sefer Falwell İsrail'e geziler düzenler hale gelmiştir. Geziler, sadece İsrail turizmini geliştirmekle kalmayıp, gelen ziyaretçilerin de İsrail yandaşı olarak geri dönmelerini sağlamaktadır. Daha önce de bahsedildiği gibi gezilerde Yahudi halkı ve kültürü dışında hiçbir temas mümkün değildir. Bunun bir amacı, harcanan tüm paranın Yahudilere kalmasını sağlamakken bir diğer amacı da gelen konukların farklı yönlendirilmelere maruz kalmasını önlemektir. Bu turlardan dönen herkes gariban İsrail halkının asi Filistinliler tarafında zulme uğradığına inanır hale gelmektedir. Grace Halsell'in de belirttiği gibi gezilere katılanların hemen tamamının Hıristiyan olmasına rağmen, gezilerin hiçbirisinin programında Hıristiyanlar için kutsal kabul edilen yerler yoktur.

Ahlaki Çoğunluk hareketi sayesinde Siyonizm ve Hıristiyan sağ arasındaki bağı kuran kişi Falwell'dir. İlk adımı atan İsrail'in ardında ilişkiler gelişmiş, siyasi konularda bu iki grup birlikte hareket eder hale gelmiştir. Her iki taraf da karşılıklı ziyaretlerinde öncelikle birbirlerini görmeyi ihmal etmemişlerdir. Diğer evanjelik liderler gibi Jerry Falwell de AIPAC üyesi olmuştur.¹⁰¹ Falwell, Siyonizm'e gösterdiği bu sınırsız sevginin karşılığını da almaktadır. İddialara göre Likud hükümetinin savunma bakanı Moşe Arens Falwell'e bir jet hediye etmiştir.¹⁰² Tüm Amerika'yı eyalet eyalet gezerek İsrail davası için çalışan Falwell'in daha hızlı hareket etmesi hiç şüphe yok ki İsrail'in lehine olacaktır.

Falwell, kıyameti göremeyeceğini anlamış olmalı ki son zamanlarda söylemlerini daha da sertleştirmiştir. Buna en belirgin örnek Falwell'in 2002 yılındaki tepkisidir. Sharon, 2002 Nisanında Filistin intifadasına çok ağır karşılık vermiş ve Cenin'de pek çok Filistinliyi öldürmüştür. Yaşananlar tüm dünyadan tepki toplayınca, Bush müdahale etmek durumunda

¹⁰¹ Stephen M. Walt, John J. Mearsheimer, *İsrail Lobisi*, Çev: Elif Ocak, Profil Yayıncılık, İstanbul, 2007, s. 31.

¹⁰² Vural, s. 77.

kalmış ve Şaron'dan tanklarını geri çekmesini istemiştir. Falwell, Beyaz Sarayın bu çağrısına anında tepki göstermiş ve Ahlaki çoğunluk üyelerini de protestoya çağırmıştır. Bu protesto o kadar etkili olmuştur ki Bush geri adım atmış fakat Şaron devam etmiştir.¹⁰³

Ekim 2002'de CBS muhabiri Bob Simons verdiği mülakatta Müslümanlara karşı hissettiklerini de açıkça dile getirmiştir. Falwell, Yahudiler ve Hıristiyanların bir cephede, Müslümanlarınsa karşı cephede olduğunu kabul etmiş fakat bunun yüzlerce yıldan beri bu şekilde olduğunu söylemiştir.¹⁰⁴ Falwell, daha da ileri giderek; “Ben Muhammed'in hayatını hem Müslüman hem de Müslüman olmayan kaynaklardan yeterince okudum. Ben Muhammed'in terörist olduğunu düşünüyorum, vahşi ve savaşçı bir adam. Her peygamber o dine inanların en iyi örneği olduğuna göre bugünkü Müslümanlar da teröristtir.” demiştir.¹⁰⁵

Yukarıda anlatılan televanjelistlere Jim Bakker, Hal Lindsey ve Tim LaHaye gibi isimler de eklenebilir. Ne var ki bu isimlerin kimi onlar kadar etkin olamamış kimi de zimmete para geçirme, homoseksüellik eğilimlere sahip olma gibi günahlar işleyerek müritlerinin gözünden düşmüştür.

Evanjelik liderlerde saltanat anlayışının hâkim olduğu görülmektedir. Baba çok yaşlandığında ya da hayatını kaybettiğinde, işlerini genellikle oğulları takip etmektedir. Medya şirketini başında ya da üniversitenin idaresinde baba varken ardından oğlu görevi devralmaktadır. Buna örnek olarak babası öldükten sonra Oral Roberts üniversitenin başına geçen oğul Richard Roberts gösterilebilir. Billy Graham, hemen her toplantıya oğlu Franklin Graham ile birlikte katılmaktaydı. Şu an, *Billy Graham Evanjelik Birliği* (BGEA) ve yine

¹⁰³ Bryan E. Lewis, “How has Dispensationalism Affected American Policy in the Middle East?”, Amridge University, 13.03.2009.

¹⁰⁴ Mary Jayne McKay, “Zion's Christian Soldiers”, Erişim: <http://www.cbsnews.com/stories/2002/10/03/60minutes/main524268.shtml> (22 Kasım 2010).

¹⁰⁵ McKay, a.g.m.

babasının kurduğu *Samaritan's Purse** adlı kuruluşların başındaki isimdir. Gordon Robertson ise babası öldükten sonra Hıristiyan Yayın Ağı'nın (CBN) ve Regent üniversitesinin başındaki isim olmuştur. Küçük Jerry Falwell babasından sonra Liberty Üniversitesi'nin başına geçerken, kardeşi Jonathan Falwell ise babasının yazdığı *Dinle Amerika!* (Listen America) adlı yazı dizisini devam ettirmiştir.

1.3.3.2. ABD BAŞKANLARI VE EVANJELİZM

Evanjelik liderler, halkı sadece İsrail davasına sempati kazandırmakla kalmayıp, siyasi karar alıcıları hatta Amerikan başkanlarını da etki altına almaktadırlar. Evanjelik liderlerin hemen hepsi devrindeki Başkanlara bir şekilde ulaşmış ve dilek ve şikâyetlerini aktarmışlardır. Bu başkanlardan kimi evanjelik liderlerin yaratacağı konsensüsten çekinmiş, kimiyse bizzat onlarla aynı duygu ve düşünceleri paylaştığı için onlarla birlikte hareket etmiştir. Roosevelt (1901–1909) döneminde siyonistler İsrail lehine karar aldırmanın mücadelesini verirken, Wilson (1913–1921) döneminde etkileri daha da artırmışlardır. Truman (1945–1953) dönemine gelindiğinde ise isteklerini zorla kabul ettirecek kadar güç kazanmışlardır.

1913–1921 yılları arasında başkanlık yapan Wilson'un babası *Birleşik Devletler Presbiteryen Kilisesinin* (Presbyterian Church in the United States PCUS) kurucularından ve ilk papazlarından biridir.¹⁰⁶ Annesiyse bir papaz kızıdır. Bu nedenle Wilson, dindar bir aile ortamında yetişmiştir. Wilson, ABD'nin Tanrı tarafından dünyayı ihya etmeye görevlendirildiğine inanmaktadır. Siyonist hareket de Wilson'un ilgisini çekmiştir. Balfour deklarasyonuna verdiği destekten sonra, "Bir papazın oğlu olarak Kutsal Toprakları asıl

* Billy Graham tarafında kurulan evanjelik amaçlara hizmet eden uluslararası yardım kuruluşu.

¹⁰⁶ Davidson, a.g.m.

sahiplerine verilmesini sağlamak benim görevimdir” demiştir.¹⁰⁷ Wilson, dönemindeki siyonist hareketi de yakından takip etmiştir. İngiliz hükümetinin İsrail’in kurulmasına yönelik mücadelesi menfaate yönelik görülürken, Wilson inançları çerçevesinde bunu desteklemiştir. Wilson’un apokaliptik* dünya görüşüne sahip bir kimse olduğu da bilinmektedir. 1919 Martında dönemin siyonist lideri Rabbi Stephen Wise’a “Endişelenmeyin Bay Wise, Filistin sizindir” diyecek kadar da Siyonizm destekçisidir.¹⁰⁸ Wilson’un gıyabında söylenenler de onun Siyonizm davasına ne kadar önemli hizmetlerde bulunduğunu göstermektedir. 6 Şubat 1985’de Washington’da Hıristiyan siyonist lobisi *İsrail İçin Dua Kahvaltısı* düzenlemiş ve ana konuşmacı olarak o dönem İsrail büyükelçisi olan Benyamin Netanyahu’yu davet etmiştir. Netanyahu konuşmasında,

*“Tarihi, ahlaki ve güzel hislerle dolu Hıristiyan siyonistler, yüzyıl önce İsrail’in yeniden kurulması için yazmaya, plan yapmaya ve çalışmaya başlamışlardır. İşte bu kişilerdir ki Lloyd George, Arthur Balfour ve Woodrow Wilson gibi İngiliz ve Amerikan liderleri etkilemişlerdir.”*¹⁰⁹

1945–1953 yılları arasında başkanlık yapan Harry Truman’ın mason olduğu bilinmektedir. Pennsylvania mason locası resmi sitesi, Truman’ın 1909 yılından itibaren locaya kayıtlı olduğunu belgelemektedir.¹¹⁰ Truman, Eski Ahit konusunda yeterince bilgili olduğunu düşünür. İsrail devletiyle ilgili yazılanlar hakkında uzman olduğunu iddia eder. Ona göre bu devletin kurulması Tur dağında Musa’ya söylenmiş ve kararlaştırılmıştır. Truman

¹⁰⁷ Davidson, a.g.e.

* Kıyametçi inanış.

¹⁰⁸ Davidson, a.g.e., s. 21.

¹⁰⁹ Kiracofe, a.g.m.

¹¹⁰ Pennsylvania mason locası resmi sitesi, Erişim: <http://www.pagrandlodge.org/mlam/presidents/truman.html> (19 Kasım 2010).

aynı zamanda Kutsal Toprakların Yahudilere miras kalması gerektiğini de düşünmektedir.¹¹¹ Biraz tereddüt gösterdiği iddia edilse de Truman, 1948 yılında İsrail'i ilk tanıyanlardandır.¹¹² Aksi bazı iddialara rağmen Yahudilerin de gözünde Truman İsrail'in kurulmasını destekleyen başkandır. 1953 yılında Yahudi İlahiyat Fakültesine (Jewish Theological Seminary) davet edilir. Arkadaşı kendisini İsrail'in yeniden doğmasına yardım eden kişi diye tanıttınca hemen düzeltmiş, "Yardım eden ne demek? Ben Cyrus'um*! Ben Cyrus'um!" diye haykırmıştır.¹¹³ Tüm iddialara rağmen Truman'ın yaptıklarından pek de pişmanlık duyduğu söylenemez.

1960 ile 1969 yılları arasında başkanlık yapan Lyndon Johnson da dindar bir ailede yetişmiştir. Johnson bir seferinde "Ne zaman İsrailileri düşünsem çocukluğumda dinlediğim İncil kahramanları ya da Meksikalılara karşı çarpışan Amerikan öncülerini aklıma gelir".¹¹⁴ B'nai B'rith* derneğinde yaptığı bir konuşmada İsrail'e olan derin sevgisinin Hıristiyan inancından ve çocukluğunda kulağına fısıldanan İncil hikâyelerinden kaynaklandığını belirtmiştir. Johnson ayrıca "Bu iki ülke İbrani peygamberlerin manevi ışığıyla aydınlanmaktadır. Bu yüzden ABD'nin de İsrail'in de özgürlüğe ve demokrasiye inancı tamdır" demiştir.¹¹⁵

Johnson'dan sonra göreve gelen ve 1974'e kadar başkanlık yapan Richard Nixon ise evanjelik inançlarından ziyade, evanjelistlerden ve İsrail lobisinin tepkisinden çekindiği için isteklerine boyun eğmiştir. Mesela o dönemde büyük bir hareketin lideri olan Billy Graham'ı

¹¹¹ Davidson, a.g.m.

¹¹² Halsell, a.g.e., s. 108.

* Milattan önce 6. yüzyılda yaşamış Pers kralı. Yahudiler tarafından Yahudi olmamasına rağmen Mesih olabileceği söylenen tek kişidir. Çünkü Yahudileri topraklarında süren 2. Nabukadnezar'dan sonra Yahudilerin tekrar topraklarına dönmelerini ve tapınaklarını yeniden inşa etmelerini sağlamıştır.

¹¹³ Paul Charles Merkley, *American Presidents, Religion and Israel*, Praeger Publishers, Ct, USA, 2004, s. Vii.

¹¹⁴ Davidson, a.g.e., s. 220.

* Başta Yahudi hakları ve anti-semitizm için çalışan Yahudi örgütü.

¹¹⁵ Davidson, a.g.m.

resmi papazı yapmıştır.¹¹⁶ Daha önce de bahsedildiği gibi Nixon, Graham'a İsrail başkonsolosluğunu dahi önermiş fakat Graham bu ricayı geri çevirmiştir.

1977–1981 yılları arasında yönetimde olan Jimmy Carter, baptist gelenekte yetişmiştir. Evanjelist olduğunu açıkça ifade eden Carter, emekliliğinden sonra eşiyle birlikte Pazar Okullarında^Ψ (Sunday Schools) çocuklara eğitim vermeye başlamıştır. Ortadoğu sorununda barışçıl bir yaklaşım izlese de; “Kimse benim İsrail’e sadakatimi sorgulamasın. İsrail’in komşularıyla barış içinde yaşamasını istiyorum ancak bu uzlaşa ile sağlanmalı.” demektedir.¹¹⁷ 1976 yılında ziyaret ettiği Elisabeth sinagogunda; “Sizinle aynı Tanrı’ya saygı duyuyorum. Bizler sizinle aynı Kitab-ı Mukaddesi inceliyoruz. İsrail’in ayakta kalması siyasete bağlı değildir. Bu ahlaki bir ödevdir.” demektedir.¹¹⁸ Zaten 1978’deki bir konuşmasında da İsrail’in kurulmasını İncil’de geçen bir kehanetin gerçekleşmesi olarak görmüştür.¹¹⁹

Selefi Carter gibi Ronald Reagan da (1981–1989) dispensalizme inanmaktadır. Öyle ki Amerikan ordusunu geliştirme çabasını bile ABD’yi, yaklaşan Armagedona hazırlamak için yaptığı iddia edilmiştir.¹²⁰ Reagan’ın inancı o kadar kavidir ki ekonomik kriz döneminde İsa kapıda olduğuna göre iç meselelere fazla kaynak harcamamak gerektiğini bile ileri sürebilmiştir.¹²¹ Reagan’ın evanjelik davaya sadakati o derecedir ki 1980 başkan seçimlerinde en iddialı üç evanjelik aday içinden seçilmiştir. Diğer rakipleri, M. M. Anderson ve Jimmy Carter’dir.¹²² Evanjelik cemaatin Reagan’ı seçmesinde daha radikal bir siyaset izlemesi ve *Ahlaki Çoğunluğun* desteğini alması sayılabilir. Zaten seçimlerin ardından Jerry Falwell,

¹¹⁶ Halsell, a.g.e., s. 141.

^Ψ Kilislerde Pazar günleri çocuklara verilen dini eğitim.

¹¹⁷ Ayelish McGarvey, “Carter’s Crusade”, Erişim: <http://www.prospect.org/cs/articles?articleId=7572> (22 Aralık 2010).

¹¹⁸ Vural, s. 34.

¹¹⁹ Lewis, a.g.m.

¹²⁰ Lewis, a.g.m.

¹²¹ Halsell, a.g.e., s. 125.

¹²² Kepel, s. 150.

Reagan'ın resmi papazı olmuştur.¹²³ Falwell ile sık sık Armagedon ve İncil kehanetleri üzerine konuşmaktadır. Falwell'e Armagedon'a yaklaştıklarını hissettiğini söylemiştir.¹²⁴ Reagan yaşamı boyunca kıyameti göreceğine inanmıştır. Anti-füze savunma sistemine olan ilgisinin de kıyamet inancıyla alakalı olduğu iddia edilmiştir.¹²⁵ Çünkü dispensalist inanca göre kıyamet koptuktan sonra Megiddo ovasında nükleer bir savaş olacak. Bunu ise Eski Ahit'te geçen Eizekel 38 ve 39. ayetlere bağlarlar. Ayetlerde şiddetli yağmur ve dolu olacağı, kükürdün kaynayacağı, dağların düşeceği, depremlerin olacağı yazar. İnsanların ayakta durduğu halde etlerinin soyulacağı, gözlerinin çukurlarından fırlayacağı yazar.¹²⁶ Evanjelistler tüm bunların bir nükleer patlamayla mümkün olabileceğini düşünmektedirler. Reagan, işte bu zihniyetini Ortadoğu siyasetinde de sürdürmüştür. Seksenlerde Libya'nın bombalanmasını Eski Ahit'ten ayetler göstererek açıklamıştır. Buna göre Libya, kıyamette İsrail oğullarına ihanet edecek ülkelerden biridir.¹²⁷ Bu nedenle Reagan, Libya'yı peşinen cezalandırmıştır. Başkanlığı döneminde İsrail'e yaptığı tüm askeri yardımlar da aynı mantıkla açıklanabilir. Reagan, Kitab-ı Mukaddese göre koruması gereken halkı kıyamete hazırlamaktadır.

1993–2001 yılları arasında başkanlık görevini yürüten Bill Clinton, konuşmalarını İncil'den ayetlerle süsleyecek kadar dindar olmasına rağmen bir evanjelist değildir. Başkanlığı sırasında eşiyle birlikte İsrail'i ziyaret etmiştir. 1995 yılında gerçekleştirilen bu ziyaret Grace Halsell tarafından şiddetle eleştirilmiştir. Çünkü Clinton çifti Beytullahim ve Nasıra gibi Hıristiyanlık için kutsal sayılan hiçbir yeri ziyaret etmemiştir. Ancak Bill Clinton kippa takıp gezerken, eşi Hillary de *Ağlama Duvarında* (Western Wall) Yahudilerle ibadet etmiştir.¹²⁸

¹²³ Kepel, a.g.e.

¹²⁴ Vural, s. 38.

¹²⁵ Vural, a.g.e., s. 39.

¹²⁶ Halsell, a.g.e., s. 32.

¹²⁷ Vural, s. 41.

¹²⁸ Grace Halsell, "The Clintons: American Hostages in the Holy Land", *Washington Report on the Middle East Affairs*, January- February 1995, s. 20.

2001–2009 yılları arasında iki dönem başkanlık yapan George Bush, babası Başkan Bush sayesinde iyi bir eğitim almıştır. Presbiteryen kilisesine bağlı olarak yetişmiş olan Bush, Amerikan başkanları içinde evanjelizmi en fütursuzca savunanı olmuştur. Gençlik yıllarında çok da dindar bir hayat yaşamayan Bush’un uyuşturucu ve alkol gibi sorunları olmuştur. İlerleyen yıllarda Billy Graham’ın eserlerini okumaya başlamış ve onunla tanıştıktan sonra çok etkilenmiş ve alkol probleminden kurtulmuştur.¹²⁹ İncil’i günlük olarak okuduğu ve her sabah dua ederek göreve başladığı bilinen Bush, kendisinin Tanrı tarafından görevlendirildiğini düşünmektedir. Verdiği demeçlerde kullandığı *kutsal savaş* (holy war), *şer eksenini* (evil axis), *haçlı seferleri* (crusades), *sağduyu* (gut instinct), gibi terimler de dini kaynaklardan beslendiğini açıkça göstermektedir. Sabah uyandığında ilk okuduğu şeyin, günün haberleri değil Oswald Chambers’in yazdığı evanjelik bir dua kitabı olan *My Utmost for His Highest* adlı eser olduğunu öğreniyoruz.¹³⁰ Chambers ise 1. Dünya Savaşı sırasında Avusturyalı ve Anzak askerlerine İncil götürürken ölen baptist vaizdir. Bush’un yakın arkadaşı olan ve onun başkanlığı döneminde Ticaret bakanlığı görevinde bulunan Don Evans; “Bush inançlarının kendisine hayrı ve şerri gösterdiğini düşünmektedir” ifadesini kullanmaktadır.¹³¹ İşte Bush’un bu düşünce yapısı onun dış politika görüşünü, özellikle de Ortadoğu politikasını derinden etkilemiştir. Hatta Ortadoğu söz konusu olduğunda Jerry Falwell gibi akıl hocalarından dahi daha dispensalist görüşlere sahiptir. Falwell 11 Eylül saldırılarının homoseksüellerin, kürtajcılarının ve feministlerin ahlaksızlıklarına bir ceza olduğunu düşünürken¹³² Bush, Tanrı tarafından kendisine verilen sağduyu ile olsa gerek, şer ekseninin Irak olduğunu tespit etmiş ve oraya saldırmıştır. Bush’un başkanlığı döneminde evanjelistler ve siyonistler safları iyice sıklaştırmışlardır. O kadar ki Avrupalı gazeteciler dahi bu durumu yadırgar hale gelmişlerdir. *Guardian* Bush’un Cumhuriyetçi partisinde bulunan

¹²⁹ Vural, s. 49.

¹³⁰ Howard Fineman, “Bush and God”, *Newsweek*, 23 Mart 2003.

¹³¹ Fineman, a.g.m.

¹³² Vries, a.g.m.

şahinleri *Likudniks** (Likud'cular) diye alaya almaya başlamışlardır.¹³³ Evanjelist Bush'un, İsrail sevgisi başkanlığından önce de vardır. Vali olduğu dönemde, Yahudi Birliğine seslenirken kullandığı cümleler dikkat çekicidir: “Ben bir Hıristiyan'ım. Fakat Zebura ve İsrail'in uyumayan ve uyuklamayan Tanrı'sına da inanıyorum. Her zaman dünyadaki dostlarımızın yanında olacağız. Ve en önemli dostlarımızdan biri de İsrail'dir”.¹³⁴

Bush, yönetimini, sahip olduğu bu düşünce yapısına uyacak kimselerden seçip kurmuştur. Dışişleri Bakanlığı'nı yapmış olan Condoleezza Rice'ın babası bir papazdır. Savunma Bakanlığı görevini yürütmüş olan Paul Wolfowitz ise Yahudi'dir. Savunma Bakanı yardımcısı Douglas Feith de -ki babası siyonist Betar örgütü üyesidir- bir Yahudi'dir. Eski bir CIA ajanı ve Reagan'ın eski Savunma Bakan yardımcısı ve Bush döneminin Savunma Bakanlığı Danışma Konseyi üyesi Richard Perle de Yahudi'dir. Bush döneminin Ankara Büyükelçisi Eric Edelman da Yahudi'dir. Amerika Birleşik Devletleri gibi bir ülkenin yönetiminde farklı inanç ve etnik gruplardan kimselerin yönetimde söz sahibi olması yadırganacak bir durum değildir. Fakat sadece %3'ü temsil eden bir topluluğun iktidarda bu kadar yoğunlaşması yadırganır. Ayrıca tüm bu kişilerin Savunma Bakanlığı ve alt kurumlarında ya da Dışişleri Bakanlığında yoğunlaşmış olması dikkat çekicidir. Tüm bu görevlendirmeler aslında Bush'un inanç yapısının ürünüdür. Böyle akıl hocalarına sahip olan bir başkanın da Ortadoğu politikası kaçınılmaz olarak Yahudi lehtarı olacaktır. *Washington Post* da bu duruma dikkat çekmiştir. 2003 Şubatında kullandığı başlık; “Bush ve Şaron'un Ortadoğu politikası neredeyse aynı” şeklindedir.¹³⁵ Bu durum, Bush'un kehanet planını tamamlaması için evanjelik seçmenlerden ve İsrail'e verdiği destekten ötürü de Yahudi seçmenlerden ikinci bir dönem için daha yeterli oy almasını sağlamıştır.

* Likud Partisi, İsrail'in sosyalist ve siyonist partisidir.

¹³³ Kiracofe, a.g.m.

¹³⁴ Davidson, a.g.m.

¹³⁵ Walt-Mearsheimer, s. 50.

2009'dan beri başkanlık görevini yürüten Barack Obama ise babasının Müslümanlığından dem vurarak Müslümanlara, sonra babasının ateistliği seçtiğini söyleyerek inançsızlara, 'annem Hıristiyan' diyerek Hıristiyanlara, 'dedem baptist, anneannem metodistti' diyerek bu mezheptekilere, entelektüel olarak Yahudilikten çok etkilendiğini söyleyerek Yahudilere mavi boncuk dağıtmaktadır.¹³⁶ Obama'nın bu tavrı göz önüne alındığında seçilmiş olmasına şaşmamak lazımdır. Ne var ki seçimlerden sonra sadece boncuk dağıtmayla halkın desteğini canlı tutamayacağı ortaya çıkmış ve her kesimden tepki toplamaya başlamıştır. Müslümanlar; 'Müslümanlıkla alakası yok' derken, evanjelistler; 'İncil'i yanlış yorumluyor' demeye başlamışlardır. Fakat çok zorlandığında aslında bir Hıristiyan olarak yetiştiğini ve arada sırada İncil'i okuduğunu söyleyebilmektedir.¹³⁷ Seçimler sırasında Obama, ünlü teleevanjelist Billy Graham'la da görüşüp, evanjelistlerin desteğini almak ister. Ama Graham, sağlık sorunlarını nedeniyle bu görüşmeyi erteler.¹³⁸ Bu durum için iki ihtimalden söz edilebilir. İlki Graham, Obama'nın ümit vaat etmediğini düşünmüş olabilir. Çünkü Obama'nın rakibi cumhuriyetçi Mc Cain'dir. İkincisiyse Obama'nın evanjelik inançlarından şüphe etmektedir. Nitekim ikinci görüşün daha geçerli olduğu ortaya çıkmıştır. Obama başkanlık koltuğuna oturarak birinci görüşü çürütürken, seçildikten sonra evanjelizme karşı takındığı mesafeyle de ikinci görüşü doğrulamıştır. Obama tüm röportajlarında, "Kendinizi yeniden doğmuş kabul ediyormusunuz?" sorusuna kaçamak cevaplar vermiştir.¹³⁹ Hıristiyan inancında tüm insanların günahkâr olarak doğduğu kabul edilir. Bu nedenle bu fiziksel doğumdan başka bir de manevi bir doğum yaşayarak kurtuluşa erişilebilir. Bu da "yeniden doğmak" tabiriyle karşılanır.

¹³⁶ 2004 yılında *Chicago-Sun Times* gazetesinden Cathleen Falsani'ye verdiği mülakat:

<http://blog.beliefnet.com/stevenwaldman/2008/11/obamas-interview-with-cathleen.html> (18 Ocak 2011).

¹³⁷ Falsani, a.g.m.

¹³⁸ Associated Press'in haberi: "Obama and Evangelist Billy Graham Share a Prayer", 25.04.2010, Erişim:

<http://abclocal.go.com/wtvd/story?section=news/local&id=7405228> (22 Ocak 2011).

¹³⁹ Sarah Pulliam, Ted Olsen, "Q&A: Barack Obama", Erişim:

<http://www.christianitytoday.com/ct/2008/januaryweb-only/104-32.0.html?start=1> (22 Kasım 2010).

Obama, evanjelistlerin çok hassas olduğu kürtaj gibi konularda da bir yandan kürtaj sayısının minimuma düşürülmesi gerektiğini söylerken, bir yandan da bunun aslında kadının kendi kararı olması gerektiğini söyleyecek kadar da siyasi cevaplar vermektedir.¹⁴⁰ Maalesef bu cevaplar da evanjelik cemaati memnun etmemektedir.

Tüm bunlar Obama'nın evanjelist olmadığını açıkça göstermektedir. Fakat yine de Obama haklı olarak evanjelik seçmenlerin oylarını kaybetmeyi de göze alamayacaktır. 2008 yılında ertelenen Billy Graham görüşmesi, 2010 yılında gerçekleşmiştir. Başkan, bizzat yola koyulmuş ve Graham'ı evinde ziyaret etmiştir.¹⁴¹ Görüşmeye Bush döneminin ateşli evanjelisi oğul Franklin Graham da katılmıştır. Baba Graham, Obama'ya manevi kaynaklardan beslenmesini salık vermiş ve ona dua etmiştir. Bu görüşmeden başka Obama'nın doğum gününü kutlamak gibi nedenlerle de Graham'ı ara sıra aradığı ortaya çıkmıştır.¹⁴² Obama, burada kısaca anlatılan olaylardan anlaşılacağı üzere inançlarıyla olmasa da politik menfaatler çerçevesinde hareket etmektedir. Ortadoğu politikası evanjelik bir anlayışla şekillenmese de, evanjelik seçmeni kaybetmeme ya da siyonistleri kızdırmama gibi çekincelerden dolayı Obama, bu grupların dümen suyuna girebilir.

1.4. BİLİMSEL VERİLERLE EVANJELİZM

Obama döneminde, Bush dönemindeki parlak günlerini yaşamasa da evanjelizm, Amerikan siyasetinde etkinliğini korumaya devam etmektedir. Bush gibi tutkulu bir evanjelistin ardından demokrat bir başkan olan Obama'nın gelmesini, halkın inanç yapısının değişmesinden ziyade ekmek kaygısıyla açıklamak lazım. Ne kadar dindar olsa da insanların en başta geçim derdini düşünmesi gayet doğaldır. Bu değişim biraz da Bush'un kıyamet

¹⁴⁰ Pulliam-Olsen, a.g.m.

¹⁴¹ Associated Press'in haberi: "Obama and Evangelist Billy Graham Share a Prayer", <http://abclocal.go.com/wtvd/story?section=news/local&id=7405228> (22 Ocak 2011).

¹⁴² Associated Press, a.g.m.

senaryolarına kendini fazlaca kaptırıp ekonomiyi batağa sürüklemesinden de kaynaklanmıştır. Maalesef aynı hatayı baba Bush da yapmış, Körfez krizi nedeniyle ekonomi bozulmuş, faturasını Yahudilere kesmeye kalkınca da ismi anında çizilmiştir.

Reagan'ın ve Bush'un evanjelistler sayesinde iki kez seçilmesi, Clinton'ın İsrail ziyareti, Obama'nın evanjelik olmamasına rağmen onlara yakın durmaya çalışması, evanjelizmin ABD'de ne kadar etkin olduğunu da göstermektedir.

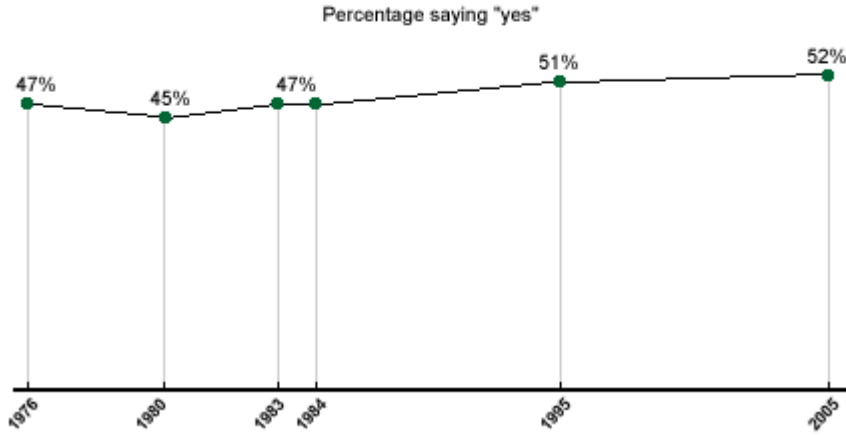
Evanjelizmin ilk atak yaptığı yıllar olarak 1950'ler gösterilebilir. Bunun asıl nedeni Amerika'nın o dönemdeki tek rakibi Sosyalist Rusya'nın siyasi akımından korkması olarak gösterilebilir. ABD'deki yönetim ve sermaye çevresi bu korkuyu en çok hisseden kimseler olduğu için, en büyük tepkiyi de onlar vermiştir. Halkını komünist düşünceye karşı savunmak için onun Tanrı tanımazlığına dikkat çekilmiş ve buna kalkan olarak Hıristiyanlık desteklenmiştir. Hıristiyanlık'ta kendini *Donmuş İnsanlar** (frozen people) olarak gören grubun aksine, evanjelizm, aktivist ve yayılmacıdır. Bahsedildiği gibi o dönem medya patronlarına, sermayedarlarına ve idarecilerine göre evanjelizme arka çıkmak mantıklı bir yol olarak gözükmiştir.

Bir diğer etkense, devrin büyük icadı televizyondur. Evanjelistleri köy-köy, kasaba-kasaba gezmekten kurtaran ve mesajlarını daha çok insana daha hızlı ve daha sık ulaştıran bu iletişim aracının da etkisi azımsanamaz.

* Sadece dinini yaşayıp bunun başka insanlara yaymak istemeyen veya yaymaktan çekinen Hıristiyanları kasten kullanılan terim.

1.4.1. GALLUP ANKET SONUÇLARI

Have you ever tried to encourage someone to believe in Jesus Christ, or to accept him as his or her savior?

“Hiç kimseyi İsa’ya inanmaya veya onu kurtarıcısı olarak kabul etmeye davet ettiniz mi?”

“Evet”

Şekil 1: Gallup anket sonuçları, İsa’yı kurtarıcısı olarak gören ve diğerlerini de buna davet edenlerin yıllara göre oranlarıdır.¹⁴³

Şekildeki 1976–2005 yıllarını kapsayan son otuz yılın verileri incelenecek olursa, evanjelist sayısındaki sürekli artış dikkat çekmektedir. Fakat 80’li yıllardaki düşüş de gözden kaçmamaktadır. Bu, o dönem kimi medya kuruluşlarının da üzerine gitmesiyle evanjelik liderlerin yolsuzluklarının ortaya çıkmasına bağlanabilir. Homoseksüellikle mücadele eden televanjelist Jim Bakker’in, eşcinsel olduğunun ortaya çıkması¹⁴⁴, Ahlaki Çoğunluğun lideri Jerry Falwell’in, zimmetine para geçirdiği¹⁴⁵ gibi iddialar, halkın evanjelizme olan güvenini zedelemiştir. Bu dönemde evanjelist Reagan devreye girmiş ve 1983’ü İncil yılı ilan etmiştir.¹⁴⁶ İlerleyen yıllarda mezhebin yeniden toparlandığı görülmektedir.

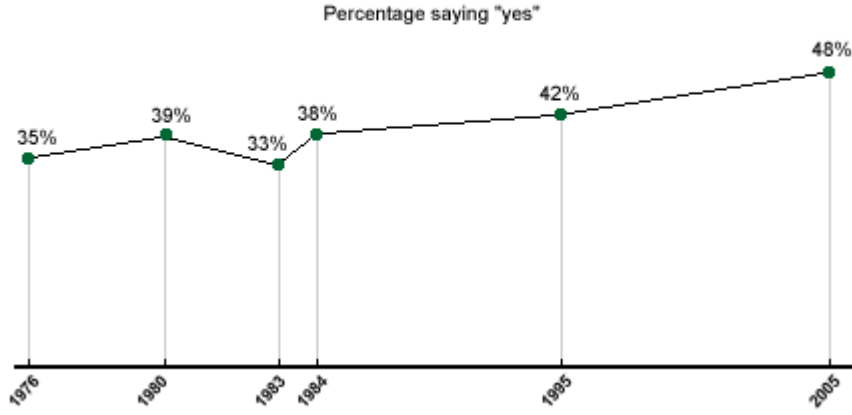
¹⁴³ Albert L. Winseman, “U.S. Evangelicals: How Many Walk The Walk?”, *Gallup*, Erişim: <http://www.gallup.com/poll/16519/US-Evangelicals-How-Many-Walk-Walk.aspx> (16 Aralık 2010).

¹⁴⁴ Kepel, s. 128.

¹⁴⁵ Peter Applebome, “Jerry Falwell, Moral Majority Founder, Dies at 73”, *New York Times*, 16.05.2007.

¹⁴⁶ Kepel, s. 150.

Would you say that you have been born again or had a born-again experience -- that is, a turning point in your life when you committed yourself to Jesus Christ?

“Yeniden doğmuş olduğunuzu ya da kendinizi İsa’ya adamanıza neden olan bir yeniden doğma deneyimi yaşadığınızı söyleyebilir misiniz?”

“Evet”

Şekil 2: Gallup anket sonuçları, yeniden doğmuş olduğunu kabul edenlerin yıllara göre dağılımıdır.¹⁴⁷

Bu soru, bir önceki sorudan daha sadık evanjelistleri ortaya çıkaran sorudur. Bu grafikteyse 80’li yıllarda yine benzer bir durum yaşandığı görülmektedir. Fakat bu düşüş yıllarından sonra mezhep inananlarında kayda değer bir artış dikkat çekmektedir. 11 Eylül saldırılarıyla birlikte kendini evanjelist diye nitelendirenlerin %45’lerden yukarıya doğru tırmandığı görülmektedir.

¹⁴⁷ Winseman, a.g.m.

1.4.2. EVANJELİZM VE İSRAİL SEMPATİSİ ANKETİ

Washington Post ve *ABC News* 2002 yılında yaptığı bir araştırmada siyaset-evanjelizm ve İsrail sempatisi-evanjelizm arasındaki ilişkiyi ölçmeye çalışmıştır.¹⁴⁸

Evanjelistler	%61	Cumhuriyetçi evanjelistler	%82,9
Protestanlar	%43,6	Cumhuriyetçi Protestanlar	%59
Katolikler	%44,7	Cumhuriyetçi Katolikler	%51,6
Cumhuriyetçiler	%61,1	Demokrat evanjelistler	%53,1
Demokratlar	%47,8	Demokrat Protestanlar	%39,7
Bağımsızlar	%44,7	Demokrat Katolikler	%51,4

Tablo 1: İsrail'e sempati duyma oranı

Bu tabloda en dikkat çekici olan %82,9 ile en yüksek sempati oranının cumhuriyetçi evanjelistlerde tespit edilmiş olmasıdır. Sadece evanjelist olduğunu bildirenlerin %61 oranında sempati gösterirken, cumhuriyetçi evanjelistlerde bu oranın çok daha yükseldiği görülüyor. Katolik ve Protestanların da aşağı yukarı aynı çıkması, oranlarından ziyade birbirlerine olan bezerlikleri nedeniyle dikkat çekicidir. Evanjelist tabirinin geçen yüzyıllar içinde anlamının dindar Hıristiyan'dan, Hıristiyan siyoniste doğru kaydığı belirtilmişti. Öyle ki Protestanlığın bir alt kolu olan evanjelizm, zamanla Protestanlıktan ve Katoliklikten ayrı bir mezhep haline gelmiştir.

¹⁴⁸ John Charles Tadayeski, "Evangelicals and the Republican Party: A Reinforcing Relationship for Israel", (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Louisiana State University, The Department of Political Science, 2005), s. 37.

Tabloda dikkat çeken bir diğer husus da, evanjelizmin siyasi olarak demokrat partiden, cumhuriyetçi partiye doğru kaymasıdır. Woodrow Wilson, Harry Truman, Lyndon Johnson, Jimmy Carter gibi ABD'nin evanjelist başkanları Demokratken, Ronald Reagan'dan itibaren gelen evanjelist başkanların cumhuriyetçi olduğu görülmektedir. George Bush cumhuriyetçi iken, evanjelizme mesafeli duran Bill Clinton ve mevcut başkan Obama'nın da demokrat partiden olması dikkat çekicidir. Bu değişim tabloya da yansımaktadır ve evanjelik oyların, Demokrat partiden Cumhuriyetçi partiye doğru kaydığı açıkça görülmektedir. Bush'un politik danışmanı Karl Rove, İncil'in Tanrı'nın sözü olduğuna ve kıyametin yakın olduğuna inanan Hıristiyan muhafazakârların, Amerikan seçmenlerinin %20'sini oluşturduğunu iddia etmektedir. Daha ilginçiyse, bu aynı zamanda Rove'a göre Cumhuriyetçi partinin oy kullanan tabanını oluşturmaktadır.¹⁴⁹

Demokrat partiye oy verenlerin İsrail'e sempati duyma oranı da düşüktür. Hatta evanjelist dahi olsa, Demokratları destekleyenlerde sempati oranının %53,1 gibi yarıya yakın oranlara düştüğü görülmektedir.

Dispensalizme inanan sayısı arttıkça İsrail'e sempati oranı da artmıştır. İsrail'e sempati oranı arttıkça, Hıristiyan siyonistlerin ve siyonistlerin eli Ortadoğu'da rahatlamaktadır. Bu rahatlama hem siyasi destek hem de maddi destek olarak kendini göstermektedir. Çünkü evanjelik cemaat sadece maddi bağışlarla değil, Ortadoğu ile ilgili konularda İsrail lehine karar alınması konusunda da kamuoyu oluşturarak siyasi karar alıcıları etkilemektedirler.

Evanjelizm konusunu bu kadar önemli yapan Amerikan halkının hemen yarısının buna inanmasıdır. Ve insan inandığının gerçekleşmesi için de mücadele verir.

¹⁴⁹ Davidson, a.g.m.

Evanjelistler, dispensalist inançları nedeniyle kıyametin kopması için İsrail'e candan destek olmalarına rağmen, Yahudileri pek de candan sevdikleri söylenemez. Nitekim özel görüşmelerinde bunu bazen dile getirdiklerine de rastlanmaktadır. Bu durumun en azından evanjelik liderler seviyesinde böyle olduğu görülmektedir. Jerry Falwell'in bir konuşmasında, "Yahudilerden nefret etmeniz gayet normal. Çünkü sizin çalışıp çabalayarak kazandığınız paradan çok daha fazlasını bir Yahudi tesadüfen kazanabilir" dediği öne sürülmektedir.¹⁵⁰ Yine aynı yerde Deccal'ın (Antichrist) kim olduğuna dair bir soru sorulduğunda, "Deccal kim olacak? Tabi ki bir Yahudi" demiştir. Billy Graham'ın sözleriye kendisini bundan daha da zor bir durumda bırakmıştır. Graham'ın yaptığı bazı konuşmalar yıllar sonra ortaya çıkınca Yahudiler hakkında çok da samimi olmayan görüşlere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Nixon, başkanlığı sırasında Oval Ofis görüşmelerinin 500 saatlik bir kısmını gizlice kayda almıştır.¹⁵¹ 1972 yılında geçen konuşmasında Nixon'a medyadaki Yahudi ağırlığının kırılması gerektiğini söylemektedir. Nixon'a eğer bir dönem daha seçilirse bir şeyler yapabileceğini aksi takdirde Yahudilerin ülkeye daha çok zarar vereceklerinden yakınmaktadır. Nixon, Hollywood'daki Yahudi etkisinden bahsedince Graham bu sefer de; "O Yahudilerden pek çok arkadaşım var. Hepsi de benim etrafımda dolanır ve beni çok severler. Benim İsrail'i sevdiğimi biliyorlar ya. Ama gerçekten ülkeye yaptıkları hakkındaki hislerimi bir bilseler. Ve bunu engelleyecek gücüm de yok." demektedir. Bu görüşmeler 2002 yılında ortaya çıkınca; "30 yıl önceki bir görüşme. Ne söylediğimi pek hatırlamıyorum. Ama eğer kimseyi kırdıysam yürekten özür dilerim. Ben yıllarca Yahudiler ve Hıristiyanlar arasında köprü kurmak için çalıştım." demek durumunda kalmıştır.

Görüldüğü gibi evanjelistlerin İsrail'i desteklemeleri, bunun kıyametin şartlarından biri olmasından kaynaklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, Yahudiler, İsa'nın dönmesinde

¹⁵⁰ Halsell, a.g.e., s. 99.

¹⁵¹ "Graham regrets Jewish slur", *BBC News*, 02.03.2002, Erişim: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1850077.stm> (26 Ocak 2011).

sadece araç olarak görülmektedir. Hatta İsa indikten sonra eğer Hıristiyanlığı kabul etmezlerse onlar da azap çekecek ve öleceklerdir. Bu kıyamet senaryosu çerçevesinde evanjelistler, Yahudileri kullanmaktadırlar. Akıllı siyonistlerin, bu durumun farkında olmaması imkânsızdır. ADL'den* Nathan Perlmutter, *Amerika'da Gerçek Antisemitizm* kitabında şunları yazmaktadır.¹⁵²

“Liberal Yahudiler kendilerinden son derece köklü bir biçimde farklı düşünseler de, Yahudiler Hıristiyan Sağın iç politika önceliklerine katlanabilirler, zira bu meselelerin hiçbiri, İsrail meselesi kadar önemli değildir. Bizim şu an İsrail'i desteklemek gerektiğine inanan dostlara ihtiyacımız var. Şayet Mesih gelirse, önümüzdeki seçenekleri o gün değerlendiririz. Şimdi efendiyi övüp mühimmatı ele geçirmeye bakalım.”

Yazarın burada 'iç politika öncelikleri' ile evanjelistlerin zina, kürtaj, homoseksüellik, pornografi gibi konular karşısındaki tutumunu kastetmektedir. Yazar, bir kısım Yahudilerin özgürlükçü olmalarına rağmen, İsrail vatanı için buna katlanacaklarını belirtmektedir. Liberal olmak gibi bir kaygısı olmayan diğer Yahudiler ise mevcut durumdan zaten memnunlar.

* ADL (Anti Defamation League), Antisemitizme karşı mücadele veren en etkin İsrail lobilerinden biri.
¹⁵² Halsell, a.g.e., s. 102.

BÖLÜM - II

EVANJELİZM'İN TÜRKİYE PLANI

2.1. NİL VE FIRAT İDDİALARI

“O gün Rab İbrahim’e ahdedip dedi: Mısır ırmağından büyük ırmağa, Fırat nehrine kadar diyarı senin zürriyetine verdim.”¹⁵³ İşte Eski Ahit’te geçen bu ayet, evanjelistler ve siyonistler için ele geçirilmesi gereken toprakları göstermektedir. Evanjelistler için bu sınırlar arasındaki toprakları almak dispensalizmin şartlarından biriyken, siyonistler için inançları gereği vaat edilmiş toprakları göstermektedir. Nil ve Fırat arasındaki bu topraklar Irak, Suriye, Mısır, Sudan ve Türkiye’yi kısmen; Ürdün, Lübnan ve Kuveyt’in ise tamamını içermektedir. Bahsi geçen bölgelerin her zaman diken üstünde duran istikrarsız bölgeler olması dikkat çekicidir. Çünkü bu ülkeler, Amerika’nın evanjelist, İsrail’in ise siyonist ülküsü çerçevesinde sürekli manipüle edilmektedir. Bu ülkelerden Ürdün ve Lübnan hiçbir zaman istikrarı yakalayamamış ülkelerken, Sudan ise kendi iç sorunlarıyla başı dertte olan bir ülkedir. Irak, uzun dönem kargaşa içinde kaldıktan sonra şimdi Amerika ve İsrail’in istediği kadar istikrara kavuşmuştur. Fırat’ın ötesinde kalan Erbil yönetimi, işbirlikçi tavırlarından dolayı ödüllendirilmiş ve kendi hükümetlerini kurmayı başarmışlardır. Irak savaşı her ne kadar dışardan bakıldığında başarısız bir operasyon gibi gözükse de aslında amacına ulaşmıştır. Kuveyt ve Suudi Arabistan ne bilim alanında ne de askeri alanda ileri seviye ülkelerken, sahip oldukları zenginlik sayesinde görece bir istikrar yakalamışlardır.

¹⁵³ Tekvin: 15/18.

Türkiye'yi ilgilendiren kısmı, iddia edilen haritaya göre Adana, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman'ı kapsamakta, bazı kaynaklarda ise Güneydoğu Anadolu'nun tamamı olarak gösterilmektedir. Türkiye için de bu bölgelerin istikrarsız olması dikkat çekicidir.

Evanjelistlere göre bu toprakların ele geçirilmesi İsa'nın dönmesini sağlayacak şartlardan biridir. Fakat bu planın Türkiye nedeniyle sekteye uğrayacağı belki de akim kalacağı anlaşılmaktadır. Bu korku, yaşanan Çuval Olayı ile iyice ayyuka çıkmıştır. 4 Nisan 2011 tarihli *Taraf* gazetesinde yayınlanan yeni *Wikileaks* belgelerinde, Kuzey Irak'ın ABD için önemi daha iyi anlaşılmaktadır. *Wikileaks* tarafından açıklanan bu yazışmalara göre, Çuval Olayı olarak tarihe geçen 2003 Temmuzunda yaşanan Türkiye-ABD geriliminin ardında, bu iki ülke arasındaki menfaat çatışması vardır. Türkiye Irak'ın kuzeyinde bir Kürt yapılanmasına şiddetle karşı çıkarken, ABD ise birinci öncelik olarak bunu gerçekleştirme çabasıdadır. Türk Özel Kuvvetlerine mensup 18 askerin Çuval Olayı ile etkisiz hale getirilmesi, Türkiye'de büyük bir şokla karşılanırken ABD tarafından bir başarı olarak görülmüştür. Olayla ilgili olarak Irak'ta bulunan hava indirme Tümen'inden Albay William Mayville, "Kerkük bugün kurtarıldı" demiştir.¹⁵⁴

Evanjelistler, ahlaki konularda gösterdikleri hassasiyetten daha fazlasını Nil ve Fırat konusunda göstermektedirler. Nitekim Jerry Falwell bir konuşmasında, İsrail'den Nil ve Fırat arasındaki bütün toprakları işgal etmesini rica etmiştir.¹⁵⁵ Falwell'in bu konuşması takipçileri tarafından da kabul görmüştür. Bir diğer ünlü evanjelist Pat Robertson da aynı sınırları Yahudilerin toprakları olarak göstermektedir. O da bu haritayı Fırat boyunca Suriye'yi

¹⁵⁴ "Türkler Kerkük Valisini Vuracaktı", *Taraf*, 4.04.2011.

¹⁵⁵ Vural, s. 77.

sınırları içine alan ve oradan da Mısır'daki Nil'e kadar uzanan toprakları göstermektedir.¹⁵⁶ Robertson, İsraililerin şimdiki hallerine acır. Çünkü şu anda sadece Beytullahim, Ramallah ve Batı Şeria onlarıdır, Cenin ve Nablus için şu anda mücadele vermektedirler. Robertson'a göre Yahudilerin gidecek daha çok yolu vardır.¹⁵⁷ Grace Halsell, *Kehanet ve Politika* adlı kitabında Nil ve Fırat arasında uzanan tüm vaat edilmiş toprakların Yahudilerin eline geçmesi için her gün dua eden üst düzey Amerikalı hükümet görevlilerinden bahseder.¹⁵⁸ Tüm bu kaynaklar, İsrail'in sınırlarının komşularından sakınılmasından öte İsrail'e yeni topraklar kazandırılması gayreti olduğunu göstermektedir.

Bunlardan başka İsrail ve evanjelistler arasında ne tür pazarlıklar yapıldığını bizzat gözleriyle gören gazeteci Serdar Turgut, başından geçen olayı gazetesinde de yazmıştır. 20 yıl kadar önce Washington'da geçen olayda, yazar, gazetesinin temsilcisi olarak Pentagon'a bir istihbarat yetkilisiyle görüşmeye gider. Görüşeceği kişi o dönem Türkiye masasındaki diğer görevliler gibi Yahudi'dir. Bu kişiler ABD kadar İsrail çıkarlarını da gözettiklerini açıkça ifade etmektedirler. Aradığı kişinin odasında olmadığını, bir grup misafiriyle görüştüğünü öğrenince onların odasına gitmeye karar verir. Odaya girdiğindeyse şaşırtıcı bir manzarayla karşılaşır. İstihbaratçı masaya bir harita açmış, sınırlarının bir bölümü Türkiye'nin güneydoğusuna da taşan, Kuzey Irak'ta yeni bir ülkeyi anlatmaktadır. Misafirleriye, Barzani'nin Washington temsilcisi, Talabani'nin temsilcisi Behram Salih ve PKK Washington temsilcisidir.¹⁵⁹ Irak savaşından yıllar önce böyle bir olayın yaşanmış olması dikkat çekicidir. Bu olayın ortaya çıkması, yaşanan Irak savaşıyla yapılan planların uygulama aşamasına geldiğini göstermektedir.

¹⁵⁶ Pat Robertson'ın resmi sitesindeki vaazlarından, Erişim: <http://www.patrobertson.com/teaching/TeachingonIsraelTerritory.asp> (14 Kasım 2010).

¹⁵⁷ Robertson, a.g.m.

¹⁵⁸ Grace Halsell'den aktaran, Vural, s. 40.

¹⁵⁹ Serdar Turgut, "İsrail-PKK işbirliği (Komployu gördüm)", *Habertürk*, 02.06.2010.

Yahudiler, Amerikalı dostlarından başka, bölgede kendi amaçlarına hizmet edecek grupları da kullanmaktan çekinmemektedir. Organik kimya profesörü Oded Yinon'un 1982'de İbranice yazdığı *1980'lerin İsrail'i İçin Bir Strateji** adlı rapor, siyonistler için bir el kitabı halini almıştır. Dünya Siyonist Örgütü tarafından *Kivunim*^ψ dergisinde yayınlanmış, ardından kitapçık olarak basılmıştır. Kitapta Siyonizm'in stratejik hedefleri ve zihniyeti hakkında çok önemli detaylar yer almaktadır.

Yinon, makalesinin yazılı olarak çoğaltılması gerektiğini belirtmektedir. Çünkü ona göre alt rütbeli askerler aptaldır ve başka türlü izahtan anlamazlar. Yazılı olarak basılmasında bir sakınca görmemesinin nedeniyse Araplar cahildir; Arap – İsrail ilişkileriyle ilgili yazılıp çizilenleri hiç merak etmezler.

30 yıl kadar önce yazılmış bu eser eğer dikkatle incelenirse, yazarın ya medyum olduğu ya da yazılan strateji planının dikkate alınıp özenle gerçekleştirildiği kabul edilecektir. Yazar, eserinde, İsrail'in çevresindeki Arap komşularını ve kendine tehdit oluşturabilecek uzak Müslüman komşularını ele almaktadır. Ülkelerin sırasıyla analizini yapan yazar, her ülkenin zayıf noktasını ve daha nasıl zayıflatılabileceğinin yollarını göstermektedir.

Yazara göre İsrail'in tüm Arap komşuları Batılılar tarafından mezhep ve aşiret esasınca kurulmuştur ve bu nedenle de istikrarsız rejimlerdir. Hatta yazar onları, Fransa ve İngiltere'nin 1920'lerde kurduğu iskambilden kulelerle benzetir. Bu siyasi yapılarına, sağlıksız ekonomik durumları da eklenince, İsrail'in aslında endişelenecek bir durumunun olmadığı ortaya çıkmaktadır. Ne var ki Yinon, bu şekilde düşünmemektedir. Kısaca çevre ülkelerin durumuna değinmek gerekirse:

* Oded Yinon'un 1982'de yayınlanan makalesinin Türkçe başlığıdır. Orijinal adı: *A Strategy for Israel in the Nineteen Eighties*.

^ψ İsmi 'Yönelim' anlamına gelen dergi Siyonizm lehtarı yayın yapmaktadır.

Arap ülkelerinin lideri konumundaki Mısır, 1967 savaşıdan sonra ağırlığını yitirmiştir. %50 Sünni Arap nüfusuna sahip ülkede bağımsızlık isteyen büyük nüfuslu azınlık grupları vardır. Ülkede tek düzgün işleyen kurum ordudur. Yolsuzluk, işsizlik gibi nedenlerle halk, yönetimden memnun değildir. Ülke, baskı rejimi ve Amerika'dan 1967'den beri aldığı yardımlarla ayakta durmaktadır.

Suudi Arabistan ise sayılan diğer ülkelere göre daha refah düzeyi yüksek bir ülke izlenimi vermektedir. Fakat petrolden başka mamulü yoktur ve askeri yönden de zayıftır.

Yoğun bir Filistin nüfusu barındıran Ürdün, yazara göre aslında Filistinlilere verilmeli ve böylece onlardan kurtulmalıdır.

Suriye, yazara göre Filistinlilerin esas memleketidir. Orduyu Sünni askerler oluşturmasına rağmen yönetim kademesi Alevi'dir. Suriye sahilde Alevi, Halep'te ve Şam'da Sünni, alt kesimlerinde Dürzî bir yönetim olarak bölünmelidir.

Yazarın tek memnun olduğu ülke Lübnan'dır. Çünkü ülkede yönetim zafiyeti vardır ve beş farklı *de facto* yönetim bulunmaktadır.

İsrail'in uzak tehdidi Şii İran, Irak'taki Şiiilerin de sempatisini kazanmıştır ve bu Irak için tehlikelidir. Pakistan 15 milyon, Afganistan 5 milyon ve Türkiye ise 12 milyon Şii-Alevi barındırmaktadır. Yazara göre Türkiye'de bulunan 6 milyon Sünni Kürt de Türkiye için tehdittir.¹⁶⁰

¹⁶⁰ Yinon, a.g.e.

Dikkat edileceği üzere Prof. Yinon azınlıklar üzerinde önemle durmaktadır. Eserde kimi zaman Falanjistlerden kimi zaman Hıristiyan azınlıktan muhtemel tehdit olarak bahsedilmektedir. O dönemde İsrail'in neredeyse bütün komşularına kıyasla daha zayıf bir ülke olduğu için, diğer ülkelerin küçük parçalara bölünmesi gerektiğini öne sürmektedir. Böylece bu ülkeler boyut itibariyle küçülürken kendi aralarındaki çekişme nedeniyle de zayıflayacaklarını hesaplamaktadır.

Eserde göze çarpan bir diğer nokta, yazarın Irak'la ilgili görüşleridir. Irak, Suriye'ye göre daha büyük bir tehdittir. Çünkü daha güçlü bir ordusu ve zengin petrol kaynakları vardır. Fakat Irak da aynı şekilde Şii tehdidi altındadır. Suriye'den farklı olarak ordu Şii, komutanlar Sünni'dir. Yazara göre bu durum ilerde sadakat sorunları yaşanmasına neden olabilir. Nitekim öyle de olmuştur. Savaş sırasında ordu komutanları olağanüstü çaba gösterirken, askerler Amerikan askerlerinin karşısına çıkmaktan imtina etmişlerdir. Irak da mezhep esasınca üçe bölünmelidir: güneyde Şii, Bağdat'ta Sünni, kuzeydeyse Kürt devleti.

2.2. İSRAİL LOBİSİ

İsrail lobisi ifadesiyle anlatılmak istenen, İsrail çıkarları için gaye birliği yapmış dernek ve örgütlerdir. Hepsi farklı yapılanmalar şeklinde ve farklı meslek grupları tarafından oluşturulan bu örgütlerin tek bir noktadan aynı anda kurulduğu söylenemez. Ne var ki organize olarak hareket ettikleri rahatlıkla söylenebilir. Esasında İsrail lobisi ifadesiyle anlatılmak istenen çatı bir örgüt değildir. Kastedilen İsrail çıkarları için birlikte hareket eden bu dernekler ve üyeleridir.

Evanjelistler kıyametin kopması için çalışırken, siyonistler de bu lobiler vasıtasıyla kendilerine vaat edilen toprakları ele geçirme peşindedirler. Evanjelist ve siyonist

derneklerinin dirsek teması halinde olduklarıysa gözden kaçmamaktadır. Pat Robertson, Tom Delay ve Jerry Falwell gibi ünlü evanjelik liderler en büyük İsrail lobisi olan AIPAC üyesidirler.¹⁶¹ İsrail devlet adamlarının dahi ABD'ye geldiklerinde çoğu zaman öncelikle evanjelik liderle görüşmesi de birbirlerini ne denli desteklediklerinin bir göstergesidir.

2.2.1. İSRAİL LOBİSİNİN FAALİYETLERİ

ABD'de yaşayan Yahudi halkının eğitilmiş ve zengin olması İsrail lobisinin işini oldukça kolaylaştırmaktadır. Lobinin yapması gereken zaten bilinçli olan Yahudileri, İsrail davasıyla ilgili konularda haberdar etmekten ibarettir. Medyayı da elinde bulundurmanın avantajlarını kullanarak kısa zamanda organize olup kendi görüşlerini siyasi karar alıcılara iletebilmekte hatta kabule zorlayabilmektedirler. Nüfuslarının az olmasına rağmen bu bilinç hali sayesinde ve seçimlere katılmada gösterdikleri hassasiyet sayesinde dikkate alınan bir toplum haline gelmektedirler.

Yahudi sermayedarları sayesinde ABD'nin önde gelen basın yayın kuruluşları da lobinin sözcülüğünü yapmaktadır. Aydoğan Vatandaş, *Armagedon* adlı kitabında, Harp Akademileri'nde görev yapan öğretim üyesi bir kurmay albayın lobi ile ilgili şu görüşlerine yer verir, “En önde gelen üç TV şebekesinden ikisi olan *NBC* ve *CBS* ortakları Yahudi'dir. Aynı zamanda En yüksek tirajlı ve siyasi etkinliğe sahip gazetelerden *New York Times*, *New York News* ve *Washington Post*'un sahipleridirler”.¹⁶² Bunun gibi Yahudi patronlu medya kuruluşları yanında siyasi ve maddi çıkar nedeniyle İsrail yanlısı yayın yapan medya organları da vardır. *Wall Street Journal*'ın eski editörü hakkında, “Shamir, Şaron, Bibi... Bu adamlar

¹⁶¹ Walt-Mearsheimer, s. 31.

¹⁶² Aydoğan Vatandaş, *Armagedon*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2008, s. 43.

ne isterse istesin bana uyar” dediği iddia edilmektedir.¹⁶³ Ayrıca *Commentary*, *New Republican* ve *Weekly Standard* gibi dergilerin de bu gibi nedenlerle İsrail’i şevkle savunduğu belirtilmektedir.¹⁶⁴ Daha önce makalesinden bahsedilen Oded Yinon da İsrail hayranı liberal Amerikan basınından bahseder.¹⁶⁵

Medyanın bu etkin kullanımı, bilgilerin hızla Yahudi halkına iletilmesini ve uyarılmasını sağlamakta ve her türlü Yahudi karşıtı davranış, geri adıma zorlanmaktadır. Bir *CNN* yöneticisi İsrail karşıtı bir haber yaptıklarında, bir günde 6000 elektronik posta geldiğini ifade etmektedir.¹⁶⁶

Siyasi olarak başta Kongre’yi olmak üzere, siyasi karar alıcıları “bilinçlendiren” dernekler de vardır. Bunların başında AIPAC, ADL, WINEP gibi dernekler gelir. WINEP (Washington Institute for Near East Policy), diğerlerinden farklı olarak lobinin fikir takımını oluşturmaktadır. Bünyesinde çalıştırdığı akademisyenler ve Ortadoğu uzmanı askerler ve gazeteciler vasıtasıyla bilimsel kaynaklar üretmektedir. Enstitünün İngilizce, Türkçe ve Arapça yayın yapması dikkat çekmektedir.

En etkili örgüt olan AIPAC (American Israel Public Affairs Committee), Kongre binasına iki blok uzaklıktadır. Bu sayede İsrail’le ilgili bir konu gündeme geldiğinde zaman kaybetmeden senatörleri, Temsilciler Meclisi üyelerini ve ilgili Komite üyelerini bilgilendirmek amacıyla hazırlanan raporu bunlara ulaştırabilmektedir.¹⁶⁷ Adından da anlaşılacağı üzere *Amerikan-İsrail Kamu İşleri Komitesi*, iki millet arasındaki diyalogun üst düzeyde tutulması amaçlamaktadır. Derneğin yaptığı tüm etkinlikler İsrail sempatisi ve

¹⁶³ Walt-Mearsheimer, s. 39.

¹⁶⁴ Walt-Mearsheimer, a.g.e.

¹⁶⁵ Yinon-Shahak, s. 24.

¹⁶⁶ Walt-Mearsheimer, s. 40.

¹⁶⁷ Şahin, ss. 207, 208.

desteği kazanmaya yöneliktir. Bir kısım Amerikalı Ortadoğu uzmanları, İsrail'e karşı sempati kazandırma işini lobinin üstlendiğini, fakat bu görevin çoğunu AIPAC'ın hallettiğini belirtir.¹⁶⁸ Bazı Amerikalı akademisyenler, Ortadoğu ile ilgili yasa çıkartılacağı zaman, AIPAC ve Hıristiyan Koalisyonunun Kongreyi etkilemek için birlikte hareket ettiklerinden bahseder.¹⁶⁹

En eski Yahudi derneklerinden biri olan ADL, antisemitizme karşı mücadele verir. Derneğin temel yayın organları incelendiğinde, açıkça Siyonizm için mücadele verdiği anlaşılmaktadır. Bu sırada halkı bilinçlendirmek için medyayı kullandığını ve hükümetleri bilinçlendirme görevi olduğunu açıkça ifade eder.¹⁷⁰

Sadece ADL'nin değil diğer örgütlerin de amaçlarını açıkça ifade ettikleri yayınlarında görülmektedir. Tüm dernekler, Ortadoğu ile ilgili alınan kararlardaki etkilerini, İsrail karşıtı hareketleri nasıl önlediklerini derneğin başarısı olarak göstermeyi de ihmal etmezler. Bu başarılarından en önemlisiyse hiç şüphesiz yaptıkları baskı sayesinde İsrail için Kongre'ye aldıkları askeri ve mali yardımlardır.

2.2.2. MALİ YARDIMLAR

Siyonizm hareketi kendi gücünü sürdürmesi için gerekli olan mali yardımı evanjelik bağışlar ve Amerikalı Yahudi para babalarından başka, bizzat Amerikan hükümetinden de sağlamaktadır. ABD yönetim sistemine göre de bu yardım yasalarının kongreden onay alması gerekmektedir ve bu da lobi çalışmasıyla mümkün olmaktadır. Farklı kaynaklar, farklı rakamlar telaffuz etse de yıllık en düşük nakdi yardımın 3 milyar dolar olduğu

¹⁶⁸ Tadayeski, ss. 46, 47.

¹⁶⁹ Kiracofe, a.g.m.

¹⁷⁰ Derneğin resmi sitesi, Erişim: <http://www.adl.org/about.asp?s=topmenu> (12 Aralık 2010).

anlaşılmaktadır.¹⁷¹ Bu yardım İsrail'e en çok yardım alan ülke unvanını kazandırmaktadır. Dahası bu miktar, ABD'nin geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelere yaptığı yardıma tekabül etmektedir. Şimdiye kadar İsrail'in ABD'den aldığı doğrudan yardım miktarıysa, 2003 yılı itibariyle 140 milyar doları aşmıştır.¹⁷² Yıllık düzenli yardımların haricinde, olağanüstü durumlarda aldığı yardımlar, batı dünyasında OPEC petrol ambargosuna yol açacak kadar ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Ekim Savaşı* sırasında ABD'nin yaptığı 2,2 milyar dolarlık acil durum yardımı, böyle bir olayla sonuçlanmıştır.¹⁷³

Tüm bu yardımların haricinde, Amerikan askeri modernizasyon ihaleleri de İsrail'e verilmekte, bu da İsrail için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Amerikalı Yahudilerin İsrail devlet tahvilleri olarak ülke sermayesine katkıda buldukları da bilinmektedir. İsrail, bu yardımları lobi faaliyetlerinden başka, yeni yerleşim yerleri kurma, silahlanma hatta nükleer silahlar geliştirmede kullanmaktadır. Diğer ülkelerin aldığı şartlı borçların aksine, İsrail'in hibeyi gönlünce harcadığı anlaşılmaktadır.

Ödedikleri vergilerin kendilerine hizmet olarak dönmeyip, hiç tanımadıkları insanların cebine gittiğini bilen kısıtlı sayıdaki Amerikalılardan başka hiç kimse, durumdan haberdar değildir. Emekli dış hizmet memuru olarak görev yapmış olan Richard Curtis, durumla ilgili şu ifadeleri kullanmaktadır:

“Biz Amerikan vergi mükellefleri, ufacık İsrail devletine her yıl dış yardım ve askeri yardım çerçevesinde 6 milyar dolardan fazla para

¹⁷¹ Şahin, s. 206. ve Walt, Mearsheimer, s. 11.

¹⁷² Walt-Mearsheimer, s. 11.

* 1973'teki Arap – İsrail savaşı.

¹⁷³ Walt-Mearsheimer, a.g.e., s. 14.

veriyoruz. Bu rakama federal bütçenin diğer bölümlerinden İsrail'e giden yüzlerce milyon dolar vergi mükellefi parası dâhil değildir.

Amerika'nın İsrail'e yaptığı yardım daima hassas bir konu olagelmıştır. Kongre üyeleri yardımın toplam meblağını asla söylemezler. Eğer bunu açıklarlarsa belki de seçmenler İsrail'in aynı nüfus oranına sahip ve sakinleri federal hükümete vergi ödeyen ABD eyaletlerinden niçin daha çok para aldığıın hesabını soracaktır. ”¹⁷⁴

Maalesef durumun farkında olan Amerikalıların ise duruma müdahale edecek güçleri yoktur. Bu duruma müdahale etmeye yeltenen Kennedy döneminin Illinois valisi Adlai Stevenson'ın hikâyesi ibretliktir. Stevenson, hazırladığı bir tasarıyla İsrail yeni yerleşim yerleri kurmaktan vazgeçinceye kadar yapılacak olan 150 milyon dolarlık yardımın askıya alınmasını istemiştir. İsrail'e kendi halkının ekmeğinden kesilerek yapılan yardımların bölgede huzuru sağlamaktan çok ABD'yi, daha da İsrail güdümüne soktuğunu düşünmektedir. Ne var ki Stevenson'ın başına olmadık dertler açılmıştır. Lobi, Stevenson'ın ismini çizmiş, Arap yandaşlığıyla suçladıkları Stevenson'ın siyasi kariyerini bitirmişlerdir. Yeniden aday olduğunda hahamlar Stevenson aleyhine vaazlar vermiş, Yahudi mahallerinde el ilanları dağıtılarak, valinin seçilmemesi gerektiği ilan edilmiştir. Bu propaganda haricinde, işi garantiye almak için başka yöntemler kullandığı da anlaşılmaktadır. Çünkü seçimlerin hemen ardından 15 seçim sandığının kaybolduğu, bazılarının sandık görevlilerinin arabasında ya da evinde unutulduğu ortaya çıkmıştır. Stevenson, Yüksek Mahkemeye sandıkların yeniden sayılması için başvurduysa da bu talep, kabul edilmemiştir. Bu trajikomik olayın ardından,

¹⁷⁴ Halsell, a.g.e., s. 118.

zaferin tadını çıkaran AIPAC başkanı Thomas Dine; “İsrail’e yönelik düşmanca tutumu ona seçimi kaybettirmiştir. İllinoisli Yahudi vatandaşların oyları onu defetmeye yetti.” demiştir.¹⁷⁵

Lobinin İsrail aleyhine hareketlere ne kadar hassas bir tavır takındığı ve ne kadar acımasız tepki verdiği daha birkaç yıl önce gerçekleşen şu olaydan anlaşılabilir. Bu çalışmada da lobiyle ilgili en çarpıcı bilgileri sağlayan *İsrail Lobisi* adlı kitabın yazarı Harvard Üniversitesinden Profesör Stephen Walt, lobinin Amerikan dış politikasına etkisini gözler önüne sermiştir. Yazar eserinde, lobinin dış politikaya medya ve kamuoyu baskısıyla müdahale ettiğini ve bunun da Amerikan ulusuna zarar verdiğini vurgulamaktadır. Takibi yapılamayan ve gereğinden fazla Amerikan yardımlarının ve İsrail’e ihale edilen yersiz askeri modernizasyonların Birleşik Devletlere zarar verdiğini söylemesi, tüm dünyada yankı bulmuştur. Ne var ki bu durum Profesör Walt’un hayrına olmamıştır. Lobi yine harekete geçmiş ve kendisini acımasızca eleştiren bu adamı üniversiteden uzaklaştırarak işinden etmiştir. Böylece hem lobiyi eleştiren cezalandırılmış hem de böyle bir şeye kalkışabilecek olanlara gözdağı verilmiştir.¹⁷⁶ Fikir hürriyetinin beşiği olan ABD’de bir akademisyenin üniversiteden uzaklaştırılması lobinin aslında ne kadar kudretli olduğunun da bir göstergesidir.

2.2.3. GÜVEN SORUNU

Önceki bölümlerde güvenle ilgili İngiltere olayından bahsedilmişti. Yahudiler, siyonistlerin desteğiyle İngiliz hükümetince dillendirilen Filistin’de bir Yahudi devleti kurulması fikrine dahi, kendilerinden kurtulmaya çalışıldığından şüphelenerek, başlangıçta karşı çıkmışlardır. Bundan yıllar sonra 1980’li yıllarda bile kendilerine dini nedenlerle yardım eden ABD hakkında Oded Yinon, Amerikan vergilerinden gelen yardıma, dünyadaki

¹⁷⁵ Vatandaş, s. 38.

¹⁷⁶ Doç. Dr. Emin Gürses’in kitap için yazdığı önsözden, Stephen M. Walt, John J. Mearsheimer, *İsrail Lobisi*, Çev. Elif Ocak, Profil Yayıncılık, İstanbul, 2007, s. 6.

gelişmeler nedeniyle çok uzun süre bel bağlanamayacağını belirtmektedir.¹⁷⁷ Birleşik Devletlere dahi güvenemeyeceğini düşünen İsrail'in güvenebileceği başka hiçbir ülke yok demektir.

Bir kısım Yahudilerin, kendilerine çok büyük yardımları dokunmuş insanları, ilk yanlışlarında cezalandırdıkları anlaşılmaktadır. Bu isimlerden en dikkat çekici olanıysa İsveç kontu Folke Benedotte'tur. Kont Folke 2. Dünya Savaşı sırasında pek çok Yahudi'nin Nazi zulmünden kurtarılmasını sağlamış tarihi bir şahsiyettir. Bu hareketi Siyonizm'e meyilli olduğu yönünde değerlendirilmiş ve 1948 yılında Birleşmiş Milletler tarafından, Filistin'de barışın sağlanması için görevlendirilmiştir. Ne var ki Kont Folke'un Yahudileri kurtarma sebebi tamamen insani nedenlerdir. Yine bu duyarlılığı nedeniyle Filistin'de yaptığı incelemelerden sonra, yerlerinden edilen Filistinlilerin köylerine dönmeleri gerektiğini belirtmiştir. Fakat bu rapor siyonistlerin hoşuna gitmemiştir. Bu görevlendirmeden henüz üç ay sonra Kudüs'e girerken *Stern Çetesi'nden** üç kişi tarafından suikasta kurban gitmiştir. En çarpıcı detaysa bu saldırganlardan birinin, daha sonra İsrail başbakanlığına kadar yükselen İzak Şamir olmasıdır.¹⁷⁸

1967 Arap – İsrail Savaşındaysa İsraililer, Amerika'nın Akdeniz'de bulunan istihbarat gemisi *USS Liberty*'i kendi toprak emellerine zarar verebileceği düşüncesiyle vurmuş ve 34 mürettebatını öldürmüşlerdir. Fakat böyle bir olayın gerçekleştiği, dönemin başkanı Johnson ve

¹⁷⁷ Yinon-Shahak, s. 22.

* Manda yönetimi İngiliz hükümetinin Filistin'i terk etmesi ve Filistin'de bir Yahudi devleti kurulması için mücadele vermiş olan silahlı siyonist örgüttür. İlginç bir not, örgütün İsrail ordusunun kurulmasıyla kendini feshetmesidir.

¹⁷⁸ David Hirst, *The Gun And The Olive Branch* kitabından aktaran: Christopher J Davey, "The Israel-Palestine Conflict: Reality and the Demise of Evangelical Christianity", *Zadok*, S128, Summer 2003. s. 6.

CIA'den başka kimse tarafından bilinmemektedir. Johnson ise tüm sadakatiyle İsrail'e desteğini sürdürmüştür.¹⁷⁹

Birleşik Devletler'de yaşayan Yahudilerin İsrail tutumu, her ne kadar kişiden kişiye değişiklik arz etse de genel itibariyle İsrail lehinedir. Buna örnek olarak, Jonathan Pollard olayı gösterilebilir. Bu olay, Amerikalı Yahudi vatandaşların asıl vatanları olarak ABD'yi değil İsrail'i gördüklerinin çok açık bir kanıtıdır. Hayatında hiç İsrail'de yaşamamış olan doğma büyüme Amerikalı Pollard, ailesinden aldığı Yahudi kültürüyle yetişmiştir. Donanma İstihbarat Servisi'nde (NIS- Naval Intelligence Service) yöneticilik yaptığı dönemde çaldığı istihbaratla, Amerikan tarihindeki diğer bütün gizli ajanları geride bırakarak tarihe geçmiştir. Yakalandığıdaysa İsrail'i kastederek, "Devletimin menfaati için bu işi yaptım." diyebilmiştir.¹⁸⁰

Profesör Walt ve Mearsheimer de Pollard'ın kaçırdığı bu belgeleri İsrail'e verdiği ve İsrail'inse bu belgeleri daha çok Yahudi'yi kurtarabilmek için Sovyet Rusya'yla takasta kullandığını iddia etmektedir.¹⁸¹ İlginç olansa İsrail'in, müttefikini azılı düşmanı Sovyet Rusya'ya satmasıdır.

ABD Genel Saymanlığına göre İsrail, Amerika'nın müttefikleri arasında en acımasız casusluk operasyonları düzenleyen ülkedir. İsrail, ABD'nin rakibi olabilecek tek ülke Çin'e de ABD askeri teknolojisi satmıştır.¹⁸²

¹⁷⁹ Hirst, a.g.m., s. 109.

¹⁸⁰ Halsell, a.g.e., s. 116.

¹⁸¹ Walt-Mearsheimer, s. 18.

¹⁸² Walt-Mearsheimer, a.g.e., s. 18.

Tarihi ilişkileri göz önüne alındığında Yahudi halkı ve Türklerin sıcak ilişkiler içinde olduğu görülmektedir. Buna örnek olarak diğer tüm milletlerin aksine din ve ırk ayrımı yapmayan Osmanlı, Yahudiler İspanya'dan kovulduğunda onlara kol kanat geren tek ülke olmuştur. Cumhuriyet dönemi Türkiye'si de Nazi zulmünden kaçan pek çok Yahudi'ye kucak açmıştır. Tüm bunlara rağmen Yahudi halkı arasında bir anket yapılması halinde Türkiye düşmanlığı çıkacağından kuşku yoktur. Muhakkak ki günümüzde yaşanan bazı gelişmelerin de bu duruma etkisi vardır.

2.3. KÜRT – YAHUDİ İLİŞKİSİ

Yahudilerin, Kürtlerle ilişkisi diğer milletlerle olan ilişkisinden biraz daha farklıdır. Kürtlere karşı tutumunun diğer halklardan daha samimi olması, psikolojik olarak kader birliği yapmış olmalarına bağlanabilir. Yahudiler için durum değişmiş olsa da aynen Yahudiler gibi Kürtler de diaspora hayatı yaşayan bir millettir. Yahudiler, İsrail'in kurulmasıyla bu durumdan kurtulmuşken, Kürtler halen farklı ülkelerde azınlık olarak varlık göstermeye devam etmektedirler. Mezopotamya bölgesinde yıllarca iç içe yaşamış olmaları da birbirlerine karşı gösterdikleri sempatinin sebeplerinden biridir. Araplar için de benzer bir durum söz konusu olsa da Yahudiler ve Kürtler arasında toprak kavgası olmamıştır. Bu da iki millet arasında tarihi bir çekişmenin olmadığına işaret etmektedir. Yine aynı şekilde Müslüman Kürtler arasında cihat anlayışı, Arap milleti kadar canlı olmadığı için dini sebeplerle de bu iki millet karşı karşıya gelmemiştir. Dr. A. Medyalı, *Kürdistanlı Yahudiler* adlı kitabında tarihi gelişmeleri göz önünde bulundurarak, bu iki halkın müttefik olmaları gerektiğini ileri sürmektedir.¹⁸³

¹⁸³ Abdülhamit Bilici, "Kürt Yahudiler", *Aksiyon*, Sayı 291, 01.07.2000.

Genel yaklaşım olarak Kürt ve Yahudi olmak üzere iki milletten bahsedilse de, bazı kaynaklarda Yahudi Kürt tabirinin de kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, konuyla ilgili bir kavram karmaşasının yaşandığını göstermektedir. Kimi kaynaklar “Yahudi Kürt” diye müstakil bir milletin varlığından söz ederken, kimi kaynaklarsa “Kürdistan Yahudi”si ifadesini tercih etmektedir.

2.3.1. YAHUDİ KÜRTLER

Yahudi Kürt tabiri inanç olarak Yahudiliği kabul ederken, etnik olarak Kürt olan halkı ifade etmektedir. Yahudi Kürt ifadesi hem Yahudi hem de Kürt kaynaklarda geçmektedir. Kendisi de Kürtçe konuşan bir Yahudi olan UCLA* Profesörü Yona Sabar’a göre Kürdistan’da yaşayan Yahudiler, Asurî kralı tarafından İsrail’den sürülen Yahudilerdir.¹⁸⁴ Bu verinin kesin olarak doğru olduğunu kabul etmek zordur. Sabar dahi eserinde bu şekilde bir kabul etme geleneğinin olduğundan bahseder.

Şaibeli bilgilerden başka tamamen uydurma efsaneler de söz konusudur. Bunlardan biri de cin efsanesidir. İsrail oğlu olan Hz. Süleyman’ın cinlerini beş yüz bakire bulmak için Avrupa’ya yolladığı, geri döndüklerinde Süleyman peygamber öldüğü için çok beğendikleri bu kızları kendilerine aldıkları gibi safsatalar da mevcuttur.¹⁸⁵ İddiaya göre Yahudi Kürtler, bu evliliklerden doğan çocukların neslidir.

Yahudi Kürt ifadesini kullanmasa da Kürtler ve Yahudiler arasında etnik bir bağ olduğunu iddia eden çalışmalar da vardır. Bunlardan biri, 2001 yılında İsrail, Alman ve Hintli

* University of California, Los Angeles.

¹⁸⁴ Yona Sabar, *Bir Antoloji: Kürdistan’ı Yahudilerin Halk Edebiyatı*, Çev. Selahattin Çelik, Doz Yayınları, İstanbul, 2005, s. 14.

¹⁸⁵ Hakan Yılmaz Çebi, *İsrail’in Şifresi*, Pegasus Yayınları, İstanbul, 2009, s. 107.

bilim adamları tarafından *Hebrew Üniversitesi'nde* yapılmış genetik çalışmadır. Araştırma aynı dil gurubunu konuşmasına rağmen, Arap ve Yahudi yakınlığından çok daha fazlasının Kürt ve Yahudi ırkı arasında görüldüğünü tespit etmiştir.¹⁸⁶ Araştırmanın, Kürdistan olarak adlandırılan Türkiye, Suriye, Irak ve İran sınırlarının kesişim noktalarını kapsayan bölgedeki Kürtler üzerinde yapıldığı iddia edilmektedir.

2.3.2. KÜRDİSTAN YAHUDİLERİ

Kürdistanlı Yahudi tabiriye, Kürdistan bölgesi olarak ifade edilen Kürtlerin yaşadığı bölgelerde yaşayan/ yaşamış olan Yahudileri ifade etmektedir. Kürdistan diye kastedilen topraklar farklı kaynaklarda ufak tefek değişiklikler arz etse de genel itibariyle şu şekildedir: Türkiye'de Doğu ve Güneydoğu Anadolu, Irak'ta Musul, Dohuk, Zaho, Amediye, Süleymaniye ve Kerkük, İran'da Erdelan, Mahabad, Suriye'de ise Ras Al-ayn, Darbissiya, Amuda, Kamışlı ve Derik'tir.¹⁸⁷

Siyasi açıdan olmasa da Kürt ve Yahudiler arasındaki ilişkiyi en iyi tasvir eden kitap Erich Brauer'in yazdığı *Kürdistanlı Yahudiler* olarak kabul edilir. Yazar kitabında kendi yaklaşımını şöyle özetler:

Kürt Yahudi teriminin çok net bir tanımını vermek kolay değil. Bir Kürt Yahudi'yi, Kürtlerin yaşadıkları topraklarda yaşayan ve Aramice (Targum) konuşan biri olarak en iyi şekilde tanımlayabiliriz; ancak, söz

¹⁸⁶ Sergey Minasian, "The Israeli-Kurdish Relations", *21st Century*, no: 1, 2007.

¹⁸⁷ V. Minorsky-T. Bois-D.N. Mac Kenzie, *Kürtler ve Kürdistan*, Çev. Kamuran Fıratlı, Doz Yayınları, İstanbul, 2004, ss. 12, 13, 14.

konusu bölgede Yahudilerin esas olarak Arapça konuştukları birkaç bölgeyi de dâhil etmeliyiz. (örneğin Nusaybin)¹⁸⁸

Tüm veriler dikkatle incelendiğinde Yahudi Kürt gibi müstakil bir etnik yapı yerine, Brauer'in Kürdistanlı Yahudi ifadesi daha kabul edilebilir gözükmektedir. Bu tez kabul edildiğinde, İsrail'in bölgedeki Kürtleri menfaatleri nedeniyle desteklediği kabul edilebilir. Kürtlerin de aynı şekilde, İsrail ile karşılıklı çıkar ilişkisi içinde olduğu söylenebilir. Çünkü Kürtlerin etnik temelli egemenlik arayışında olması halinde İsrail'den başka müttefiki olmayacaktır. Zira yoğun olarak buldukları dört ülke, kendi toprak bütünlüklerine zarar gelmesine müsaade etmeyecektir.

İsrail'in, Nil- Fırat arasındaki vaat edilmiş topraklar emeline ulaşması için bölgede, Suriye hariç, kendinden nüfus bakımından ve askeri bakımdan büyük olan ülkeleri karşısına alması söz konusudur. İsrail'in izlediği politika, bölgede bulunan azınlıklara egemenlik vaatleri vererek onları kışkırtmaktır. Böylece kendi içinde ciddi egemenlik sorunları yaşayan veyahut daha küçük, hazmedilir parçalara bölünmüş devletler amaçlamaktadır.

Egemenlik sorunu, sadece devletlerin kendi içindeki azınlıklarla değil, komşularıyla da yaşayabilecekleri bir sorundur. Nitekim Türkiye ve Kuzey Irak yönetimi arasında Kürt halkının vasisi olma çekişmesi daha da şiddetlenecek gibi gözükmektedir. Aynı durum Irak ve İran arasında Şii'ler nedeniyle yaşanmıştır. İran'ın, Irak'ta yaşayan Şii halkı kendi unsuru olarak görmesi ve Şii'lerin de İran sınırlarındaki Kum'u inanç merkezleri olarak görmesi, iki ülkeyi savaşa sürüklemiştir. Ariel Şaron, savunma bakanı olduğu dönemde bu savaştan duyduğu

¹⁸⁸ Erich Brauer-Raphael Patai, *Kürdistanlı Yahudiler*, Çev. Fahriye Adsay, Avesta Basın Yayın, İstanbul, 2005, s. 51.

mutluluğu, “İranlılar ve Iraklılar birbirlerini öldürdükleri müddetçe, geceleri rahat uyuyabiliriz.” diyerek dile getirmiştir.¹⁸⁹

Bugün de bölge Kürtleri için İsrail, tek dayanak noktasıdır. İsrail, güçlü askeri yapısıyla Kürtlerin askeri eğitimine destek verebilecekken, ekonomik gücü sayesinde de onlara mali destekte de bulunabilecek seviyededir. İsrail’in daha önceden farklı bölgelerde parçalanmış olarak yaşayan bir diasporadan, egemenliğini sağlamış bir devlete dönmesi de Kürt halkı için emsal oluşturabilir. Tüm bu nedenler, bu iki halkın bölgedeki müttefikliğini makul hale getirmektedir. İsrail-Kürt Liginin kurucusu ve Netanyahu ve Barak hükümetlerinde siyasi danışmanlık yapmış olan Muti Zaken de bu ittifakın mantıklı olduğundan bahseder. 23 Şubat 1993 yılında *Jerusalem Post*’ta yayınlanan makalesinde, Arap olmayan bir millet olarak Arap idaresinin zorluklarını yaşayan Kürtlerin, istediğini başaran İsrail’e hayranlık duyduğunu belirtmektedir. Zaken, Kürtlerin büyük bir kısmının İsrail’i bir model olarak gördüğünü, bu yüzden desteği hak ettiklerini ileri sürmektedir.¹⁹⁰

Yahudilerin bölgeye nasıl geldiklerini açıklayan ilk kaynak Eski Ahit’tir. Buna göre Samarya’yı* fetheden Asurî kralı, bir kısım Yahudileri Halep, Habur, Gozan ve Med^ψ şehrine sürmüştür.¹⁹¹

Kürdistanlı Yahudi ifadesini kabul edildiğinde, Kürdistan diye adlandırılan bölgede bulunan Kürdistanlı Yahudi nüfusuna da değinmek gerekir. Kürtlerin tarihleri boyunca bir bütün içinde devlet olarak varlık gösterememiş olmaları, tarihleri ve yaşamlarıyla ilgili sağlam ve güvenilir bilginin elde edilememesine neden olmuştur. Mevcut bilgiler o dönemde bölgede

¹⁸⁹ Vatandaş, s. 60.

¹⁹⁰ Bilici, a.g.m.

* Batı Şeria’nın kuzeyi.

^ψ M.Ö. 6. yüzyıl ve 9. yüzyılda Dicle ve Fırat nehirleri arasında hüküm sürmüş imparatorluk.

¹⁹¹ Sabar, s. 17.

bulunmuş seyyahlara ait bölük pörçük bilgilerdir. Araştırmalar neticesinde en eski bilgi olarak Tudelalı Benjamin adlı seyyahın gezi notlarına ulaşılmıştır. Benjamin'e göre 12. yüzyılda Kürdistanlı Yahudilerin yaşadığı yerler, Musul (Ninova), Nusaybin, Cizre ve Amediye'dir.¹⁹² Bir başka seyyah ve aynı zamanda haham olan David, 1827 aldığı notlarına bu yerleşim yerlerine Urfa, Antep, Diyarbakır, Zaho, Dohuk ve Erbil'i de dâhil eder. Haham David'e göre bölgede 1875 aile ve 15 sinagog bulunmaktadır.¹⁹³

Yüzlerce yıl önce bu topraklara sürülen Yahudilerden fırsatını bulanlar, yeniden eski topraklarına dönmüşlerdir. Fakat en büyük ilk göç, Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasıyla yaşanmıştır. Yaşadıkları bölgede çıkan anarşi ortamı, Yahudileri İsrail topraklarına göçe zorlamıştır.¹⁹⁴ Bu dönemde 1900 kişinin göç ettiği ileri sürülmektedir. Bundan sonraki büyük göçse, İsrail devleti kurulduktan sonra gerçekleşmiştir. 1950 ve 1951 yıllarında gerçekleşen bu toplu göçte, 125,000 kişi havayoluyla İsrail'e taşınmıştır.¹⁹⁵ *Ezra* ve *Nehemya* olarak adlandırılan bu göç operasyonunun ardından, İsrail'de yaşayan Kürdistanlı Yahudi nüfusunun 200,000 olduğu tahmin edilmektedir.¹⁹⁶

2.4. İSRAİL'İN KÜRTLERE DESTEĞİ

İsrail yönetimi, milli menfaatleri gereği bölge Kürtlerini kendi kaderlerini tayin etme (self determinasyon) konusunda desteklemiştir. 1993'te kurulan *İsrail - Kürt Dostluk Ligi* aracılığıyla da bu iki halk arasındaki siyasi ilişkiyi en üst seviyede tutmaya çalışmaktadır. 'İsrail yönetimi' yerine 'İsrail hükümeti' tabiri kullanılma sebebiyse, bu siyasetin mevcut hükümetin politikası olmaktan çok bir devlet politikası olmasıdır. İsrail yönetimi bu bağlamda

¹⁹² Brauer-Patai, ss. 61, 62.

¹⁹³ Çebi, s. 110.

¹⁹⁴ Sabar, s. 38.

¹⁹⁵ Brauer-Patai, s. 14.

¹⁹⁶ Bilici, a.g.m.

Türkiye’de kendisini Kürtlerin temsilcisi olarak gören PKK ile irtibat kurarken, Irak’ta ise yine kendisini Kürtlerin temsilcisi olarak gören Barzani aşiretiyle irtibat halindedir.

2.4.1. İSRAİL - PKK İLİŞKİSİ

İsrail – PKK ilişkisi şimdiye kadar somut delillerle kanıtlanamamış olsa da, böyle bir organik bağın varlığı siyasi analizciler, gazeteciler hatta hükümet mensupları* tarafından dahi sıkça dile getirilmiştir. Genelkurmay, belgelerinde de İsrail’i PKK’yı ulusal çıkarları nedeniyle destekleyen ülkelerin başında saymıştır.¹⁹⁷ Aynı raporda ima yoluyla da olsa ABD’nin de PKK’yı desteklediği iddia edilmektedir. Ele geçirilen mayın tertibatlarının Amerikan menşeli olması da zaman zaman gazetelerde yer almıştır. Amerika’nın PKK desteğinin 1991 yılında kurulan Çekiç Güç’le daha da arttığı tahmin edilmektedir. Körfez Savaşı sırasında Saddam Hüseyin’in zulmünden korunmak üzere Kuzey Irak’ta oluşturulan tampon bölgeye Türkiye’deki muhalefet partileri her zaman karşı çıkmış, fakat iktidar olduğundaysa bazı nedenlerden Çekiç Güç’e destek vermek durumunda kalmıştır. Kurulduğu yıllarda Çekiç Güç’le ilgili olarak Necmettin Erbakan’ın, Çekiç Güç’e bağlı Amerikan askerlerinin çoğunun Musevi olduğunu iddia etmesi, Amerikan hükümetinin tepkisini çekmiştir. Bülent Ecevit ise aynı yıl, Kürtlere güvence bahanesiyle müttefiklerin gözetiminde bir PKK üssü oluşturulduğunu öne sürmüştür.¹⁹⁸ Tüm bu siyasilerin, sağlam kaynaklara dayanmadan bu tür hükümlerde bulunması mümkün değildir.

* AKP Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik, İsrail ile Türkiye arasındaki ilişkileri kopma noktasına getiren Mavi Marmara olayının hemen ardından meydana gelen PKK’nın İskenderun baskınına zamanlama açısından anlamlı bulduğunu belirtmiştir.

¹⁹⁷ Genelkurmay tarafından hazırlanan “Güneydoğu Anadolu’da Devam Etmekte Olan Bölücü Hareketin Gelecekteki Muhtemel Seyri ve Türkiye’nin Bütünlüğüne Etkileri” adlı rapordan, Vatandaş, s. 33.

¹⁹⁸ Vatandaş, a.g.e., ss. 69, 72.

Ferruh Sezgin, 29 Şubat 1996'da *Siyah Beyaz* gazetesinde yayınlanan makalesinde, Güneydoğu'da görev yapan subayların, PKK'nın Kuzey Irak kamplarında bizzat Amerikalı ve İsraili uzmanlar tarafından eğitildiğini belirtmektedir. Görgü tanıklarının ifadelerine göre, bombalanan kamplara girildiğinde, bunlardan bazılarının cesetlerine rastlandığı iddia edilmektedir. Hatta İncirlik üssünden kalkan C – 130 tipi uçaklarla bu kamplara paraşütle yardım atıldığına dair daha ciddi iddialara da yer vermektedir. Sezgin'e göre böylesi sarp yamaçlara taşınan ağır teçhizatın açıklaması da budur.¹⁹⁹

Türk Silahlı Kuvvetleri içinden başka kaynaklar da Çekiç Güç'ün vahametine dikkat çekmektedir. Emekli Albay Mahmut Çapar'a göre Çekiç Güç'ün gayesi, Kuzey Irak'ta kurulacak bir Kürt devletine zemin hazırlamaktır.²⁰⁰ *New York Times*'in Yahudi asıllı yazarı William Safire, 1992 yılındaki "Kürt devletine giden yol" başlıklı yazısında, Çekiç Güç'ün Kürtlere daha fazla yardım etmesi gerektiğini, böylece petrole de kavuşan Kürtlerin sağlam temellere sahip bir devlet kuracağını dile getirmektedir.²⁰¹

Çekiç Güç konusunda birlikte hareket eden ABD ve İsrail, Türk hükümetlerini kamuoyu karşısında zor durumda bırakmıştır. Hepsi Çekiç Güç'e karşı çıkmasına rağmen, o dönem hükümetleri, siyasi çıkarları gereği ABD ve İsrail'i karşılıklarına alamamışlardır. Şüphesiz, seslerinin kesileceğinden korkmuşlardır. Nitekim dönemin Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis, 1993 yılında (artık suikast olduğu kesinleşen) bir uçak kazasında hayatını yitirmiştir. Eşref Bitlis, her MGK toplantısında Çekiç Güç'ün Türkiye'nin egemenliğine zarar verdiğini ifade etmiş ve bu kuvvete açıkça karşı çıkmıştır. Bitlis'in ölümünün suikast olduğunu iddia eden emekli Binbaşı Cem Ersever ise sarf ettiği bu cümleden

¹⁹⁹ Vatandaş, a.g.e., s. 71.

²⁰⁰ Vahit Yazgan, "Son defa dendi, on defa oldu", Aksiyon, 24.06.1995.

²⁰¹ Yazgan, a.g.m.

sonra faili meçhule kurban gitmiştir.²⁰² Gazeteci Uğur Mumcu'nun da öldürülmeden kısa süre önce İsrail ile Kürtler arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bilgilere ulaştığı iddia edilmektedir. Mumcu, Mossad'ın sadece Kuzey Irak'taki Kürtlerle değil, Türkiye'de yaşayan bazı Kürt gruplarla da işbirliği içinde olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Tüm bu olayların ardından Derya Sazak 14 Kasım 1993'te köşesinde, "Çekiç Güç şeytan üçgeni misali, kendisine karşı çıkanı yutuyor." ifadesini kullanmaktadır.²⁰³ Bu yerinde tespit, Çekiç Güç'e karşı çıkanların ilginç bir şekilde hayatlarını kaybetmelerinin tek makul açıklamasıdır.

Kürtler ve İsrail arasındaki sıcak ilişkiler, Abdullah Öcalan'ın 1999 yılında yakalanmasıyla çıkmaza girmiştir. İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu ile işbirliğine giden Türkiye, Öcalan'ın yakalanması için İsrail'den destek almıştır.²⁰⁴ Öcalan'ın Mossad'ın istihbarat desteğiyle Kenya'da yakalanmış olduğuna dair iddia, Avrupa'da ve Türkiye'de yaşayan Kürtlerin ayaklanarak İsrail konsolosluklarına yürümesine sebep olmuştur. İsrail – Kürt Dostluk Ligi, bu durumun kendilerini üzdüğünü, Türkiye ilişkileri için Kürtlerin feda edilmemesi gerektiğini savunmuştur.²⁰⁵ İsrail ve Kürtler arasındaki bu soğukluk İsrail – Kürt Dostluk Ligi gibi kurumlara verilen siyasi sözler sayesinde giderilmiştir.

ABD'deki siyonistlerin PKK desteğini açıkça gösteren olaysa 2001 yılında çekilen *İyi Kürtler - Kötü Kürtler* (Good Kurds- Bad Kurds) adlı belgeseldir. Belgeselde ilk görüntüye çıkan Washington'un PKK temsilcisi Kani Gulam'dır. Belgesel Güneydoğu Anadolu bölgesini ve Kuzey Irak'ı Kürdistan olarak göstermekte ve Türkiye'nin Kürdistan'dan çıkmasını istemektedir.²⁰⁶ Öcalan'ın kahraman olarak gösterildiği belgeselin sonunda belgesele destek

²⁰² Derya Sazak, "Çekiç Güç mü, Şeytan Üçgeni mi?", *Milliyet*, 14.11.1993.

²⁰³ Sazak, a.g.m.

²⁰⁴ Danie Greenfield, "Turkey's State of Terror", *Para İsrail*, 06.22.2010

²⁰⁵ Bilici, a.g.m.

²⁰⁶ Kevin McKiernan'ın çektiği *İyi Kürtler - Kötü Kürtler* adlı belgesel Erişim: <http://www.kevinmckiernan.com/video/GKKBK.swf> (19 Ekim 2010).

sağlayan kurumlara *Soros Belgesel Fonu ve Rockefeller Vakfı* gösterilmektedir. Soros Vakfının Yahudi asıllı bir işadamı olan George Soros tarafından kurulduğu bilinmektedir. Rockefeller ailesinin ise Malcolm H. Stern tarafından kaleme alınan *Americans of Jewish Descent** adlı kitaba göre İspanya Yahudi'si olduğu anlaşılmaktadır.²⁰⁷

Bu olayla birlikte ilerleyen yıllarda Yahudiler ve Kürtlerin arasının yeniden düzeldiği görülmektedir. Mavi Marmara baskının ardından yayınlanan *Para İsrail'in* 22 Haziran 2010 tarihli sayısında şu ifade yer almaktadır: PKK terörist bir örgüttür fakat bizim düşmanımız değildir.²⁰⁸ Bu anlayış itibariyle İsrail, müttefiki olmasına rağmen Türkiye'nin en büyük sorunlarından biri olan teröre karşı duyarsız kalmıştır.

2.4.2. İSRAİL – BARZANİ İLİŞKİSİ

İsrail'in, Irak'ta yaşayan Kürtlerle ve kendi dindaşlarıyla irtibatını kesmediği bilinmektedir. Daha önceden de ifade edildiği gibi yüzlerce yıl önce Kürdistan'a sürülmüş olan Yahudilerin kimi, eski toprakları olan Kudüs'e geri dönerken, kimi de kalıp Yahudilik için mücadele vermeye devam etmiştir. Kalanların dini ve örfi değerlerini hiç kaybetmediği, düğünlerinden cenaze törenlerine kadar eski geleneklerini sürdürdükleri, hatta sünnet olma adetlerini devam ettirdikleri ve sinagoglar kurdukları anlaşılmaktadır.^Ψ Hatta 12. yüzyılda yaşamış David Alroy, Mesih olduğunu iddia etmiş, görevinin Pers krallığına karşı ayaklanmak, Hafton dağlarında yaşayan Yahudileri toplayarak Kudüs'ü zapt etmek olduğunu iddia etmiş ve

* Yahudi Asıllı Amerikalılar adıyla sadece 550 adet basılan ve numaralandırılan bu kitabın önde gelen Amerikalı Yahudilere referans olması amacıyla dağıtıldığı iddia edilmektedir. 25,000 ismin bulunduğu kitapta özellikle "Marunî" olarak adlandırılan Yahudi olmasına rağmen Hıristiyan gibi davranan kimselerden bahsedilmektedir.

²⁰⁷ Willie Martin, "Are Rockefellers & Sotomayor Illuminati Jews?", Henry Makow, 29.07.2009, Erişim: http://www.henrymakow.com/_jay_rockefeller_left.html (17 Aralık 2010).

²⁰⁸ Greenfield, a.g.m.

^Ψ Sadece Kürdistanlı Yahudilerin kültür hayatlarıyla ilgili yazılmış olan *Kürdistanlı Yahudiler ve Kürdistanlı Yahudiler'in Halk Edebiyatı* adlı eserler mevcuttur.

pek çok taraftar toplamıştır.²⁰⁹ Yahudilerin Asurlular tarafından MÖ altıncı yüzyılda Kudüs'ten sürüldüğü düşünülürse, milli hafızalarının ne kadar güçlü olduğu anlaşılmaktadır. İsrail'in bölgedeki halkıyla olan bu ilişkisi günümüze kadar sürmüştür. Ancak tüm bunların bilinmesine rağmen 2003 yılında *Hürriyet* gazetesinde çıkan haber, okuyanları şaşırtmıştır. Habere göre tarihçi Ahmet Uçar, Osmanlı arşivlerinde yaptığı araştırmalar sonucunda 1856 yılına ait yazışmalarda Sallum Barzani adlı hahamın, Musul'dan Selanik'e oradan da Kudüs'e Hariciye Nezaretinin izni alınarak gönderildiğini tespit etmiştir.²¹⁰ Uçar, bölgede başka Barzani adının bulunmadığını eklemiştir. Barzani isminin de ailenin yaşadığı Barzan köyüne ait olduğu anlaşılmaktadır.

Tarihçi Uçar'dan başka kendisi de Zaho doğumlu bir Yahudi olan Prof. Yona Sabar da Barzani ailesinin geleneksel Yahudi eğitimi için merkezler kurduklarından bahseder. Hatta açtıkları okulların Mısır ve İsrail'den dahi öğrencileri olmuştur. Haham Nathaniel Barzani, bölgenin en zengin el yazması kütüphanesine sahiptir ve bunu oğlu Samuel Barzani'ye bırakmıştır. Aileyle ilgili en önemli detaylardan biri de ilk kadın hahamın bu aileden çıkan Samuel Barzani'nin kızı Asena Barzani olmasıdır.²¹¹ Prof. Sabar, Barzani ailesinin tüm yoksulluklarına rağmen bölgedeki en iyi okulu kurarak haham yetiştirmesinden övgüyle bahseder. Erich Brauer ise Nathaniel Barzani'nin mezarının halen Barzan'da gömülü olduğunu ve Yahudiler tarafından ziyaret* olarak kabul edildiğini ifade etmektedir.²¹² Ne var ki 1. Dünya Savaşı'ndan önce bölge karışmış ve Barzan şeyhine karşı ayaklanan Yahudiler, bölgeden Musul'a ve Zaho'ya sürülmüşlerdir.²¹³ Günümüzde daha kalabalık Yahudi nüfusunun bu iki kentte yaşadığı varsayılmaktadır.

²⁰⁹ Brauer, Patai, s. 62.

²¹⁰ Sefa Kaplan, "Barzani Ailesi'nin Yahudi olduğu ortaya çıktı", *Hürriyet*, 18.02.2003.

²¹¹ Sabar, s. 23.

* Dini önder olarak kabul edilen kimselerin mezarı; türbe anlamındadır.

²¹² Brauer, Patai, s. 296.

²¹³ Sabar, s. 24.

Barzani ailesi ile İsrail arasındaki bu akrabalık anlaşıldıktan sonra birbirlerine destek çıkmalarının nedeni daha iyi anlaşılmaktadır. Ömer Lütfi Mete, David Ben Gurion'un daha İsrail kurulmadan önce bölgeye araştırmacılar gönderip, muhtemel müttefiklerin tespit edilmesini istemiştir. Hazırlanan raporlar, en uygun müttefikin Kürt grupları olduğunu ve Barzani ailesiyle irtibata geçilmesi gerektiğini önermektedir.²¹⁴ İsrail, 1960 yılından itibaren askeri, siyasi ve ekonomik olarak Irak Kürtlerini desteklemeye başlamıştır. Mustafa Barzani'nin ilk kez 1967'de İsrail'e gittiği ve Moşe Dayan'a hediye olarak bir hançer ve Kerkük petrol rafinerisinin planlarını getirdiği öne sürülmektedir.²¹⁵ Sağlanan bu detaylı bilginin ardından İsrail, 1969'da rafineriyi bombalamıştır. İsrail'in bu hareketi tepki toplayınca Barzani ile olan görüşmelerini gizli tutmuş ve Mossad aracılığıyla iletişim kurmayı yeğlemiştir. İsrail'in Barzani'ye yönelik ilk desteği siyasi alanda olmuştur. Barzani, yeni müttefikinden bağımsızlık yolunda destek istemiş, İsrail de bunu maddi destekle cevaplamıştır. 17 Eylül 1972 tarihli *Washington Post* gazetesinde Jack Anderson, her ay İran'dan Kürdistan'a geçerek Barzani'ye 50,000 dolar veren İsrailli elçiden bahsetmektedir.²¹⁶ Yıllar sonra Menahem Begin, peşmergelere insani yardımın dışında el altından askeri yardım da aktardıklarını itiraf etmiştir.²¹⁷ Bu askeri yardımlara muhtelif silahların yanında peşmergeleri eğitmek üzere yollanan askeri uzmanlar da dâhildir.

Mossad'ın emekli generali Aliyazar Jeffery Ghazi, *Israel-Kurd* dergisine verdiği röportajda bu iddiaları destekler açıklamalarda bulunmuştur. Babasının bir Kürt olduğunu ifade eden emekli general, o bölgede çalışmış olmaktan gurur duyduğunu ifade etmektedir. Hatta

²¹⁴ Atilla Akar, *Büyük Ortadoğu Kuşatması*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2006, s. 94.

²¹⁵ Ian Black, Benny Morris, *Israel's Secret Wars: A History of Israel's Intelligence Services*, Groove Press, New York, 1991, ss. 327, 328.

²¹⁶ Şalom Nakdimon, *Irak ve Ortadoğu'da Mossad*, Çev. Ahmet Ekinci, Elips Kitap, Ankara, 2004, s. 64.

²¹⁷ Said Baig, "A Clean Break for Israel", *Asia Times*, 30.06.2004, Erişim: http://www.atimes.com/atimes/Middle_East/FF30Ak07.html (16 Ocak 2011).

Gazi ismini de bölgede görev yaptığı dönemde dikkat çekmemek için Müslüman gibi kamufle olmak amacıyla seçtiğini dile getirmektedir.²¹⁸ Gazi, görevinin şu şekilde tasvir etmektedir:

“10 kişiydik. Kimi tanksavar kimi de uçaksavar eğitimcisiydi. Geri kalanları askeri danışman ya da günlük işleri organize eden kimselerdi. Sürekli peşmergeyle birlikteydik. Barzani'nin evinin yanında kalıyorduk. Başlangıçta bize çadır verilmişti, sonra bir ev inşa edildi. Korumalarımız, Barzani'nin korumalarıydı. Barzani neye inanıyorsa biz de ona inanıyorduk ve hiçbir şeyden korkmuyorduk.”

Gazetecinin sorduğu, “*Maarif** dergisinin anketine göre Kürdistan halkının %67’si İsrail ilişkisini destekliyor, ya sizce?” sorusuna; “Aslında bu destek %87” diye cevap vermektedir.²¹⁹ Gazi, tüm bu samimi itiraflarına İsrail’in Erbil’de bir konsolosluk açmasını ve kendisinin de ilk başkonsolos olarak atanması ümidini eklemektedir.

Mustafa Barzani’nin büyük oğlu Ubeydullah’ın söyledikleri de Gazi’yi teyit eder niteliktedir. Ubeydullah, Kuveyt’in *El-Risaleh* isimli gazetesine verdiği mülakatta, kardeşi Mesut ile İsrail’i ziyaret ettiklerini ifade etmiştir. Ubeydullah, babasının daima İsrail’le işbirliği yaptığını ve Iraklılara düzenlenen bütün saldırıların İsrail tarafından planlandığını iddia etmektedir. Ubeydullah bunlardan başka, “Babam mutlak suretle İsrail güdümlüdür. Karargâhında daima babama danışmanlık yapan İsrail subayları vardır. Babam onlardan aldığı

²¹⁸ Dino Daniyal, “Mossad's retired General Aliayzar Jeffery speaks to Israel-Kurd magazine”, *Israel-Kurd*, 07.07.2010, Erişim: http://www.israelkurd.com/en/index.php?option=com_content&view=article&id=138:israel-kurd&catid=37:interview (18 Ocak 2011).

* Irak’ta Kürtçe yayın yapan dergidir.

²¹⁹ Daniyal, a.g.m.

talimatı Mesut ve iki yeğenine iletir. Onlar da düşünmeksizin bu emirleri yerine getirir.” ifadelerini kullanmaktadır.²²⁰

Birleşik Devletlerde yer alan İsrail lobilerinin de Barzani ile gayet sıcak temas halinde olduğu bilinmektedir. Sedat Ergin, 22 Mart 1993 tarihli yazısında Washington’da *Cyrstal City Shraton Oteli’nde* gerçekleşen Nevruz kutlamalarındaki dikkat çekici bazı detaylardan bahseder. Salonda Mustafa Barzani’nin resmi asılıdır ve Amerika’da yaşayan Kürtlerin kendilerine yakın hissettikleri siyasiler vardır. Gecenin ilerleyen saatlerinde halay çekmeye kalkanlar arasında Kongre danışmanlarından başka AIPAC’ın eski direktörü Morris Amitay da bulunmaktadır.²²¹

Mustafa Barzani döneminde iyiden iyiye açığa çıkan İsrail-Kürt ilişkisi, oğlu Mesut Barzani döneminde de devam etmiştir. Oğul Barzani, bazı dönemlerde Amerikan karşıtı gibi davranmış olsa da ABD’nin Irak’a girmesi sayesinde kendine bir taht bulabilmiştir.

11 Eylül saldırılarının ardından ABD, şer ekseni olarak gördüğü Irak’ı işgal etmiştir. Saddam’ın elinde kitle imha silahları bulundurduğu ve halkına zulmettiği nedeniyle alaşağı edilmesi gerekmektedir. Bu ülkeye demokrasi getirilmesi gerekmektedir ve bunu yapabilecek tek güç Amerika’ydı. Her ne kadar ağır kayıplar vermiş olsa ve savaş maliyetleri yüzünden dar boğaza girmiş olsa da ABD, başlangıçta savaş için kamuoyu desteği almıştır. Irak tarafından da Kürtler ve Şiilerden aldığı destek sayesinde Irak’a girmesi zor olmamıştır, fakat çıkması bir hayli zaman alacak gibi gözükmektedir.

²²⁰ Nakdimon, s. 244.

²²¹ Harun Yahya, *İsrail’in Kürt Kartı*, Global Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 160.

Savaş öncesi dönemde fikri planda Irak'a müdahalenin gerekliliği başta Bush'un dilinden ardından medya ve akademisyenler tarafından halka anlatılmıştır. Kullanılan söylemler arasında "terörün kaynağı, şer eksen, kitle imha silahlarından" başka Eski Ahit'te geçen ayetler de yer almaktadır. Yeremya'da geçen bu ayetlerde şu ifadeler yer almaktadır:

"RAB diyor ki: "İşte Babil'e ve düşmanın kalbinde yaşayanlara karşı yok edici bir rüzgâr çıkaracağım. Yıkım günü her yandan saldıracaklar ona. Kildan^ψ ülkesinde ölümler, Babil sokaklarında yaralılar serilecek yere. Babil'de ve Kildan ülkesinde yaşayanlara Siyon'da yaptıkları bütün kötülüğün karşılığını gözlerinizin önünde ödeteceğim"²²²*

Bu ifadeler lafızcı evanjelistler için geçmiş zamanı anlatan hikâyeler değil, geleceği gösteren kehanetlerdir. Iraklılar, ataları Asurîler döneminde Yahudilere karşı işledikleri günahların cezasını bugün ABD'nin eliyle çekmektedirler. ABD'nin sahip olduğu bu zihniyet kendisinin kilometrelerce ötedeki bir diyara demokrasi bahanesiyle müdahalesine sebep olmuştur.

Daha önceden bahsi geçen makalesinde Oded Yinon, İsrail'in komşularından sadece Irak'ı yakın tehdit olarak görmektedir. Bu nedenle de Irak ve İran'ın savaş halinde bulunması İsrail'in lehinedir.²²³ Prof. Yinon hazırladığı raporda da Irak'ın bu güçlü yapısının bozulması için barındırdığı unsurların kışkırtılması ve Irak'ın üçe bölünmesi gerektiği önceki bölümlerde ifade edilmiştir. Irak savaşının da aslında benzer bir anlayışla başladığı görülmektedir. Dışişleri bakanı Condoleezza Rice'ın danışmanı olan Philip Zelikow, Eylül 2002'de Virginia

^ψ Irak.

* Bağdat.

²²² Eski Ahit, Yeremya 1, 2, 4, 24.

²²³ Yinon-Shahak, s. 22.

Üniversitesi'nde yaptığı konuşmada, “Asıl tehdit Birleşik Devletler’e yönelik değildi. Tehlike İsrail’e yönelikti. Fakat Amerikan hükümeti, söylemsel olarak bunun üzerine fazla düşmek istemiyordu, çünkü bu (halkın gözünde) geçerli bir mazeret değildi.” itirafında bulunmuştur.²²⁴

Bu nedenlerle olsa gerek, Clinton döneminde alınamayan Irak’a müdahale kararı, 11 Eylül saldırıları ve Bush yönetimindeki Yeni Muhafazakârların da hevesi sayesinde vücut bulmuştur. Önde gelen İsrail lobilerinden *JINSA* ve *WINEP* de müdahaleyi destekleyen kuruluşlar arasındadır. Hatta *JINSA* üyesi olan tarihçi Bernard Lewis’in Başkanı ve Başkan yardımcısını savaşa ikna etmede çok önemli rol oynadığı iddia edilmektedir.²²⁵

New Yorker dergisindeki yazısında Seymour Hersh, Irak’a müdahalenin en hevesli destekçisinin İsrail yönetimi olduğunu iddia etmiştir.²²⁶ Nitekim İsrail basını da Türkiye’nin topraklarını Amerikan askerlerine açmamasını eleştirmiştir.²²⁷ İsrail’e göre Türkiye, tezkereyi geçirmeyerek Irak’ın özgürleşmesine destek vermemiştir.

Ne var ki Türkiye’nin tezkereye hayır demesi savaşı engelleyememiş, Irak içinden de aldığı destekle ABD, Irak’a girmiştir. Bundan sonra yaşanan olaylar daha dikkat çekicidir. Amerikan ve İsraili subaylar yıktıkları ülkeyi yeniden kendi kriterleri çerçevesinde dizayn etmeye başlamışlardır. Kendisine *Pulitzer* ödülü kazandıran haberinde Seymour Hersh, İsraili komandoların Irak’ta Kürtlerden kendileri gibi komandalar yetiştirmeye başladığını yazmıştır.²²⁸ Bunun amacı da isyancıları bastırmak olarak açıklanmıştır. Hersh, İsrail’in Irak’la ilişkisinin Talabani ve Barzani aracılığıyla yıllardır devam ettiğini öne sürmektedir. Kimi

²²⁴ Walt-Mearsheimer, s. 55.

²²⁵ Walt-Mearsheimer, a.g.e., s. 58.

²²⁶ Amy Goodman, “Seymour Hersh: Israeli Agents Operating in Iraq, Iran and Syria”, *Democracy Now*, Erişim: http://www.democracynow.org/2004/6/22/seymour_hersh_israeli_agents_operating_in (23 Ovak 2011).

²²⁷ Greenfield, a.g.m.

²²⁸ Goodman, a.g.m.

kaynaklarda ise yüksek standartlarda yetiştirilen bu peşmergelerin, müstakbel Irak Güvenlik Gücünden daha kalabalık olacağı iddia edilmektedir.²²⁹ Böylece İran'a dayanma ihtimaliyle güvenilmez olan Şiilere ve hâlihazırda Amerika'nın topraklarında bulunmasından rahatsızlık duyan Arap ve Sünnilere karşı daha yetkin bir kuvveti yedekte tutulacaktır. Çünkü her an bu gruplar Amerikan varlığına karşı şimdikinden daha etkin bir şekilde direnç gösterebilirler. Bölgede etkin bir şekilde görev alan CIA'nin de peşmerge güçlerinin eğitimiyle bizzat ilgilendiği de iddialar arasındadır. Emekli CIA ajanı Charles Faddis yazdığı anılarında, kendi personeli yanında yüz kadar Kürdü oldukça kapsamlı bir programla eğittiklerini itiraf etmiştir.²³⁰

Irak savaşıyla Türkiye'nin korktuğu başına gelmiştir. Tam da beklendiği gibi ülke bir kargaşa içine girmiş ve Kürtler, Kuzey Irak'ta bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Türkiye'nin çekindiği üzere Irak'ın kuzeyi PKK için yaşam alanına dönmüş ve örgütün bağımsızlık hayallerini kamçulamıştır. 2004 yılında, beş yıldır sürdürdüğü tek taraflı ateşkesten vazgeçip, yeniden eylem kararı almıştır. 2010 Mayısı itibariyle de tüm Türkiye çapında saldırı kararı almıştır. Bu süreçte İsrail'in Kürt yönetimine askeri yardımda bulunduğu ve bu yardımların da PKK militanlarının eline geçtiği tahmin edilmektedir.²³¹

Kuzey Irak Kürtlerinin ve Türkiye'de yaşayan Kürtlerin birbirlerine karşı sempati duydukları anlaşılmaktadır. KYB'nin (Kürdistan Yurtseverler Birliği) PKK ile savaştığı dönemlerde dahi Talabani'nin adamlarının evlerinde Öcalan fotoğraflarının asılı olduğu iddia edilmektedir.²³² Türkiye'de yaşayan Kürtler içinse Barzani isminin manevi bir değerinin

²²⁹ Baig, a.g.m.

²³⁰ Mike Tucker-Charles Faddis, *Kürdistan'da Amerikan Operasyonu*, Kuzey Yayınları, İstanbul, 2009, s. 148.

²³¹ Hasan Kösebalaban, "The Crisis in Turkish-Israeli Relations: What is its Strategic Significance?", *Middle East Policy Council*, Cilt 17, Sayı 3, Güz 2010, s. 41.

²³² Bejan Matur, *Dağın Ardına Bakmak*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2011, s. 56.

olduğu ve Saddam'a karşı verdikleri mücadelenin hayranlıkla izlendiği anlaşılmaktadır.²³³ Bu duygusal bağ nedeniyle olsa gerek, Iraklı Kürtler PKK'yı desteklemekte ya da en azından onunla mücadele etmemektedir. Bu da Irak'ın kuzeyini PKK için bir yaşam sahası haline getirmektedir.²³⁴ Her ne kadar az gibi gözükse de bu rakam, sadece CIA'nin yetiştirdiği peşmerge sayısıdır ve CIA'nin kendi ajanlarıyla aynı standarda yetiştirdiği özel bir birliktir.

Dikkat çeken bir diğer nokta, Amerikan birliklerinin hemen ardından Irak'a giden evanjelist misyonerlerdir. *Guardian*'dan Matthew Engel'in ifadesiyle evanjelistler bir elinde ekmek bir elinde İncil, Irak'a seferber olmuşlardır.²³⁵ Kimi Amerikalılar ve Müslümanlar bunun zor durumdaki insanların maddi yardımlar kullanılarak din istismarı olduğunu düşünse de, bölgeye giden evanjelistler, asıl amaçlarının insani yardım olduğunu iddia etmektedirler. Bölgede bulunan 'insani yardım' kuruluşlarından bazılarıysa, *Samaritan's Purse, Güney Baptist Kongresi'dir*. Fakat asıl şaşırtıcı olansa, bu yardımların başında Billy Graham'ın oğlu evanjelik lider Franklin Graham'ın bulunmasıdır. Matthew Engel'e göre daha önceden Müslümanlara küfreden bir adamın şimdi onlara yardım taşıyor olması gariptir.²³⁶ *Baptist Press*'in haberine göre sadece Güney Baptistleri tarafından Irak'a 46,000 yardım paketi ulaştırılmıştır.²³⁷ Sitenin haberine göre ülkedeki tek iletişim yolu uydular vasıtasıyla sağlanmaktadır. Bölgeye giden evanjelistlerin ilk işi kendi vericilerini kurmak olmuştur. Sitede, artık Iraklıların evlerinde *TBN*'ni izleyebildiklerinden övgüyle bahsedilmektedir. Tüm bunlar evanjelizmin Irak'a taşınmaya başladığını göstermektedir.

²³³ Matur, a.g.e, s. 208.

²³⁴ Serhat Erkmen, "Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Irak Ziyareti Işığında Türkiye-Irak İlişkileri", *Ortadoğu Analiz*, Cilt 1, Sayı 4, Nisan 2009, s. 9.

²³⁵ Matthew Engel, "Bringing aid and the Bible, the man who called Islam wicked", *Guardian*, 04.04.2003.

²³⁶ Engel, a.g.m.

²³⁷ Kay Adkins, "Evangelist: Iraq More Hopeful than Reported by US Media", *Baptist Press*, 16.10.2003, Erişim: <http://www.bpnews.net/bpnews.asp?id=17277> (19 Kasım 2010).

Evanjelistlerin bölgedeki faaliyetlerinin bunlarla sınırlı olmadığı anlaşılmaktadır. *Washington Post*'un 2005 Haziranındaki haberine göre Bağdat'ta yedi yeni evanjelik kilise kurulmuştur.²³⁸ Kurulan kiliselerin bölgedeki Sünni ve Şii Müslümanlar tarafından tepki topladığı anlaşılmaktadır. Onlar da zayıf (vulnerable) Müslümanların, anlatılanlardan etkilenip din değiştirebileceğinden korkmaktadırlar. Bu gruplardan başka Katolik ve Ortodoks Hıristiyanların da evanjelistlerin Irak'taki varlığından rahatsız olduğu anlaşılmaktadır. Onlar da, "Eğer biz Hıristiyan'sak bunlar ne?" sorusuyla tepkilerini dile getirmektedirler. Bir diğer çekinceleriye evanjelistlerin bu misyoner tavırları nedeniyle radikal Müslümanların şimşeklerini üzerlerine çekmeleridir. Nitekim dört evanjelik misyoner radikal bir Müslüman tarafından öldürülmüştür.²³⁹

Irak Savaşı her ne kadar dışarıdan başarısız bir operasyon gibi gözüke de aslında hedefine ulaşmış durumdadır. Tam da Prof. Yinon'un dediği gibi tehlike arz eden Irak, mezhep ve milliyet esasınca bölünmüştür. Evanjelistler açısından, kıyamete bir adım daha yaklaşmıştır. Savaş sonrası dönemde bölgeye akın eden evanjelik dernekler, savaş mağdurlarına yardım adı altında, bölge insanının zor durumunu istismar etme telaşındadır. Açılan kiliseler ve Pazar Okullarıyla misyonerlik faaliyetlerine hız vermiş oldukları anlaşılmaktadır. Baba Mustafa Barzani'nin verdiği "Kürt özerk bölgesinin kurulması halinde ABD'nin 51. eyaleti olmaya hazır olacağız" sözünü oğul Barzani yerine getirmiştir.²⁴⁰

²³⁸ Caryle Murphy, "Evangelicals Building a Base in Iraq", *Washington Post*, 23.06.2005.

²³⁹ Murphy, a.g.m.

²⁴⁰ Abdullah Kıran'dan aktaran: Serhat Erkmen, "1945-1989 Yılları Arasında ABD'nin Kuzey Irak Politikası", *Ortadoğu*, Cilt 3, Sayı 1, 2008, s. 82.

SONUÇ

Bir Anglikan papaz olan John Nelson Darby'nin 1870'lerde ABD genelinde yürüttüğü faaliyetlerle filizlenen evanjelizm, "Hıristiyanların İsrail'i korumak ve Kudüs'ün selametini sağlamak" gibi bir sorumluluklarının olduğu görüşü çerçevesinde din ile siyaseti entegre eden bir misyonun başlatıcısı olmuştur. Bu misyonun temel iddiası ve çabası, Mesih'in dünyaya yeniden gelmesi için Yahudilerin Filistin'e geri dönüp kendilerine ait bir devlet kurmaları ve Kudüs'ün başkent yapılmasıydı. Nitekim bu doğrultuda 1897'de Theodor Herzl öncülüğünde Basel'de toplanan I. Siyonist Kongre ile başlayıp daha sonra Balfour Deklarasyonu ile ivme kazanan ve 1948'de bağımsız İsrail Devleti'nin kurulmasıyla sonuçlanan süreçte evanjelist Hıristiyanların büyük rolü olmuştur. 1967'de Kudüs'ün başkent ilan edilmesiyle birlikte evanjelistler Mesih'in dönüşüne giden yolda çok önemli bir adım daha atmışlardır.

Mesih'in dönmesi için Tanrı'yı zorlamak, dolayısıyla üzerlerine düşen bütün görevleri yerine getirerek şartları buna hazırlamak gerektiğine inanan evanjelistler, misyonlarının duyurulup yaygınlaşması ve taraftar kazanması için siyaset ve medya kanallarından en üst düzeyde istifade etmişlerdir. Öyle ki ABD'de 1860'larda evanjelik kilise mensubu sayısı 4 milyon iken bugün bu rakam takriben 70 milyona ulaşmıştır. Dahası, yapılan anketlere göre Amerikan halkının %42'sinin kendisini evanjelist olarak tanımladığı görülmüştür. Evanjelist sayısının artırılmasında televizyon vaazcılığının büyük rolü olmuş, bu duruma atfen teleevanjelizm kavramı dahi türetilmiştir. Oral Roberts, Billy Graham, Pat Robertson, Jerry Falwell ve Jim Bakker gibi önde gelen teleevanjelistler sayesinde Amerikan halkının evanjelizme ve İsrail'e sempatisi giderek artış göstermiştir.

Evanjelistler sadece halkı değil Amerikan başkanlarını da etki altına almışlardır. Bilhassa Roosevelt, Wilson, Truman, Carter, Reagan ve oğul Bush dönemlerinde Amerikan dış politikasında evanjelistlerin nüfuz sahibi oldukları ve kararları etkiledikleri görülmüştür. Özellikle İsrail'e komşu ve yakın olan ülkelere, daha net ifadeyle Müslüman Ortadoğu ülkelerine yönelik politikalarını evanjelist öğretilerin öngördüğü biçimde yürüten ABD, İsrail'i hem siyasi hem maddi anlamda desteklemiştir. Öyle ki ABD'nin İsrail'e yaptığı doğrudan yardımın miktarı 2003 itibariyle 140 milyar doları aşmıştır. Bu durum bazen halk ve bir kesim siyasetçiler arasında huzursuzluk yaratsa da, eski başkanlardan Jimmy Carter'ın dediği gibi, "İsrail'in ayakta kalması siyaset üstü ahlakî bir ödev"di.

Evanjelist Hıristiyanlarla Yahudileri birleştiren nokta ise her iki grubun da Tevrat ve Zebur'u içeren Eski Ahit'i esas almalarıdır. Eski Ahit'te geçen ve Mısır ırmağından (Nil'den) Fırat nehrine kadar olan bölgenin Yahudilere ait olduğunu beyan eden bir ayete dayanan evanjelist ve Siyonistler, bu toprakların İsrail tarafından ele geçirilmesi gerektiği hususunda işbirliği yapmaktadırlar. Bahsedilen topraklar bugün için Ürdün, Lübnan ve Kuveyt'in tamamını; Irak, Suriye, Mısır, Sudan ve Türkiye'nin bir kısmını kapsamaktadır. Dikkat edilirse bu ülkelerin sosyo-politik şartları çoğunlukla istikrarsızlık üzerine kurulu gibidir. Son dönemde Arap Baharı olarak adlandırılan isyan rüzgârının nereden estiği ve bölgedeki havayı nasıl değiştireceği de bu bağlamda önem arz etmektedir.

Söz konusu ülkelerin genel itibariyle etnik ve dinî temelli ayrışmalarla mücadele ettiği görülmektedir. Bu durum tam da İsrail'in ve onun evanjelist destekçilerinin arzu ettiği, daha doğrusu planladıkları bir durumdur. Irak özelinde konuya bakıldığında ülkenin Şiilik, Sünnilik ve Kürtlük esasına göre üçe bölünmesi amaçlanmaktadır. Bu planın Türkiye'yi en çok ilgilendiren kısmı, bağımsız bir Kürt devleti kurulması yönündeki adımlardır. 1948'den

önce bile bölge ile ilgilenen İsrail, Yahudilerle Kürtler arasında akrabalık bağının olduğuna yönelik araştırmalar dahi yaptırmıştır.

İsrail'in Kürtlere yönelik ilgisi aslında Kürtlerin hem Irak, hem İran, hem Suriye hem de Türkiye sınırları içine dağılmış olmaları, dolayısıyla tabir caizse bir taşla birçok kuş vurmayı amaçlamasındadır. Nitekim bu amaçla Irak'ta yönetici Barzani ailesiyle, Türkiye'de ise PKK ile ilişki halindedir. Genelkurmay belgelerinde de ortaya konduğu üzere İsrail, PKK'yı destekleyen ülkelerin başını çekmektedir. 1991'de kurulan Çekiç Güç'te görev yapan bazı subayların da PKK ile irtibatının olduğu gün yüzüne çıkarılmıştır. Çekiç Güç'ün Türkiye'nin egemenliğine zarar verdiğini söyleyen Eşref Bitlis'in öldürülmesi; Bitlis'in ölümünün suikast olduğunu ifşa eden Cem Ersever'in halen fail-i meçhul olan ölümü ve yine İsrail-PKK ilişkisi üzerine çalışan Uğur Mumcu'nun katledilmesi bu meselenin ciddiyetini ve derinliğini göstermektedir.

Evanjelistler, Kürt bağımsızlık hareketine verdikleri desteğin Yahudilerin lehine olduğunun bilincindedirler. Buna mukabil Kürtlerin İsrail'le işbirliği içerisinde olması ise çıkar ilişkisinden başka bir şey değildir. Yahudiler de Kürtler de kendilerine vaat edildiğini sandıkları toprakların peşindedirler.

KAYNAKÇA

A. ARŞİV BELGELERİ

Yayınlanmış Arşiv Belgeleri

KIRACOFÉ, Clifford A.; “Christian Zionism: A Foreign Policy Challenge”, *U.S. Senate Committee on Foreign Relations*, Washington, 21.11.2003.

B. ANSİKLOPEDİLER VE SÖZLÜKLER

Türkçe Sözlük, Cilt II, “Ortodoks Maddesi”, Ankara, 1988.

C. BASILI ESERLER

Kitaplar

AKAR, Atilla; *Büyük Ortadoğu Kuşatması*, İstanbul, 2006.

BLACK, Ian-MORRIS, Benny; *Israel's Secret Wars: A History of Israel's Intelligence Services*, New York, 1991.

BRAUER, Erich-PATAI, Raphael; *Kürdistanlı Yahudiler*, Çev. Fahriye Adsay, İstanbul, 2005.

CHAFETS, Zev; *A Match Made in Heaven*, New York, 2007.

COMER, Harold; *Biblical Evangelism*, USA, 1997.

ÇEBİ, Hakan Yılmaz; *İsrail'in Şifresi*, İstanbul, 2009.

DAVIDSON, Lawrence; *America's Palestine*, Florida, 2001.

ESKİ AHİT, Tekvin: 15/18.

GÖNÜLTAŞ, Nuh; *Bush ve Evanjelizmin Mesih Planı*, İstanbul, 2003.

GÜNGÖR, Ali İsrâ; *Hıristiyanlıkta Evanjelik Hareket*, Ankara, 2005.

HALSELL, Grace; *Tanrıyı Kıyamete Zorlamak*, Çev. Mustafa Acar, Hüsnü Özmen, Ankara, 2003.

- HENDERSHOT, Heather; *Evanjelizm: Medya ve Muhafazakârlık*, Çev. Güneş Ayas, Bora Çağlayan, İstanbul, 2005.
- KEPEL, Gilles; *Tanrı'nın İntikamı*, Çev. Selma Kırmız, İstanbul, 1992.
- LEWIS, Donald M.; *The Origins of Christian Zionism: Lord Shaftsbury and Evangelical Support for a Jewish Homeland*, UK, 2009.
- MACHİAVELLİ, Niccolo; *Prens*, İstanbul, 2004.
- MARLEY, David John; *Pat Robertson: An American Life*, USA, 2007.
- MATUR, Bejan; *Dağın Ardına Bakmak*, İstanbul, 2011.
- MERKLEY, Paul Charles; *American Presidents, Religion and Israel*, USA, 2004.
- MERKLEY, Paul Charles; *The Politics of Christian Zionism, 1898–1948*, London, 1998.
- MINORSKY, V.-BOIS-KENZIE, T. D. N.; *Mac Kürtler ve Kürdistan*, Çev. Kamuran Fıratlı, İstanbul, 2004.
- MORGENTHAU, Hans J.; *Politics Among Nations*, New York, 1954.
- NAKDİMON, Şalom; *Irak ve Ortadoğu'da Mossad*, Çev. Ahmet Ekinci, Ankara, 2004.
- SABAR, Yona; *Bir Antoloji: Kürdistan'ı Yahudilerin Halk Edebiyatı*, Çev. Selahattin Çelik, İstanbul, 2005.
- SEGEV, Tom; *One Palestine, Complete: Jews and Arabs under the British Mandate*, New York, 2000.
- ŞAHİN, Mehmet; *Din Dış Politika İlişkisi*, Ankara, 2009.
- TUCKER, Mike - FADDİS, Charles; *Kürdistan'da Amerikan Operasyonu*, İstanbul, 2009.
- TÜMER, Günay -KÜÇÜK, Abdurrahman; *Dinler Tarihi*, Ankara, 2002.
- VURAL, İsmail; *Evanjelizm*, İstanbul, 2005.
- VATANDAŞ, Aydoğan; *Armagedon*, İstanbul, 2008.
- WAGNER, Don; *Anxious for Armegeddon*, Scottdale, 1995.
- WALT, Stephen M.-MEARSHEIMER, John J.; *İsrail Lobisi*, Çev: Elif Ocak, İstanbul, 2007.

YAHYA, Harun; *İsrail'in Kürt Kartı*, İstanbul, 2003.

D. MAKALELER

ERKMEN, Serhat; “Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün Irak Ziyareti Işığında Türkiye-Irak İlişkileri”, *Ortadoğu Analiz*, Nisan 2009.

ERKMEN, Serhat; “1945-1989 Yılları Arasında ABD’nin Kuzey Irak Politikası”, *Ortadoğu*, Cilt 3, Sayı 1, 2008.

HALSELL, Grace; “The Clintons: American Hostages in the Holy Land”, *Washington Report on the Middle East Affairs*, January- February 1995.

KÖSEBALABAN, Hasan; “The Crisis in Turkish-Israeli Relations: What is its Strategic Significance?”, *Middle East Policy Council*, Cilt 17, Sayı 3, Güz 2010.

LEWIS, Bryan E.; “How has Dispensationalism Affected American Policy in the Middle East?”, Amridge University, 13.03.2009.

E. GAZETELER- DERGİLER

APPLEBOME, Peter; “Jerry Falwell, Moral Majority Founder, Dies at 73”, *New York Times*, 16.05.2007.

BİLİCİ, Abdülhamit; “Kürt Yahudiler”, *Aksiyon*, Say 296, 01.07.2000.

DAVIDSON, Lawrence; “Christian Zionism as a Representation of American Manifest Destiny”, *Critique: Critical Middle Eastern Studies*, Vol. 14, No. 2, 157–169, 2005.

DAVIS, Derek H.; “Civil Religion as a Judicial Doctrine”, *Journal of Church&State*, 40:1.

ENGEL, Matthew; “Bringing aid and the Bible, the man who called Islam wicked”, *Guardian*, 04.04.2003.

ERGAN, Uğur; “Erbil’e Aydın Selcen başkonsolos atandı”, *Hürriyet*, 05.03.2010.

FINEMAN, Howard; “Bush and God”, *Newsweek*, 23.03.2003.

FORDE, Steven; "International Realism and the Science of Politics: Thucydides, Macchiavelli and Neorealism," *International Studies Quarterly*, Cilt 39, Sayı 2, Haziran 1995, ss. 141-159.

GIBBS, Nancy-OSTLING, Richard N.; "God's Billy Pulpit", *Time*, 15.11.1993.

GRAFTON, David D; *The Use of Scripture in the Current Israeli-Palestinian Conflict*, Word & World, Volume 24, Number 1, 2004.

GREENFIELD, Danie; "Turkey's State of Terror", *Para Israel*, 06.22.2010.

HORSTMAN, Barry M.; "Billy Graham: A Man with a Mission", *The Cincinnati Post*, 27.06.2002.

KAPLAN, Sefa; "Barzani Ailesi'nin Yahudi olduğu ortaya çıktı", *Hürriyet*, 18.02.2003.

MINASIAN, Sergey; "The İsraili-Kurdish Relations", *21. Century*, sayı 1, 2007.

MURPHY, Caryle; "Evangelicals Building a Base in Iraq", *Washington Post*, 23.06.2005.

REED, Christopher; "Oral Roberts Obituary", *Guardian*, 15.12.2009.

SAZAK, Derya; "Çekiç Güç mü, Şeytan Üçgeni mi?", *Milliyet*, 14.11.1993.

SCHNEIDER, Keith; "Oral Roberts, Fiery Preacher, Dies at 91", *New York Times*, 15.12.2009.

SHIMKO, Keith L.; "Realism, Neorealism and American Liberalism," *The Review of Politics*, Cilt 54, Sayı 2, Bahar 1992, s. 296.

TARAF, "Türkler Kerkük Valisini Vuracaktı", 4.04.2011.

TURGUT, Serdar; "İsrail-PKK işbirliği (Komployu gördüm)", *Habertürk*, 02.06.2010.

YAZGAN, Vahit; "Son defa dendi, on defa oldu", *Aksiyon*, 24.06.1995.

ZADOK, Christopher J Davey, "The Israel-Palestine Conflict:Reality and the Demise of Evangelical Christianity", Sayı 128, 2003.

F. ELEKTRONİK ADRESLER

ABC News, “Obama and Evangelist Billy Graham Share a Prayer”,

<http://abclocal.go.com/wtvd/story?section=news/local&id=7405228>, 25.04.2010 (erişim: 22.01.2011).

ADL resmi sitesi, <http://www.adl.org/about.asp?s=topmenu> (erişim: 12.12.2010).

ADKINS, Kay; “Evangelist: Iraq More Hopeful than Reported by US Media”, *Baptist Press*,

<http://www.bpnews.net/bpnews.asp?id=17277>, 16.11.2003 (erişim: 19.11.2010).

AMANPOUR, Christiane; “Christians, Jews in Holy Land Alliance”,

<http://edition.cnn.com/2007/WORLD/meast/08/17/jews.christians/index.html>, 20.08.2007 (erişim: 26.12.2010).

BAIG, Said; “A Clean Break for Israel”, *Asia Times*,

http://www.atimes.com/atimes/Middle_East/FF30Ak07.html, 30.06.2004 (erişim: 16.01.2011).

BBC NEWS, “Graham regrets Jewish slur”,

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1850077.stm>, 02 03 2002 (erişim: 26.01.2011).

BGEA, http://www.billygraham.org/biographies_show.asp?p=1&d=1 (12.02.2011).

BURGE, Gary; “Christian Zionism, Evangelicals and Israel”, *HCEF*,

<http://www.hcef.org/hcef/index.cfm/ID/159> (erişim: 15.10.2010).

DANIYAL, Dino; “Mossad's retired General Aliayzar Jeffery speaks to Israel-Kurd magazine”, *Israel-Kurd*,

http://www.israelkurd.com/en/index.php?option=com_content&view=article&id=138:israel-kurd&catid=37:interview, 07.07.2010 (erişim: 18.01.2011).

FALSANI, Cathleen; *Chicago-Sun Times*,

<http://blog.beliefnet.com/stevenwaldman/2008/11/obamas-interview-with-cathleen.html>, 11.01.2008 (erişim: 18.01.2011).

GOLDMAN, Shalom; "Oral Roberts, Pioneering Christian Zionist", *Religion Dispatches*,
http://www.religiondispatches.org/archive/politics/2170/oral_roberts,_pioneering_christian_zionist, 10.01.2010 (erişim:10.01.2010).

GOODMAN, Amy; "Seymour Hersh: Israeli Agents Operating in Iraq, Iran and Syria",
Democracy Now,
http://www.democracynow.org/2004/6/22/seymour_hersh_israeli_agents_operating_in,
22.06.2004 (erişim: 23.01.2011).

HUBERS, John; "Christian Zionism: A Historical Analysis and Critique",
<http://images.rca.org/docs/synod/ChristianZionism.pdf> (erişim: 18.02.2010).

KWON, Lilian; "Interview: Joel Osteen on the Future of America's Churches and Him
Pastoring One", *Christian Post*, <http://www.christianpost.com/article/20070215/interview-joel-osteen-on-the-future-of-america-s-churches-and-him-pastoring-one/>, 15.02.2007 (erişim:
09.11.2010).

MARTIN, Willie;"Are Rockefellers & Sotomayor Illuminati Jews?", *Henry Makow*,
http://www.henrymakow.com/_jay_rockefeller_left.html, 29.07.2009 (erişim: 17.12.2010).

MCGARVEY, Ayelish; "Carter's Crusade", *The American Prospect*,
<http://www.prospect.org/cs/articles?articleId=7572>, 05.04.2005 (erişim: 22.12.2010).

MCKAY, Mary Jayne; "Zion's Christian Soldiers", *CBS News*,
<http://www.cbsnews.com/stories/2002/10/03/60minutes/main524268.shtml>, 11.02.2009
(erişim: 22.11.2010).

MCKIERNAN, Kevin; *İyi Kürtler - Kötü Kürtler*:
<http://www.kevinmckiernan.com/video/GKKBK.swf> (erişim: 19.10.2010).

Oral Roberts Üniversitesi Öğrenci El Kitabı,
<http://www.oru.edu/academics/catalog/pdf/catalog06-07.pdf>, (erişim: 19.11.2010).

Pat Robertson'ın resmi sitesindeki otobiyografisinden,

<http://www.patrobertson.com/SpiritualJourney/SomethingMissing.asp> (12.02.2011).

POLLACK, Josh; "The Dance of Symbols", *Jewish World Review*,

<http://www.jewishworldreview.com/010198/symbols1.html>, 21.01.1998 (erişim: 12.11.2010).

PULLIAM, Sarah- OLSEN, Ted; "Q&A: Barrack Obama", *Christianity Today*,

<http://www.christianitytoday.com/ct/2008/januaryweb-only/104-32.0.html?start=1> (erişim: 22.11.2010).

Regent Üniversitesi Öğrenci El Kitabından, Erişim:

http://www.regent.edu/admin/stusrv/student_handbook.cfm#honor_code (24 Aralık 2010).

ROBERTS, Ronald David, "Celebrating the Life of Oral Roberts", *Oral Roberts*,

<http://www.oralroberts.com/oralroberts/>, (erişim: 28.12.2010).

SULLIVAN, Charles A.; "The Alliance Between Israel and the New Evangelicals",

<http://www.scribd.com/doc/8485655/The-Alliance-between-Israel-and-the-New-Evangelicals>,
Scribd, 12.01.2008 (erişim: 12.01.2010).

The Grand Lodge of Pennsylvania (Pennsylvania mason locası),

<http://www.pagrandlodge.org/mlam/presidents/truman.html> (erişim: 19.12.2010).

VRIES, Lloyd de; "A Biography of Jerry Falwell", *CBS News*,

<http://www.cbsnews.com/stories/2007/05/15/national/main2806425.shtml>, 11.02.2009
(erişim: 14.12.2010).

WINSEMAN, Albert L.; "U.S. Evangelicals: How Many Walk The Walk?", *Gallup*,

<http://www.gallup.com/poll/16519/US-Evangelicals-How-Many-Walk-Walk.aspx>,
31.05.2005 (erişim: 16.12.2010).

G. TEZLER

GEÇİCİ, Ahmet; “Evanjelik Tanrı Anlayışının Kritiği”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hüseyin Aydın, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007).

TADAYESKI, John Charles; “Evangelicals and the Republican Party: A Reinforcing Relationship for Israel”, (yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Louisiana State University, The Department of Political Science, 2005), s. 37.